

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

*Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису*

КОЛЮШЕВА ОЛЬГА СВЯТОСЛАВІВНА

УДК 342.9(034)20

ДИСЕРТАЦІЯ

**АНГЛІЙСЬКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ**

081 Право

12.00.07 «адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право»

08 Право

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ О.С. Колюшева

Науковий керівник

Галуцько Валентин Васильович, доктор юридичних наук, професор

Київ – 2017

АНОТАЦІЯ

Колюшева О.С. Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2017.

Дисертаційне дослідження містить наукову цінність в тому, що вперше в національній науці адміністративного права на монографічному рівні та враховуючи положень чинного законодавства, міжнародно-правових стандартів і правозастосовної практики, здійснено наукове дослідження англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України.

Визначено місце і роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. Англійська адміністративно-правова термінологія входить до складу юридичної термінології, тому має ряд нагальних завдань для вирішення, а саме: усунення двозначності, негативної синонімії, калькування та контекстуального відмежування в процесі комунікації.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України. Досліджено поняття термінології та англійської адміністративно-правової термінології, її місце і роль в сучасному адміністративному праві України. Проаналізовано основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. З'ясовано характерні риси адміністративно-правових актів Франції, Федеративної республіки Німеччини та Польщі. Визначено роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста. Проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї та англосаксонської

правових сімей. Розкрито значення англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України.

Запропоновано пріоритетні напрями удосконалення вітчизняного законодавства щодо паралельного існування української та англійської термінології в адміністративному праві України. Охарактеризовано адміністративно-правові акти країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Визначено адміністративно-правові аспекти англізації наукових досліджень в діяльності Міністерства освіти і науки України.

Зроблено висновок про роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста. Учені-адміністративісти мають ретельно та детально досліджувати вживання адміністративно-правової термінології з метою підвищення правової культури держави та усунення непорозуміння між суб'єктами державної влади як на загальнодержавному та міжнародному рівнях. Учений-адміністративіст при перекладі адміністративно-правових термінів англійською мовою має враховувати їх законодавче визначення, не розширюючи чи звужуючи його.

Здійснений порівняльний аналіз змісту основних термінів адміністративного права України і Франції в англійській інтерпретації. При використанні терміну «адміністративне право» або ж «Administrative Law» англійською мовою під час перекладу нормативно-правових актів, міжнародних договорів, конвенцій в умовах співробітництва із Францією, вченому-адміністративісту необхідно знати і враховувати, що французи будуть розуміти під адміністративним правом не тільки галузь публічного права, а й конституційного, окрім того, у їхньому розумінні адміністративне право Франції регулює ширше коло суспільних відносин, ніж в Україні. У французькому адміністративному праві адміністративна відповідальність означає недотримання правового зобов'язання і накладення стягнень на правопорушника. Визначення «адміністративної відповідальності» – «administrative responsibility» в Україні та Франції мають подібні

характеристики, тому при використанні даного адміністративно-правового терміну вченому-адміністративісту необхідно враховувати їх задля повного та всебічного розуміння між різними суб'єктами комунікації. Як в Україні, так і у Франції є адміністративно-правовий термін «публічна служба» – «public service» та «civil service» – державна служба. Хоча у Франції адміністративно-правовий термін публічна служба – «public service» має дещо ширше значення, ніж в Україні за рахунок сфер впливу публічної служби. Однак, і в Україні, і у Франції «civil service» – державна служба є різновидом публічної служби – «public service» і мають тотожні поняття.

Визначено, що адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації, які використовуються у Франції, Федеративній республіці Німеччині, Польщі – це суспільні відносини у формі соціальної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління із використанням англійської адміністративно-правової термінології з метою встановлення стійких правових зв'язків та виникнення юридичних наслідків.

З'ясовано основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Адміністративне право таких країн-членів Європейського Союзу, як Федеративна республіка Німеччина, Франція, Республіка Польща має ряд схожих та відмінних рис. Серед спільних рис є функціонування адміністративного права даних країн на основі принципів пропорційності, рівності, захисту законних інтересів. Також спільним для адміністративного права вище вказаних держав є відсутність кодифікації. Якщо ж говорити про адміністративний акт, то на відміну від федеративної республіки Німеччини, у Франції він має дещо ширше поняття і відноситься як до загальних, так і до індивідуальних актів, тим самим поширюється на визначене та невизначене коло осіб.

Проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн Романо-германської правової сім'ї. Адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї, як наукова категорія, характеризується наступними ознаками: складна система термінів;

ієрархічність; структурно-організоване ціле; позначення загальних та видових понять; використання словоскладання та аббревіації для позначення термінів.

Проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї. Адміністративно-правова термінологія країн англосаксонської правової сім'ї має ряд особливостей: наявність великої кількості синонімічних виразів, що можуть бути перекладені або зрозумілі некоректно, якщо не враховується контекст їх вживання. Окрім того, при перекладі адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї українською мовою існує велика кількість варіантів перекладу, тому необхідно використовувати більш широке коло тлумачних словників, а також при перекладі нормативно-правового акту потрібно також враховувати положення підзаконних актів, що можуть мати додаткову інформацію щодо коректності та правильності вживання адміністративно-правового терміну. Враховуючи прецедентний характер правової системи країн англосаксонської правової сім'ї, є випадки вживання термінів, що характеризують лише певний конкретний випадок, тому особливості їх перекладу і вживання вчений-адміністративіст має визначати із конкретного мовного випадку їх вживання.

Ключові слова: англізація, термінологія, акт, правовідносини, інтеграція, дискурс, Європейський Союз, правова сім'я, адміністративно-правовий термін, вчений-адміністративіст.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Колюшева О.С. Місце й роль англомовної адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Випуск 3. С. 173-177.

2. Колюшева О.С. Особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. Випуск 1. С. 205-209.

3. Koliusheva O.S. Comparative Characteristics of Main Administrative Legal Terms of Ukraine, Canada and Germany as European Country. *Форум права*. 2016. Випуск 3. С. 136–146.

4. Колюшева О.С. Роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста. *Право і суспільство*. 2016. Випуск 4(2). С. 144-149.

5. Koliusheva O. English is a Way of National Administrative Law Integration into International Community. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. Випуск 5/2. С. 69-74.

6. Колюшева О.С. Сравнительная характеристика некоторых административно-правовых и криминально-правовых терминов. *Leges si Viata*. 2016. Випуск 8/2 (296). С.68-72.

7. Колюшева О.С. Основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. Випуск 11. С. 24-28.

8. Колюшева О.С. Місце та роль англомовної адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2016. Випуск 20. С. 56-59.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Колюшева О.С. Значення англомовної адміністративної термінології в сучасному адміністративному праві України. *Актуальні питання розвитку*

правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 17-18 червня 2016 р.). Харків: Асоціація аспірантів-юристів. 2016. С. 29-32.

10. Колюшева О.С. Пріоритетні напрями удосконалення вітчизняного законодавства щодо паралельного існування української та англійської термінології в адміністративному праві України. *Людина і закон: публічно-правовий вимір: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 7-8 жовтня 2016 р.).* Дніпро: Громадська організація «Правовий світ». 2016. С. 48-51.

11. Колюшева О.С. Адміністративно-правові акти країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. *Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 21-22 жовтня 2016 р.).* Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив». 2016. С. 52-54.

12. Колюшева О.С. Основні аспекти процесу англізації у військових формуваннях з правоохоронними функціями. *Актуальні проблеми морально-психологічного та правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України: VIII Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України (Харків, 20 березня 2017 р.).* Харків: Національна академія Національної гвардії України. 2017. С. 69-70.

SUMMARY

Koliusheva O.S. English Administrative Legal Terminology in Administrative Law of Ukraine – The manuscript.

The thesis for the degree of the candidate of juridical sciences, specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – Research Institute of Public Law, Kyiv, 2017.

The scientific value of the thesis research is that for the first time in native science of administrative law at monographic level, considering the provisions of current legislation, international legal standards and law enforcement practices, was conducted a scientific research of English administrative and legal terminology in administrative law of Ukraine.

This paper determines the role of English administrative and legal terminology in modern administrative law of Ukraine. English administrative and legal terminology is a part of the legal terminology, therefore, there are many different problems that require solving, such as: elimination of ambiguity, adverse synonymy, tracing and contextual delimitation in the communication process.

This thesis is devoted to complex research of English administrative and legal terminology in administrative law of Ukraine. The research studied the concepts of terminology and English administrative legal terminology and its place and role in modern administrative law of Ukraine. Were analyzed the basic aspects of the administrative legal acts of the Member States of the European Union in English interpretation. Were established the specific characteristics of administrative acts of France, the Federal Republic of Germany and Poland. Was determined the role of English language in scientific practices of an administrative scientist. The research studied features of administrative legal terminology of civil law. The research studied features of administrative legal terminology of Roman-Germanic and Anglo-Saxon legal systems and revealed the importance of English in modern terminology in administrative law of Ukraine.

In this research were offered several priority ways of improvement of national legislation regarding a mutual existence of Ukrainian and English

terminology in administrative law of Ukraine. Were characterized administrative regulations of the Member States of the European Union in English interpretation. Were defined administrative and legal aspects of scientific researches' anglicization in practices of the Ministry of Education and Science of Ukraine.

It has been analyzed the importance of English as a means of domestic administrative law integration into the world community. It has been determined that English has a leading role in science, studding and management (public administration). English helps to establish relationships with various foreign entities. English is providing unambiguous and correct use of terminology understandable to participants in various stages of communication; writing articles in scientific research and implementation of their results. English language makes possible to join the world heritage scientific research all around the world; most Nobel laureates conduct their research in English for understanding by the world scientific community.

It has been concluded role of English in activity of administrative law scientists. Administrative law scientists have to study the use of administrative and legal terminology for improvement the state legal culture and eliminate confusion among government entities at the national and international levels. Administrative law scientists have to know the legal definition of terms in translating and must not expanding or narrowing them.

It has been compared the content of basic terms of administrative law of Ukraine and France in the English interpretation. When administrative law scientists using the term "administrative law" in English, particularly in translation of legal acts and international treaties, conventions in conditions of cooperation with France, administrative law scientists have to know and consider that the French will be understood by administrative law not only public law, but also constitutional law. Moreover, the administrative law in France regulates the wider range of public relations than in Ukraine.

Furthermore, the administrative responsibility means non-compliance with legal obligations and imposition of penalties on the offender in French

administrative law. The definition of “administrative responsibility” in Ukraine and France has similar characteristics, so administrative law scholars have to consider them for a full and comprehensive understanding of communication between different members. There are an administrative-legal terms “public service” and “civil service” in Ukraine and France. Although, administrative and legal term “public service” has a slightly broader meaning in French, than in Ukraine, due to the spheres of the public service influence. However, “civil service” is a kind of public service in Ukraine and France. It has identical concepts.

It has been determined that the administrative and legal relations in the English interpretation in France, the Federal Republic of Germany, Poland is public relations in the form of social interaction between subjects and objects of public administration using administrative and legal English terminology to establish sustainable legal relations and the emergence of legal consequences.

It has been found the main aspects of administrative acts of European Union member countries in the English interpretation. Administrative law of European Union member states such as the Federal Republic of Germany, France, and Poland has a number of similar and distinctive features. The similarities are functioning administrative law of these countries based on the principles of proportionality, equality and protection of legal interests. Also common administrative law for the abovementioned countries is the lack of codification. In comparison of Federal Republic of Germany administrative act and French administrative act, the last one has broader meaning and applies to both general and individual acts, and applies to defined and indefinite number of persons.

It has been analyzed the features of the administrative and legal terminology of civil law. Administrative and legal terminology of civil law as a scientific category has the following features: a complex system of terms; hierarchy; structurally organized unit; refer to the general and specific concepts; and use compounding and abbreviation to define the terms.

It has been analyzed the features of the administrative and legal terminology of Anglo-Saxon legal family. The administrative and legal terminology of Anglo-

Saxon legal family has several features: the large number of synonymous expressions may be incorrectly translated or understood, if not taken into consideration the context of their use. In addition, there are many options for translation of administrative and legal terminology of Anglo-Saxon legal family into Ukrainian language. As a result, administrative law scholars have to use a wider range of dictionaries, as well as in translation of legal act it is necessary to take into consideration the regulations which may have an additional information on correctness and accuracy of administrative and legal use of the term. There are some terms which use in particularly cases in conditions of the precedential nature of the Anglo-Saxon legal family. That is why, the administrative law scholars have to define a necessary translation of such terms from particularly language situation.

It has been formulated ways of domestic legislation improvement by adapting it to the English terminology. It is necessary to initiate translation of basic research in Ukrainian administrative law. They have to become not only the property of the Ukrainian people, but also the entire world scientific community. It will ensure the dynamic development of domestic science, continuous forward movement and result orientation.

It is necessary to adopt the law of publishing not less than one third of articles in professional journals in English, followed by a test satisfactory translation. Graduate students and applicants have to represent the results of their scientific research in English; we consider that at least one-third of report is in English. Moreover, at least one third questions ask in English as well. It would confirm the establishment of communication between graduates and members of the Academic Council, and would guarantee that all members of the Academic Council have high level of English.

It has been found the administrative and legal aspects of research in the Ministry of Education and Science of Ukraine. Ministry of Education and Science of Ukraine initiated and implemented many educational programs, approved by a large number of legal documents that enhance and improve the level of research in Ukraine. Publications in journals included in the database scientometric Scopus or

Web of Science published in English or another language determined by periodical. Obviously, the scientists have to have proper and sufficient level of English for meeting the requirement of scientific journals.

Keywords: terminology, act, legal relations, integration, discourse, the European Union, legal systems, administrative legal term, administrative scientist.

LIST OF APPLICANT'S PUBLICATIONS

Main scientific results of the thesis:

1. Koliusheva O.S. The role of administrative and legal English terminology in modern administrative law Ukraine. *Carpathian Law Gazette*. 2015. No. 3. p. 173-177.
2. Koliusheva O.S. The features of administrative and legal terminology of civil law. *Analytical Comparative Law*. 2016. No. 1. p. 205-209.
3. Koliusheva O.S. Comparative Characteristics of Main Administrative Legal Terms of Ukraine, Canada and Germany as European Country. *Forum of Law*. 2016. No. 3. p. 136-146.
4. Koliusheva O.S. The English role of in activity of administrative law scholars. *Law and Society*. 2016. No. 4 (2). p. 144-149.
5. Koliusheva O. English is a Way of National Administrative Law Integration into International Community. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. No. 5/2. p. 69-74.
6. Koliusheva O.S. Comparative characteristics of some administrative-legal and criminal-legal terms. *Legea si Viata*. 2016. No. 8/2 (296). p.68-72.
7. Koliusheva O.S. Main aspects of administrative acts of European Union member countries in the English interpretation. *Economy. Finances. Law*. 2016. No. 11. p. 24-28.
8. Koliusheva O.S. The role of administrative and legal English terminology in modern administrative law Ukraine. *Scientific Journal of International Humanitarian University*. Series: Law. 2016. No. 20. p. 56-59.

Publications of thesis aprobation:

9. Koliusheva O.S. The value of English administrative terminology in modern administrative law Ukraine. *Recent issues of the rule of law in modern civil society formation in Ukraine: Proceedings of the international scientific conference (Kharkiv, 17-18 June 2016.)*. Kharkiv: Postgraduates Lawyers Association. 2016 p. 29-32.

10. Koliusheva O.S The priorities for improving national legislation on the parallel existence of the Ukrainian and English terminology in the administrative law of Ukraine. *The man and the law: public law dimension*: Proceedings of the International Scientific Conference (Dnipro, October 7-8, 2016.). Dnipro: NGO "Legal World". 2016 p. 48-51.

11. Koliusheva O.S The administrative regulations of member states of the European Union in the English interpretation. *Recent challenges and trends of legal science in the twentieth century*: Proceedings of the International scientific conference (Lviv, 21-22 October 2016). Lviv: Western organization "Center for Legal Initiatives." 2016 p. 52-54.

12. Koliusheva O.S. Main aspects of adopring English in military units with law enforcement functions. *Current problems of moral-psychological and legal support service and combat activity of the National Guard of Ukraine*: VIII Scientific Conference of the National Academy of the National Guard of Ukraine (Kharkiv, March 20, 2017). Kharkiv: National Guard National Academy of Ukraine. 2017. p. 69-70.

ЗМІСТ

ОСНОВНА ЧАСТИНА	18
ВСТУП	18
РОЗДІЛИ ДИСЕРТАЦІЇ	27
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АНГЛІЙСЬКОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	27
1.1. Місце і роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України	27
1.2. Англійська мова як засіб інтеграції вітчизняного адміністративного права до світової спільноти	46
1.3. Роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста	64
Висновки до розділу 1	84
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ АНГЛІЙСЬКОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	86
2.1. Зміст загальних термінів адміністративного права України в англійській інтерпретації	86
2.2. Адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації.....	102
2.3. Основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації.....	118
Висновки до розділу 2	134
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	136
3.1. Особливості адміністративно-правової термінології країн.....	136
романо-германської правової сім'ї.....	136
3.2. Особливості адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї	154
3.3. Удосконалення вітчизняного законодавства шляхом адаптації його до англійської термінології	172
3.4. Адміністративно-правові аспекти англізації наукових досліджень в діяльності Міністерства освіти і науки України	183

	17
Висновки до розділу 3	195
ВИСНОВКИ	197
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	201
ДОДАТКИ.....	223

ОСНОВНА ЧАСТИНА

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сучасному етапі розвитку України як демократичної держави постає необхідність налагодження двосторонніх зв'язків із іноземними країнами. Комунікація є невід'ємною складовою виникнення та розвитку суспільних відносин на загальнодержавному та міжнародному рівнях.

Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України відіграє важливу роль при укладенні договорів, угод, підписанні конвенцій та інше. Однак, більшість термінів адміністративно-правового дискурсу мають значну кількість варіантів перекладу, як українською, так і англійською мовами, тому вчений-адміністративіст має в повній мірі володіти понятійним апаратом адміністративного права з метою досягнення однозначності, повноти та коректності у процесі комунікації.

Більше того, у вітчизняних та іноземних нормативно-правових актах спостерігаються калькування, двозначності розуміння адміністративно-правових термінів, звуження або розширення понять адміністративного права. Вказані проблеми створюють незручності у налагодженні співпраці з іноземними партнерами, а також можуть стати причиною подальших розглядів у судовому порядку.

Окрім того, велике значення має рівень володіння англійською адміністративно-правовою термінологією вітчизняними вченими-адміністративістами, адже, часто у переговорах бере участь фахівець-перекладач, який надає допомогу у порозумінні між суб'єктами адміністративно-правових відносин, однак, він не завжди володіє в достатній мірі адміністративно-правовою термінологією вітчизняного та іноземного адміністративного права та не має практичного досвіду у галузі юриспруденції. Як наслідок, ціль комунікації у порозумінні та налагодженні двостороннього контакту не буде досягнуто.

Необхідно зауважити на актуальності даного напрямку дослідження. Більше того, існує об'єктивна потреба проведення новітніх досліджень у цій сфері та їх практичному застосуванні.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Схожу проблематику розглядала Н. Толкачова, яка аналізувала генезис та розвиток правничої термінології, визначала її зв'язок з витоками та історією української державності та національного права. Науковець Ф. Циткіна дала визначення поняттю «термін» як спеціальне слово чи словосполучення, що вживається для позначення поняття якої-небудь галузі знань, Е. Неженець запропонувала термінологічну теорію варіантності.

На відміну від зазначених вчених, предметом нашого дослідження є англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України, що є більш вузькою проблематикою та характеризується насамперед обмеженою сферою застосування, поліваріантністю вживання адміністративно-правових термінів та відсутністю єдиного термінологічного словника даних термінів.

Окремі питання з аналізованої нами проблематики досліджували вчені-юристи: В. Бабюк, У. Берлам, Г. Бребан, М. Буроменський, Ж. Ведель, М. Вербенєц, В. Галунько, І. Гумовська, Р. Дзісь, Ю. Дорохіна, О. Дрозд, О. Дьолог, О. Єшук, А. Загороднюк, В. Згурська, О. Зеленська, Р. Капінус, В. Кикоть, М. Ключко, Т. Козак, І. Козоріз, Т. Коломоець, О. Кресін, З. Куделько, Р. Куйбіда, С. Миронюк, С. Мосьондз, О. Назаренко, Е. Неженець, С. Ольховська, Н. Орловська, В. Парненко, Л. Полубиченко, Ю. Прадід, В. Рєзнік, Л. Рогач, А. Савченко, Г. Сергєєва, О. Слатвицька, С. Слюсаренко, О. Ходаковська, Ф. Циткіна, С. Шепетько, Н. Яцишин та інші.

Однак, не заперечуючи значний внесок цих вчених, зазначимо, що англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України залишається недостатньо дослідженою. Це негативно позначається

на виникаючих адміністративно-правових відносинах та комунікації між суб'єктами міжнародного та загальнодержавного рівнів.

Необхідно вдосконалювати дослідження щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України. Існує прогалина у сучасних обґрунтованих пропозиціях з приводу англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, тому є необхідність її подальшої розробки. Саме тому було обрано дану тему дослідження, обґрунтовано її актуальність та науково-практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертацію виконано відповідно до Закону України «Про засади державної мовної політики» від 03.07.2012 № 5029-VI, Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 № 1629-IV, Концепції адміністративної реформи в Україні, затвердженої Указом Президента України від 22.07.1998 № 810, Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», затвердженої Указом Президента України від 12.01.2015 № 5, Указу Президента України «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» від 16.11.2015 № 641/2015, Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, на період до 2020 року» від 10.03.2016 № 199-р, Постанови Кабінету Міністрів України «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» від 27.01.2010 № 55-01 та плану науково-дослідницької роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації № 0115U005495).

Мета і завдання дослідження. *Мета* дисертації полягає у з'ясуванні та узагальненні теоретичних і практичних аспектів англійської адміністративно-правової термінології адміністративного права України,

виробленні пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення законодавства і діяльності публічної адміністрації з використанням англійської адміністративно-правової термінології адміністративного права України.

Для реалізації зазначеної мети поставлено такі *завдання*:

- визначити місце і роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України;
- проаналізувати значення англійської мови як засобу інтеграції вітчизняного адміністративного права до світової спільноти;
- визначити роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста;
- розкрити зміст загальних термінів адміністративного права України в англійській інтерпретації;
- дати визначення адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації;
- з'ясувати основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації;
- проаналізувати особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї;
- проаналізувати особливості адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї;
- сформулювати шляхи удосконалення вітчизняного законодавства шляхом адаптації його до англійської термінології;
- виявити адміністративно-правові аспекти англізації наукових досліджень в діяльності Міністерства освіти і науки України;
- розробити єдиний термінологічний англійсько-український словник адміністративно-правових термінів, який би був досконалим з наукової, лінгвістичної та юридичної точок зору.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини, що виникають у сфері англізації адміністративного права України.

Предмет дослідження – англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України.

Методи дослідження. Під час вирішення поставлених завдань в дисертаційному дослідженні використовувалося широке коло як загальних, так і спеціальних методів пізнання. *Діалектичний метод* був одним із основних серед загальнофілософських, адже він дозволив здійснити дослідження місця та ролі англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України (підрозділ 1.1, 1.2, 1.3). Метод *систематизації* та узагальнення явищ – для з'ясування основних аспектів адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації (підрозділ 2.3). Використовуючи *формально-догматичний* метод, проаналізовано законодавство щодо його адаптації до англійської термінології (підрозділ 3.3.). Одним із основних методів серед загальнонаукових був *системно-структурний* (підрозділ 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3), суть якого полягала у всебічному дослідженні адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, адміністративно-правових актів та адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації.

Під час написання дисертаційного дослідження широко застосовувалися *загальнологічні* методи (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1). Використовувався також *дедуктивний* метод: ґрунтуючись на результатах досліджень та на змістовному наповненні адміністративно-правових документів щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, зроблено підсумкові висновки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4). Застосування *логічного* методу дозволило визначити шляхи вдосконалення вітчизняного законодавства шляхом адаптації його до англійської термінології (підрозділ 3.3). Під час позитивних практичних напрацювань щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України використовувався *метод індукції* (підрозділ 1.1, 1.2, 2.1, 2.2). Методи *аналізу та синтезу*

використовувалися при дослідженні основних аспектів адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації (підрозділ 2.3). Для проведення аналізу та характеристики результатів сучасних досліджень, що стосуються дослідження англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, застосовувалися *порівняльно-правовий та описово-аналітичний* методи (підрозділи 1.1, 3.1, 3.2).

Емпіричну базу дослідження становить узагальнена англійська адміністративно-правова термінологія Сполучених Штатів Америки, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Федеративної Республіки Німеччина, а також практика управлінської діяльності органів державної влади України – Кабінету Міністрів України, Президента України, Міністерства освіти і науки України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень у вітчизняній правовій літературі, присвячених англійській адміністративно-правовій термінології в адміністративному праві України. Під час дослідження отримано результати, які характеризуються науковою новизною.

Основні з них такі:

уперше:

– враховуючи інтеграційні процеси в Україні, була здійснена комплексна характеристика англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, відповідно до якої адміністративно-правова термінологія як наукова категорія характеризується доктринальною основою, суміжною спрямованістю адміністративно-правових термінів, відсутністю їх чіткого розмежування та змістовної наповненості в діяльності органів публічної адміністрації;

– здійснено комплексну характеристику ознак адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації, які є різновидом суспільних

відносин: мають публічну владну природу; одна із сторін обов'язково є суб'єктом публічної адміністрації; нерівноправність суб'єктів взаємодії в адміністративно-правових відносинах; описується за допомогою адміністративно-правової термінології;

– запропоновано, щоб вітчизняні науковці більшість результатів власних досліджень презентували англійською мовою, а кваліфікаційний рівень експертів (екзаменаторів) відповідав або був навіть вищим рівня «B2», що забезпечило б встановлення зворотного зв'язку між аспірантом та комісією, а також було б запорукою володіння англійською адміністративно-правовою термінологією усіх учасників освітнього процесу;

– розроблено словник англійських адміністративно-правових термінів в адміністративному праві України і запропоновано український переклад даних категорій;

удосконалено:

– поняття адміністративно-правових відносини в англійській інтерпретації, як суспільних відносин у формі соціальної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління із використанням англійської адміністративно-правової термінології з метою встановлення стійких комунікативних зв'язків з іноземними партнерами, як у сфері науки, так і менеджменту та бізнесу;

– наукове розуміння та особливість адміністративно-правового акту в англійській інтерпретації, адже він приймається не за згодою двох чи більше сторін, а навпаки, лише однією стороною, уповноваженим органом публічної адміністрації в односторонньому порядку, тобто інший суб'єкт має тільки обов'язок діяти відповідно до визначеного порядку в адміністративно-правовому акті;

– законодавство щодо необхідності розробки (доопрацювання), розгляду та прийняття проекту Адміністративно-процедурного кодексу України, в якому була б врахована нова англійська термінологія, заміненена та, яка є запозиченою з російської і має англомовні аналоги;

отримали подальшого розвитку:

- впровадження єдиного термінологічного англійсько-українського словника адміністративно-правових термінів, який би був досконалим з наукової, лінгвістичної та юридичної точок зору;

- наукове розуміння позитивного досвіду країн-членів Європейського союзу до тлумачення англійської адміністративно-правової термінології в аспекті того, що поліваріантність перекладу адміністративно-правових термінів впливає на успішність та зрозумілість комунікації між суб'єктами міжнародного і загальнодержавного рівнів.

Практичне значення отриманих результатів. Визначення англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України та пошук шляхів її вдосконалення мають важливе теоретичне та практичне значення. Окремі положення роботи можуть бути використані у:

- *науково-дослідній сфері* – положення та висновки дисертації можуть бути основою для подальшого розроблення і вирішення проблем комунікації між суб'єктами міжнародного та загальнодержавного рівнів (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *правозастосовчій діяльності* – під час використання конкретних рекомендацій і пропозицій щодо можливості реалізації англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, а також в діяльності органів публічної адміністрації, що здійснюють безпосередню комунікацію з органами публічної адміністрації іноземних держав (акт впровадження військової частини 3066 Національної гвардії України);

- *навчальному процесі* – під час розробки програм і планів підготовки здобувачів вищої освіти юридичного профілю, при підготовці відповідних розділів підручників, навчальних посібників і методичних рекомендації з питань англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України, а також під час проведення лекцій та практичних занять з навчальних дисциплін «Адміністративне право і

процес», «Міжнародне право», «Іноземна мова», «Адміністративне право країн ЄС» (акт впровадження факультету № 2 – підготовки фахівців для Національної гвардії України Навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ; акт впровадження Міжнародного університету бізнесу і права).

Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження обговорено на чотирьох міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні питання розвитку правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства в Україні (17-18 червня 2016 року), «Людина і закон: публічно-правовий вимір» (7-8 жовтня 2016 року), «Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті» (21-22 жовтня 2016 року), «Актуальні проблеми морально-психологічного та правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України» (23 березня 2017 року).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг дисертації складає 237 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 235 найменувань, що займає 22 сторінки.

РОЗДІЛИ ДИСЕРТАЦІЇ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ АНГЛІЙСЬКОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

1.1. Місце і роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України

На сучасному етапі розвитку незалежної, демократичної, правової та соціальної держави та в умовах інтеграції України до європейської спільноти, як ніколи постає важливе питання щодо англомовної термінології в юридичному дискурсі, зокрема в адміністративному праві.

Важливим є розробка єдиних термінологічних стандартів, унормування та упорядкування їх до європейських вимог. Окрім того, розширення англомовної адміністративно-правової термінології відкриє шляхи до більш тісної співпраці з країнами Європейського Союзу як на міжнародному рівні, так на рівні ділового спілкування.

Унормованість адміністративно-правової термінології дозволить усунути неточності, двозначності, калькування та негативну синонімію при двосторонній комунікації між іноземними державами, окрім того відкриє більш широкий спектр можливостей для України в укладенні міжнародних договорів, угод, конвенцій та інше.

На даному етапі розвитку України пріоритетним напрямком розвитку держави є орієнтація на європейські стандарти та цінності, однак без точного та правильного вживання адміністративно-правової термінології даний процес інтеграції може уповільнитися або навіть зупинитися. Президентом України, Кабінетом Міністрів України вживається ряд заходів із ухвалення цільових нормативно-правових актів щодо впровадження, поширення та вивчення англійської мови як мови міжнародного спілкування; також запроваджуються освітні програми, що дають можливість вивчити

англійську мову з нульового рівня або ж підвищити знання її на більш високий та достатній для використання у професійній діяльності.

На підтвердження вище викладеного, Кабінет Міністрів України видав розпорядження «Про затвердження плану заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, на період до 2020 року», в якому чітко окреслено напрями діяльності щодо вивчення англійської мови учнями загальноосвітніх шкіл, здобувачами рівня магістра та доктора, створення інтернет-ресурсів та необхідної навчально-методичної бази, участь у програмах обміну та організації мовних таборів [179].

Окрім того, у 2015 році Президент України видав Указ «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні», в якому визначив, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування. З метою сприяння її вивченню для розширення доступу громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей, які відкриває знання та використання англійської мови, забезпечення інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору, на підтримку програми Go Global, яка визначає вивчення англійської мови одним із пріоритетів стратегії розвитку. Президент окреслив коло завдань для Кабінету Міністрів України та обласних, Київської міської державних адміністрацій, що полягають у всебічному та ґрунтовному підході до вивчення англійської мови всіма верствами населення [184].

Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов Go Global (National Foreign Language Learning and Promotion Initiative) передбачає підвищення попиту на вивчення англійської мови; переорієнтує інформаційний простір на англійську мову в усіх галузях життєдіяльності українців (спілкування, медіа, фільми, сфера обслуговування, туризм, документообіг); відкриє кожному українцю доступ до глобальних знань, інформації та міжнародних ринків. Нормативними документами Європейського Союзу передбачено, що вивчення іноземних мов є одним з ключових пріоритетів внутрішньої політики ЄС; багатомовність, згідно

бачення ЄС, є важливим елементом конкурентоспроможності Європи; один з пріоритетів мовної політики ЄС полягає в необхідності знання кожним громадянином країн ЄС, окрім рідної, двох іноземних мов [36].

Англійська відкриває широкий доступ до знань: лідер серед мов Інтернету – 800 млн користувачів, 55% web-сторінок в світі написано англійською мовою; *lingua franca* наукового співтовариства – 80% всіх наукових видань, публікуються англійською мовою; інструмент (мова) навчання – *english as medium of instruction* – для топ MBA шкіл та освітніх он-лайн платформ [36].

В Україні ратифіковано Європейську хартію регіональних мов або мов меншин, де в ст. 7 визначено, що стосовно регіональних мов або мов меншин, в межах територій, на яких такі мови використовуються, та відповідно до стану кожної мови, Сторони будують свою політику, законодавство та практику на таких цілях та принципах: а) визнання регіональних мов або мов меншин як засобу відображення культурного багатства; б) поважання кордонів кожної географічної місцевості, в якій використовується регіональна мова або мова меншини, з метою забезпечення, щоб існуючий раніше або новий адміністративний розподіл не створював перешкод розвитку відповідної регіональної мови або мови меншини; с) необхідність здійснення рішучих дій, спрямованих на розвиток регіональних мов або мов меншин з метою їх збереження; d) сприяння використанню регіональних мов або мов меншин, в усній та письмовій формі, у суспільному та приватному житті і/або заохочення такого використання; е) підтримання і розвиток стосунків з питань, що охоплюються цією Хартією, між групами, які використовують регіональну мову або мову меншини, та іншими групами населення держави, які вживають мову в такій самій або схожій формі, а також започаткування культурних стосунків з іншими групами населення держави, що користуються різними мовами; f) передбачення належних форм і засобів викладання і вивчення регіональних мов або мов меншин на всіх відповідних

рівнях; g) передбачення особам, які не володіють регіональною мовою або мовою меншини і які проживають у місцевості, де вона використовується, можливостей вивчати її за своїм бажанням; h) сприяння здійсненню наукових досліджень в галузі регіональних мов або мов меншин в університетах чи аналогічних установах; i) розвиток відповідних форм транснаціональних обмінів з питань, що охоплюються цією Хартією та що стосуються регіональних мов або мов меншин, які використовуються в такій самій або схожій формі у двох або більше державах [107].

Відповідно до Закону України «Про засади державної мовної політики» державна мовна політика в Україні має своїм завданням регулювання суспільних відносин у сфері всебічного розвитку і вживання української як державної, регіональних мов або мов меншин та інших мов, якими користується населення країни в державному, економічному, політичному і громадському житті, міжособовому та міжнародному спілкуванні, охорону конституційних прав громадян у цій сфері, виховання шанобливого ставлення до національної гідності людини, її мови і культури, зміцнення єдності українського суспільства [177].

У ст. 3 Декларації прав національностей України визначено, що Українська держава гарантує всім народам і національним групам право вільного користування рідними мовами в усіх сферах суспільного життя, включаючи освіту, виробництво, одержання і розповсюдження інформації [98].

Ухвалення вказаних вище нормативно-правових актів – це значний крок на шляху розвитку та удосконалення мовної політики в Україні і як наслідок – покращення якості знань на різних рівнях суспільного буття та між різними верствами населення. Окрім того, запровадження, вивчення та вдосконалення рівня володіння англійською мовою, як мовою міжнародного спілкування – це запорука інтеграції українського суспільства до світового європейського простору та світової інформаційної спадщини.

Очевидно, що і на міжнародному і на загальнодержавному рівнях визначено засади та принципи державної мовної політики, закріплено пріоритетні напрями розвитку держави, а також вказана важливість вивчення та поширення англійської мови. Комунікація відіграє важливу роль у налагодженні міжнародних зв'язків між державами, тому правильність, однозначність та зрозумілість використовуваної термінології є запорукою вдалої співпраці державних органів як на міжнародному, так і на загальнодержавному рівнях.

Як вважає Н.Є. Толкачова, генезис і розвиток української правничої термінології тісно пов'язані з витоками та історією національного права, української державності, історією української мови та правової науки. Становлення і формування термінології українського права, як і української мови взагалі, відбувалось у надзвичайно складних і несприятливих історико-політичних умовах бездержавності, під впливом багатьох мов, що не могло не позначитися на розвиткові термінологічного словника української юридичної мови [211].

На думку З.Б. Куделько, термінологія як сукупність термінів існує у двох системних вимірах: як результат фіксації наукового пізнання (термінологічні словники) та функціонування як у контексті науково-навчальної літератури, так і в комунікативному аспекті [134].

Очевидно, що правнича термінологія у своєму розвитку пройшла довгий та складний шлях становлення, хоча й зараз відбувається активне вдосконалення та покращення її в Україні. Однак, у даному процесі необхідно враховувати виклики сьогодення та орієнтацію держави на інтеграцію до європейського простору. Безумовно, правнича термінологія нерозривно пов'язана із розвитком та становленням української мови, правової науки та вітчизняного законодавства.

При розгляді англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України необхідно приділити увагу визначенню «термін». Лінгвісти наголошують на структурних та

морфологічних характеристиках лексичної одиниці терміносистеми, зауважуючи, що це може бути як моно-, так і полілексемні одиниці номінативної та вербальної природи [130].

З іншого боку, однією з характеристик лексичної одиниці є її висока інформативність, компактність та однозначність, разом з тим вона є стислою заміною відповідного розгорнутого опису чи визначення поняття [169, 121].

Науковець Ф.О.Циткіна наголошує на «територіальній» обмеженості, при цьому ототожнюючи термін з професійною лексикою [223 27].

Але треба зазначити, що у кожному визначенні терміну поділяється точка зору, що термін містить в собі таку властивість, як співвіднесеність з поняттям, реалією, предметом, явищем певної сфери, які він означає. Ми підтримуємо думку дослідника Ф.О. Циткіної щодо визначення: Термін – це спеціальне слово або словосполучення, яке вживається для точного вираження поняття з якої-небудь галузі знання – науки, техніки, суспільно-політичного життя, мистецтва, юриспруденції тощо [223, 25; 118, 537].

Очевидно, що «термін» має ряд характеристик, таких як: це слово чи словосполучення; пов'язаність поняття із реалією, предметом, явищем; інформативність; однозначність; стислість.

Як бачимо, «термін» має доволі широке коло визначень, однак спільним майже для всіх дефініцій є визначення «терміну» як слова або словосполучення, що позначає певну реалію галузі знань і несе у собі полісемантичне навантаження.

Цікавою є думка Е.Ф.Скороходько, щодо різниці між терміном та «звичайним словом». Він вбачає не в тому, що терміну притаманні певні риси, відсутні у загальноновживаного слова, або, що термін позбавлений рис, притаманних «звичайному» слову, а в сукупній характеристиці – кількісному співвідношенні ступеня виявлення кожної з цих рис. Тобто, теоретично, кожне слово може бути терміном, але воно стає ним тільки за умови актуалізації – виведенні його з лексико-семантичної системи загальнолітературної мови і включенні в систему термінів [197].

Отже, учений вводить таку нову характеристику терміну як актуалізація, тобто використання його відповідно до мети висловлювання та мовленнєвої ситуації, а також він має бути складовою частиною загальновживаної лексики та термінологічної системи.

Неженець Е.В. вважає, що специфіка терміну та термінологій як складових частин спеціальних мов (метамов) зумовила формування на базі загальної теорії варіантності окремої, термінологічної теорії варіантності, яка виходить з того, що необхідним і достатнім для констатації відношень варіантності між термінами є встановлення тотожності функцій між ними. На відміну від загальновживаного слова можливості варіювання плану вираження і плану змісту для термінологічного знака обмежені лише спроможністю виражати одне й те ж спеціальне поняття. В останні роки серед найменувань, які використовуються для позначення мовних одиниць, що варіюються у сфері термінології, найбільшого поширення здобув термін варіант, який охоплює також поняття термінологічного синоніма та дублета. Формальне і семантичне варіювання термінів правознавства знаходить відбиток як у сфері фіксації – спеціальних термінологічних словниках, так і у сфері функціонування – навчальних та наукових текстах. Варіантність будь-якого різновиду репрезентується в функціонально і прагматично зумовленому фрагменті спеціального тексту, який одержав назву метатекстової комунікативної ситуації (МтКС). Відповідно до цільової настанови текстового фрагмента, його структури та мовного вираження були виділені основні та факультативні типи МтКС, властиві метамові правознавства [162]. Учена вводить поняття метамови як специфічної мови певної галузі та виділяє варіативність мовних одиниць у термінології специфічної галузі.

Науковець Л.В. Рогач розглядала лінгвістичний термін як слово, що входить до словникового складу мови і не ізольоване від законів, що впливають на розвиток лексичної системи взагалі. Лінгвістичні терміни розглядаємо в системі загальновживаної мови, що зумовлюється:

1) рухомістю меж співіснування в одному слові термінологічного і нетермінологічного значень; 2) відсутністю чіткого розмежування спеціальної лексики і слів загальноновживаної лексики; 3) наявністю лексико-семантичних процесів, які відбуваються в загальноновживаній лексиці (полісемія, синонімія, антонімія); 4) використанням словотворчих моделей мови для утворення нових термінів [192].

При вивченні семантики терміна розглянуто взаємовідношення його зі словами загальноновживаної лексики. Проаналізовано також способи взаємозв'язків лінгвістичної термінології з іншими термінологічними угрупованнями, внаслідок чого і вдалося виявити, що досліджувана термінологічна лексика англійської мови відрізняється від української системними зв'язками між термінологічними одиницями та термінологічної підсистеми з підсистемою загальноновживаної лексики. В англійській мові, як і в українській, нетермінологічні одиниці служать базою для утворення нових слів узагалі та термінологічних зокрема, так само як лінгвістична термінологія може викликати утворення нових загальноновживаних слів. Терміни, утворені на основі загальноновживаної лексики, у свою чергу зберігають семантичні процеси, властиві лексиці загальнонародної мови, пристосовуючи їх до свого специфічного використання [192].

Як бачимо, науковцем було визначено більш широке та загальне поняття загальноновживаної лексики, в якій існує та функціонує лінгвістичний термін, тобто загальноновживана мова є підґрунтям для побудови специфічної термінології певної галузі. Не є виключенням і адміністративно-правова термінологія, адже вона також функціонує в межах дії загальноновживаної лексики і на її основі будує свою власну галузеву термінологічну структуру.

Науковець Г.А. Сергєєва досліджувала англомовні запозичення в українській правничій термінології і дійшла висновку, що проведений аналіз семантичної адаптації термінів-англіцизмів виявив неусталеність значень багатьох запозичень, що пов'язано з недостатнім науковим осмисленням відповідних юридичних понять у терміносистемі-реципієнті, зумовленим

коротким терміном їх функціонування в новій терміносистемі. Це свідчить про їх неповне освоєння на рівні семантики, оскільки осмислення поняття визначаємо як важливий чинник семантичного освоєння запозиченого терміна [196].

Очевидно, що входження англомовних запозичень в українську правничу термінологію відбувається шляхом спрощення семантичної структури терміну, ускладнення лексичної структури, звуження та розширення значень. Очевидно, що вчений-адміністративіст зустрічаючи у своїй професійній діяльності запозичені англомовні терміни, має зважати на особливості їх семантичної структури, задля уникнення некоректності перекладу.

У більш загальному вигляді схожу з нами проблематику досліджувала М.Б. Вербенець, яка вважає, що національна терміносистема співвіднесена з правовою системою України та визначається як субмова, що відтворює активні процеси та тенденції до створення правової системи європейського простору [81].

Слушною є думка М.Б. Вербенець: національна субмова права абсорбувала термінопоняття європейської правової традиції з її дефініціями та лексичними відповідниками, що засвоювалися при безпосередніх контактах або за участі мов-посередників [81].

Як бачимо, науковець наголошує на багаторівневості мови та її розшаруванні на субмови за галузевою приналежності. В даному випадку, нас цікавить субмова права, яка синтезувала базові правові поняття та терміни, лексичні одиниці із мов-посередників, а також поняття й терміни безпосередньо із оригінальної та класичної англійської правової мови.

Н. П. Яцишин проаналізував мовознавчі дослідження вітчизняних і зарубіжних учених та прийшов до висновку: з одного боку, спостерігається значна інтенсивність розвитку юридичної термінології впродовж останніх десятиліть, що пов'язано з інтерпретацією і глобалізацією світового розвитку, з другого боку, відбулося становлення і виділення окремої

мовознавчої галузі – юридичної лінгвістики, у лоні якої зосереджені сьогодні всі наукові розробки актуальних проблем юридичної термінології [235].

Так, дійсно, на даний час відбувається становлення і розвиток юридичної науки, адже, за своєю природною це міждисциплінарна наука, що стоїть на межі мови та права. Юридична лінгвістика має на меті з'ясувати лексико-семантичні характеристики правових термінів, тим самим розширити їх понятійні якості та дати найбільш повне й точне розуміння новим та вже існуючим.

Як вважає М.І. Ключко, що тільки за умови тісної співпраці мовознавців (котрі мають дати мовну оцінку термінам, визначити їх нормативність чи ненормативність, узгодженість чи відхилення від нормативів української мови) та юристів (які розуміють логіку утворення термінів, тонкощі вживання їх у повсякденній практичній діяльності) можливе унормування термінології законодавства. Необхідно вживати заходи з метою створення сприятливих умов для формування усталеної системи юридичних термінів. Слід вдосконалювати практику цілеспрямованої підготовки кадрів у сфері нормопроєктування [123].

Дійсно, важливу роль відіграє співпраця між мовознавцями та вченими-адміністративістами, так як перші – спеціалізуються на мовних особливостях терміну, а другі – на правильності та доречності їх вживання у конкретному правовому контексті. Однак, вважаємо, що вчені-адміністративісти з високим рівнем знання англійської мови можуть більш вдало підібрати необхідний адміністративно-правовий термін, знаючи його полісемантичні особливості як в англійській, так і в українській мові. Це дасть можливість більш вдало перекладати адміністративно-правові тексти, уникаючи тавтологій, негативної синонімії, калькування та двозначності, а також адаптувати ці тексти відповідно до існуючих реалій та цілей мови.

Постає питання зрозумілості правових термінів для широкого кола громадян. Як зазначає російський правознавець Д. В. Чухвичев, з одного боку, безумовно, законодавство має бути зрозумілим для суб'єктів правового

регулювання, яким адресовані вимоги нормативних приписів. Тому спеціальною термінологією при створенні законів не слід зловживати. Мова законодавства має бути максимально наближеною до звичайної літературної мови. Але, з другого боку, повністю уникнути при створенні системи законодавства суто юридичних термінів неможливо, якщо законодавець хоче створити дієві та ефективні нормативно-правові акти [224].

Зрозуміло, що чинними нормативно-правовими актами користуються не тільки практикуючі юристи, судді, прокурори та інші фахівці у галузі права, але й звичайні громадяни, які не є спеціалістами у даній сфері, тому важливо досягнути високого рівня розуміння і для даних верств населення, не втрачаючи юридичної складової наповненості тексту.

Погоджуємось з думкою Ю.Ф. Прадіда: юридична лінгвістика – молода міждисциплінарна наука, яка перебуває на стадії становлення у світі взагалі й в Україні зокрема. Актуальність подальших наукових пошуків зумовлена необхідністю, по-перше, узагальнення напрацювань українських і зарубіжних учених на теренах дослідження проблем, що перебувають на стику права і лінгвістики, по-друге, обґрунтування статусу юридичної лінгвістики як окремої науки, співвідношення об'єкта і предмета юридичної лінгвістики, виділення, уточнення й деталізації основних напрямів наукового пошуку, по-третє, обґрунтування статусу юридичної лінгвістики як окремої навчальної дисципліни і наукової спеціальності, по-четверте, ефективного використання лінгвістичних знань у правотворчій, правозастосовній практиці й судочинстві [172].

Тобто сучасний науковий світ є свідком становлення та розвитку нової науки – юридичної лінгвістики, що покликана з'ясувати лексико-семантичні характеристики мови права та дослідити вже існуючі та нові її терміни. Очевидно, що об'єктом дослідження юридичної лінгвістики є адміністративно-правові терміни, які також входять до загальної правової мови.

Юридична терміносистема української мови відбиває комунікативні потреби суспільства, вербалізовано репрезентуючи комплекс правових понять. Активні процеси в національному юридичному термінотворенні виявлені в тенденціях лексико-семантичного збагачення термінологічного лексикону, що є наслідком неосемантизації, неологізації, оптимізації запозичень та інтернаціоналізації [81].

Протікання даних процесів розширюють та збагачують вітчизняну юридичну терміносистему та відкривають можливості її динамічного вдосконалення.

Вітчизняний учений-адміністративіст М.В. Завальний у своєму дисертаційному дослідженні «Адміністративно-деліктне провадження, що здійснюється органами внутрішніх справ» дав визначення таким термінам, як: «адміністративно-деліктне провадження», «суб'єкт провадження» та «учасник провадження» [11, с.8].

Дослідник О.М. Стороженко обґрунтував необхідність використання такого терміну, як «домінуюче становище на ринку» замість «монопольне становище на ринку» [203, с.6].

Науковець із суміжної галузі права, С.П. Добрянський у своєму дисертаційному дослідженні запропонував, зважаючи на необхідність наукового обґрунтування та удосконалення перекладу низки іншомовних термінів з прав людини українською мовою, переклад англійських термінів: «Universal Declaration» перекладати «Всезагальна Декларація», термін «Civil Rights» – як «особові права»; терміносполучення «Human Being» тлумачити не у кальковому варіанті перекладу (як «людська істота»), а крізь призму категоріального апарату екзистенціалізму, котрий наголошує на неповторності індивідуального буття людини й значенні її прав для цього процесу, та відображати в україномовному варіанті терміном «людина» [103, с.13].

Ляшук А.М. досліджувала семантичні структури юридичних термінів української та англійської мов. Науковцем було встановлено, що між

термінами семантичних груп зіставляваних мов виявляється більше спільних ознак, ніж відмінних. Істотні ознаки семантичних полів збігаються: «право» – «law», «покарання» – «punishment», «особа» – «person», «суд» – «court». Збіг термінів характерний для ядра, що свідчить про подібність різних правових систем та їхню спільну логіко-понятійну основу. Проте, семантичні групи порівнюваних терміносистем характеризуються різною лексичною наповнюваністю залежно від ступеня соціальної значущості позначуваних понять. Істотні розходження фіксуються між семантичними групами на позначення майнових правовідносин (77,7%), юридичного документа (57,14%), кримінального покарання (44,4%). В обох мовах досліджувані семантичні групи юридичних термінів є відкритими системами, в яких простежується спільність значень термінів однієї семантичної групи з іншою, між якими з'єднувальними ланками виступають семантичні компоненти. Ці семантичні групи не мають окреслених меж, оскільки є нечітко визначеними множинами з складною структурою, обумовленою семантичними опозиціями (еквіполентними, привативними, тотожності), в які терміни вступають завдяки регулярній повторюваності інтегративних сем у внутрішній структурі різних одиниць [149].

Тим самим, ми підтримуємо таке розуміння терміносистем через утворення семантичних груп із чітко окресленими межами, із власною структурою та набором певних термінів.

Науковець А.С. Загороднюк досліджувала засадничий юридичний терміноелемент «legal», який викликає науковий інтерес різноманітністю своєї юридичної семантики. Вживання досліджуваного поняття охоплює весь спектр галузей права. І залежно від функцій і сфери, у якій він уживається, термін змінює свої значення від вузького до ширшого й навпаки. Перекладачі юридичних текстів повинні бути готові до трудомісткого та прискіпливого процесу підбору юридично правильного українського відповідника до цього англомовного поняття. Під час перекладу досліджуваного прикметника українською мовою варто звертати увагу на

контекст його вживання, а також основні функції в тексті. Звертаючись до термінографічних довідників, варто також урахувати, до якої із запропонованих словникових груп належить поняття, адже це допоможе знайти єдиний відповідник під час його перекладу в ідентичних контекстах [112, с. 209].

У свою чергу, О.М. Войнич у дисертаційному дослідженні було систематизовано та структуровано теоретичні підходи до понять «government relations», «public affairs», розглянуто доробок вітчизняної наукової думки щодо концепцій лобізму як чинника політичної культури суспільства [84, с. 23].

Ричко О.В. розглядав проблему перекладу прикметника «public» у контексті «policy». На думку науковця, поширено три варіанти перекладу терміна «public policy» українською, а саме: публічна, суспільна та державна політика. При цьому слід урахувати те, що зі змістом терміна «public policy» пов'язані повноважні дії органів державної влади. Як вважає Ричко О.В., і ми погоджуємося з його думкою, що “суспільна політика” не є вдалим варіантом перекладу, тому що суспільне (робота, думка) часто протиставляється державному [190].

Що стосується публічної політики, то такий варіант перекладу в українській мові відповідає тільки одному із значень «public» – «відкритий для всіх». Однак, відкритість політики в демократичних державах не вичерпує всіх істотних характеристик «public policy» [190, с. 3].

Як бачимо, багато сучасних дослідників розглядали проблеми перекладу іноземної термінології щодо її тлумачення та правильного розуміння.

Однак, вітчизняні вчені не торкнулися вирішення проблеми варіацій перекладу адміністративно-правових термінів в адміністративному праві України. Вважаємо за доцільне розглянути деякі терміни та запропонувати можливі варіанти їх перекладу. На нашу думку, необхідно звернути увагу на такий термін, як «public administration» – з одного боку його можна

перекласти, як «державне та регіональне управління», з іншого – «публічна адміністрація», і третій варіант – «державна служба». Важливо, що переклад «державне управління» – це калькування терміну «public administration», так як не враховане поняття «публічний». Переклад даного терміну залежить від контексту, в якому він вживається.

Погоджуємося з думкою О.О. Ходаковської, що англomовна юридична термінологія є досить складною для перекладу. Унаслідок значних відмінностей правових систем України та іноземних держав. Англійські терміни не є тотожними нормативним поняттям української терміносистеми. Наявність інститутів, які властиві виключно юридичній системі англomовних держав та відсутність в українській, призводять до виникнення таких термінологічних одиниць, які не мають еквівалентів. Отже, постають питання щодо адекватного перекладу юридичного дискурсу і юридичної термінології, яка міститься в законах, угодах, вимогах та положеннях [222].

Як бачимо, відмінність правових систем між Україною та іноземними державами є перепорою на шляху гармонійного, стабільного та динамічного розвитку юридичної термінології. Наслідком цього може бути двозначність, калькування та відірваність від контексту використання юридичного терміну, що може призвести до неправильного та помилкового розуміння між представниками держав різного рівня.

Учений Н.П. Яцишин відзначає, що функціонування юридичної термінології в Україні в усіх її вимірах (процес нормотворення, мовленнєва культура фахівців, упровадження усталених стандартів юридичної термінології на рівні держави) свідчить про непослідовне вживання термінологічних одиниць, порушення мовної цілісності текстів, калькування конструкцій із російської мови, невдалу синонімію, відсутність адекватних юридичних понять, низький рівень мовленнєвої культури (використання русизмів, діалектизмів, полонізмів тощо) [235].

Сучасні мовні реалії та активний розвиток юриспруденції ставлять перед ученими-адміністративістами багато завдань, таких як: усунення

калькування, відновлення мовленнєвої цілісності, усунення негативної синонімії, підвищення мовленнєвої культури.

На підтвердження вище викладеного, можна навести приклади багатьох англійських юридичних термінів, що мають синонімічні відповідники в українській мові як правового, так і не правового значення: «damage» – шкода, збитки (правове значення), втрата (загальне значення); «demand» – вимога (правове значення), прохання (загальне значення); «authentically» – достовірно, істинно (правове значення), вірогідно (загальне значення); «case» – казус (правове значення), випадок (загальне значення); «protection» – охорона, опіка, піклування (правове значення), захист (загальне значення); «security» – забезпеченість, заходи безпеки (правове значення), безпека, благополуччя (загальне значення).

Також, при перекладі юридичних термінів, важливо враховувати контекст, в якому вони вживаються, наприклад: «estate» – майно (юридичний контекст), маєток; земельне володіння (загальний контекст); «brief» – короткий виклад справи (юридичний контекст), зведення, підсумок, резюме (загальний контекст).

Як вважає науковець О.П. Зеленська, характерним для юридичної термінології в адміністративному праві є наявність сталих зворотів, таких як: «within the jurisdiction» – відповідно до юрисдикції, «in one's capacity» – у правоздатності, «under sentence» – по вирокі. Як правило, до їх складу входять прийменники: «without delay» – невідкладно, без зволікань, «on a charge of» – у звинуваченні, «by implication» – відповідним чином [119].

Варто звернути увагу на терміни-аббревіатури в англійській юридичній термінології. Словотвірна активність аббревіації в англійській юридичній термінології веде до широких семантичних можливостей. Скорочуються не тільки найменування закладів (С.М. – Court Martial – військовий трибунал) та документів (С.Р. – Code of Civil Procedure – Цивільно-процесуальний Кодекс), але і найменування осіб (def. – defendant - підсудний) та дій (Н.Т. – high treason – державна зрада), що посилює продуктивність аббревіації [119].

Окрім того, Україною прийнятий закон «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», в якому визначається, що адаптація законодавства України до законодавства ЄС є пріоритетною складовою процесу інтеграції України до Європейського Союзу, що в свою чергу є одним із основних напрямів української зовнішньої політики. Державна політика України щодо адаптації законодавства формується як складова частина правової реформи в Україні та спрямовується на забезпечення єдиних підходів до нормопроєктування, обов'язкового врахування вимог законодавства Європейського Союзу під час нормопроєктування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроєктного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України [176]. Очевидно, що Україна взяла курс на розвиток та адаптацію вітчизняного законодавства, державної політики, реформування органів державної влади та адаптацію новітніх методів державного розвитку відповідно до європейських стандартів. Підтвердженням цього є прийняття нормативно-правових актів загальнодержавного та міжнародного рівня.

Таким чином, правильний переклад є запорукою порозуміння не тільки між суб'єктами адміністративного судочинства, але й між державами на міжнародному рівні.

Нашою державою була підписана Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, в якій визначено цілі такого Партнерства, якими є: забезпечення у відповідних рамках політичного діалогу між Сторонами, який сприятиме розвитку тісних політичних відносин; сприяння розвитку торгівлі, інвестицій і гармонійних економічних відносин між Сторонами і, таким чином, прискоренню їхнього сталого розвитку; створення основ взаємовигідного економічного, соціального, фінансового, цивільного, науково-технічного та культурного співробітництва; підтримка зусиль

України по зміцненню демократії і розвитку її економіки та завершенню переходу до ринкової економіки [215].

Як бачимо, при перекладі юридичних термінів в адміністративному праві, необхідно враховувати специфіку правової сфери, явище синонімії та контекст, в якому вживаються дані терміни. Такий підхід дасть можливість зберегти самобутність української мови та гарантує правильне розуміння вітчизняних науковців та практикуючих юристів іноземними вченими та юристами в окресленій вище сфері.

З вище викладеного можна сформулювати наступні висновки:

1) англійська мова, як мова міжнародного спілкування, більш активно розвивається та поширюється у різних сферах людського буття, адміністративне право не виключення, і також бере активну участь у процесі англізації;

2) нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету Міністрів України затверджено пріоритетні напрямки державної політики та орієнтація її на інтеграцію до світового європейського простору, також закріплено необхідність вивчення, розвитку та поширення англійської мови між різними верствами населення та в наукових дослідженнях;

3) законодавче закріплення вивчення, розвитку та поширення англійської мови, а також запровадження освітніх програм для різних верств населення України є значним кроком вперед на шляху до інтеграції у європейському просторі.

4) юридична термінологія, до складу якої входить і адміністративно-правова термінологія, має ряд нагальних завдань для вирішення: усунення двозначності, негативної синонімії, калькування та контекстуального відмежування;

5) на сучасному етапі розвитку виникла нова наука – юридична лінгвістика, яка покликана з'ясувати лексико-семантичні характеристики вже існуючих та нових юридичних термінів задля відображення сучасних мовних реалій;

6) недостатньо досліджені адміністративно-правові терміни сучасного адміністративного права України можуть призвести до негативних наслідків, таких як: непорозуміння, двозначність, калькування та вживання терміну у невластивих йому значеннях;

6) наявність досліджень термінів у суміжних науках має стати підґрунтям для невпинного та наполегливого удосконалення та розвитку адміністративно-правової термінології;

7) учені-адміністративісти мають ретельно та детально досліджувати вживання адміністративно-правової термінології з метою підвищення правової культури держави та усунення непорозуміння між суб'єктами державної влади як на загальнодержавному так і міжнародному рівнях;

8) важливим є впровадження загального термінологічно виваженого та науково обґрунтованого (з адміністративно-правового та лінгвістичного погляду) українсько-англійського словника адміністративно-правових термінів.

Отже, роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України полягає у правильному та однозначному розумінні її. Це і є запорукою інтеграції України до європейського співтовариства, порозуміння між суб'єктами адміністративного права як на міжнародному, так і на загальнодержавному рівнях. Більше того, важливим є впровадження загального термінологічно виваженого та науково обґрунтованого (з адміністративно-правового та з лінгвістичного погляду) українсько-англійського словника адміністративно-правових термінів. Важливе місце посідають законодавчі ініціативи Президента України, Кабінету Міністрів України щодо вивчення, розвитку та поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування.

Розвиток юридичної лінгвістики поклав початок більш детального та точного дослідження лексико-семантичних характеристик юридичних термінів, однак, вчені-адміністративісти мають також долучитися до процесу

вивчення адміністративно-правової термінології як основної складової відображення правового буття.

Під англійською адміністративно-правовою термінологією слід розуміти сукупність адміністративно-правових термінів, які запозиченні з адміністративного права викладеного на англійській мові, або мають англослов'янське (латинське) походження, що використовуються (об'єктивно бажано використовувати) в науці і практиці адміністративного права України; що відображають мовні реалії сучасної глобалізованої адміністративно-правової сфери і несуть в собі лексико-семантичне навантаження для потреб здійснення виконавчо-розпорядчої діяльності органів публічного управління, надання адміністративних послуг, та забезпечення проведення наукових досліджень.

1.2. Англійська мова як засіб інтеграції вітчизняного адміністративного права до світової спільноти

В умовах стрімкого розвитку української держави велике значення має процес інтеграції до європейської спільноти. На даний час прийнята велика кількість міжнародних договорів, законів, підзаконних актів загальнодержавного рівня, які реформують та впроваджують новітні методи розвитку української держави.

Актуальності набуває питання комунікації між суб'єктами на міжнародному і загальнодержавному рівнях. Безсумнівно, що правильне, однозначне розуміння між міжнародними, державними органами, установами та громадянами є одним із важливих аспектів інтеграції України до Європейського Союзу.

Адміністративне право України, як галузь публічного права, також перебуває на етапі вдосконалення та реформування. На даний час відбувається динамічний процес впровадження англійської мови як мови міжнародного спілкування, так званої «*lingua franca*», задля налагодження,

розвитку та підтримування відносин міжнародного та загальнодержавного рівнів. Велика увага звертається на використання англійської адміністративно-правової термінології як засобу порозуміння та усунення негативних наслідків некоректної комунікації.

Підтримуємо думку доктора Абдулли Саєха та професора Мухамеда Латіфа Чаудхари (Dr. Sayeh S Abdullah and Prof. Mohammad Latif Chaudhary): «Global Lingua Franca» in a sociolinguistic context refers almost literally to the use of a language as a global language. It means a common language for the world. A language achieves a genuinely global status when it develops a special role that is recognized in every country. Having such a status, the global lingua franca has to be of such a great significance as to influence all the domains of the human activity in the world» [50]. («Універсальна мова у соціолінгвістичному контексті буквально означає – глобальна мова. Мається на увазі, світова спільна мова. Мова отримує дійсно глобальний статус, коли почне відігравати важливу роль у комунікації і визнається у більшості країн світу. Отримуючи такий статус, глобальна універсальна мова впливає і проникає у всі сфери людського буття»).

Безсумнівно, необхідно поширювати та впроваджувати вивчення англійської мови серед громадян України: урядовців, бізнесменів та інших працівників, так як це є запорукою якісної презентації держави на міжнародній арені. Окрім того, висококваліфікована та якісна комунікація між урядовцями, міжнародними організаціями та органами загальнодержавного рівня зробить Україну рівноправним учасником міжнародного простору.

Важливо наголосити, що в умовах становлення та розвитку менеджменту важливе значення набуває вивчення, адаптація та запозичення найбільш вдалих стратегій бізнес розвитку. Однак, навіть найбільш вдалі стратегії можуть втрачати свою якісну складову в умовах динамічності змін інноваційного бізнесу, тому виникає необхідність активного управління стратегіями розвитку даної сфери. Стрімке та успішне впровадження

стратегій розвитку є запорукою швидкого та зваженого процесу прийняття рішення, злагодженої комунікації та ефективного самоуправління між усіма ланками діючого бізнесу.

На підтвердження вище сказаного, наведемо висловлювання Енді Гроува, голови ради директорів та колишнього головного директора компанії Intel: «Businesses are about creating change for other businesses. Competition is about creating change; technology is about creating change» [14], тобто «Компанії є причиною змін для інших компаній, конкуренція є причиною змін, технології є також запорукою змін». Як бачимо, динамічність, гнучкість та уміння швидко пристосовуватись до вимог сьогодення є запорукою успішного ведення бізнесу та отримання стабільних доходів.

Однак, сучасний менеджмент ведеться також іноземною мовою, в основному англійською, знання якої є обов'язковою вимогою для запозичення інноваційного досвіду та впровадження його у функціонування вітчизняних компаній та підприємств.

На даний час в Україні розвивається й успішно функціонує програма MBA (Master of Business Administration) – це якісна управлінська освіта, яка є гарантом вашої особистої конкурентоспроможності як менеджера, а також конкурентоспроможності компанії. Мистецтво управління, якого навчають на програмі MBA, спирається на глибоке розуміння законів і практики сучасного бізнесу, маркетингу, тенденцій розвитку міжнародного бізнесу. Практично орієнтовані методики навчання, навички реального бізнес-консалтингу, інтенсивний тренінг у прийнятті рішень за допомогою комп'ютерних ділових ігор виробляють у слухачів комплексне бачення бізнес-проблем та навички швидкого реагування на виклики нової реальності ведення бізнесу в Україні та за її межами [31].

Програма MBA – це отримання навичок, які потрібні для прийняття оптимальних рішень навіть у найскладнішому бізнес-середовищі. Фахівці, націлені на навчання, повинні вже мати вищу освіту, а також хорошу підготовку й досвід управління, розуміти специфіку діяльності в

динамічному й мінливому сучасному діловому середовищі, уміти формувати шляхи для досягнення максимальних результатів. Програма MBA розроблена для тих, хто: уже досяг практичного рівня, що дозволяє виводити бізнес на більш високий етап розвитку; зацікавлений у грамотній побудові поточних і майбутніх бізнес-процесів; здатний адекватно сприймати інноваційні та ефективні системи управління проектами для оптимізації втрат часу, фінансів і ресурсів; зорієнтований на досягнення високих результатів [3].

Варто наголосити, що в програму MBA включено вивчення таких дисциплін, як: маркетинг, міжнародна економіка, господарське право, прикладна статистика, управління персоналом, операційний менеджмент, логістичний менеджмент та інше, а також посилений курс вивчення професійної англійської мови у галузі менеджменту. Після закінчення даної програми особа не тільки підвищує свій професійно-кваліфікаційний рівень, але й конкурентоздатність на ринку праці. Окрім того, перед особою відкриваються можливості працевлаштування за кордоном і отримання вищої і кращої оплати праці, ніж в Україні.

Найбільш популярними світовими бізнес-школами є: ESMT European School of Management and Technology (Germany), ESB Reutlingen (Germany), HEC Paris (France), Frankfurt School of Finance & Management (Germany), IE Business School (Spain), Rotterdam School of Management, Erasmus University (RSM) (Netherlands).

Як бачимо, без успішного опанування необхідної кількості дисциплін та якісного вивчення англійської мови у галузі менеджменту про покращення професійного рівня фахівця навіть не може йти мова.

В умовах міжнародної співпраці не аби якої актуальності набуває питання укладення міжнародних договорів між різними суб'єктами міжнародного права. На даний час у наші державі чинний Закон України «Про міжнародні договори», який встановлює порядок укладення, виконання та припинення дії міжнародних договорів України з метою належного забезпечення національних інтересів, здійснення цілей, завдань і принципів

зовнішньої політики України, закріплених у Конституції України та законодавстві України. Відповідно до Закону України «Про міжнародні договори» під міжнародним договором України слід розуміти укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо) [183].

Як бачимо, у законодавстві України приділено значну увагу укладенню міжнародних договорів, адже вони є засобом налагодження міжнародних зв'язків між державами, запорукою успішної співпраці та задоволення потреб та інтересів кожної із сторін договору. Важливо наголосити, що у Законі України «Про міжнародні договори» також визначено порядок укладення міжнародних договорів України, дотримання і виконання міжнародних договорів України, оприлюднення, реєстрація та зберігання текстів міжнародних договорів України, припинення та зупинення дії міжнародних договорів України, контроль за виконанням цього закону та міжнародних договорів України [183].

Більше того, варто розглянути питання щодо мови, якою може бути укладений міжнародний договір, адже, саме є вираженням свободи волевиявлення сторін договору. Уніфіковані норми правил укладення міжнародних договорів закріплені Віденською Конвенцією «Про право міжнародних договорів» 1969 року (надалі – «Конвенція») [83]. Важливо, що у вище вказаній Конвенції звертається увага на тлумачення міжнародного договору, тобто він повинен тлумачитись добросовісно відповідно до звичайного значення, яке слід надавати термінам договору в їхньому контексті, а також у світлі об'єкта і цілей договору [83]. Даною Конвенцією визначено порядок укладення договорів, формулювання застережень, набрання чинності договорами та їх тимчасове застосування, додержання договорів, застосування договорів, тлумачення договорів, тлумачення

договорів, недійсність договорів, припинення договорів і зупинення їхньої дії, наслідки недійсності або припинення договору або зупинення його дії.

Більше того, встановлена вимога щодо автентичності тексту договору, що передбачає, що терміни договору мають однакове значення в кожному автентичному тексті [83]. Під автентичністю правового документа, яким є міжнародний договір, слід розуміти насамперед достовірність, відповідність тексту правового документа оригіналові [231].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 17 березня 2006 року № 353 на даний час в Україні чинний «Порядок здійснення офіційного перекладу багатосторонніх міжнародних договорів України на українську мову», в якому визначено, що «офіційний переклад» означає автентичний виклад українською мовою тексту багатостороннього міжнародного договору країни, складеного мовою, іншою, ніж українська [180].

Погоджуємося з думкою науковця Слатвицької О.С., що в будь-якому випадку не матиме значення, якою мовою укладений договір. Принциповим тут є правильне і автентичне розуміння сторонами договору змісту кожної окремої його норми, сформованої специфічними термінами, а також їх взаємодії між собою, а відтак їх адекватне застосування згідно з їх первісним змістом [199].

Науковець О.Р.Зарума-Панських визначає, що міжнародні договори – піджанр міжнародних документів високого рівня стандартизації регламентаційного характеру. Основою мови цих текстів є загальновживана лексика нейтрального та книжного пласта, яка корелює зі спеціальною та термінологічною лексикою, а також скороченнями, аббревіатурами, неасимільованими латинськими та французькими вкрапленнями. Екстралінгвістичні фактори зумовлюють специфічну організацію цих мовних засобів, притаманну офіційно-діловому стилю загалом та стилю міжнародних договорів зокрема. У мові договорів практично відсутні неологізми, синоніми вживаються рідко. У фраземіці помітна тенденція до

стандартизації. Переважно це ділові чи спеціальні стандарти. Лексика міжнародних договорів кількісно обмежена, тобто спостерігається тенденція до замкнутості, використання уніфікованого набору лексем, фраз та структур, для яких характерні обмежені можливості сполучуваності, що є проявом консервативності стилю. Для стилю міжнародних договорів характерними є незмінність типів речень, структурно-семантичні особливості абзацу, синтаксичні розриви. Серед типів зв'язку переважають ланцюжковий, наскрізний та синтаксичний повтор. Синтаксичний розрив створюється шляхом введення значної кількості застережень, тому речення доцільно розглядати під кутом зору їх двоскладової інтерактивної когнітивної структури, де кожен крок кваліфікаторів взаємодіє у різних позиціях з одним або кількома кроками чи компонентами кроків основної частині речення [116].

З точки зору конституційного права, науковець О.А. Назаренко, визначає міжнародний договір України як джерело конституційного права України, угоду між Українською державою та державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права про встановлення норм та принципів, які в національній правовій системі регулюють конституційно-правові відносини. Науковцем О.А. Назаренко встановлено, що міжнародний договір України, як джерело конституційного права, слід розуміти як родове поняття, що охоплює всі найменування міжнародних договорів, що укладаються нашою державою в письмовій формі, серед яких найчастіше зустрічаються: конвенції, договори, декларації, пакти, угоди, протоколи, статuti. Джерелами конституційного права України є найважливіші з огляду на предмет регулювання чинні міжнародні договори, які укладаються від імені України, що стосуються предмета конституційно-правового регулювання, перш за все основних прав і свобод людини, питань громадянства, осіб без громадянства, біженців, національних меншин, місцевого самоврядування та ін. [161].

Як бачимо, у міжнародному праві при укладенні міжнародних договорів велике значення приділяється достовірності, істинності, вірогідності, точному розкриттю, тлумаченні дійсного тексту міжнародного договору задля усунення непорозуміння, двозначності, неточності та некоректності при комунікації та застосуванні даного міжнародного акту.

Відомо, що у більш ніж 60 країнах, таких як Велика Британія, США, Австралія, Ірландія та Нова Зеландія англійська мова є офіційною, тому міжнародні договори, інші акти міжнародного значення будуть укладатися між Україною та цими державами саме англійською мовою, тому її значення важко переоцінити.

Важливим для України кроком у наближенні до правильного і однозначного розуміння між суб'єктами міжнародного простору стало ухвалення Постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55 01 «Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею» [174].

Однак, для автентичного перекладу міжнародних адміністративно-правових термінів лише цього недостатньо, необхідно не тільки в повній мірі володіти теоретичними та практичними навичками перекладу даної термінології, але й бути спеціалістом у юриспруденції, щоб найбільш точно і правильно передати мовну ситуацію даного адміністративно-правового тексту в міжнародному розумінні.

Важливо розглянути англійську мову в контексті наукових досліджень. «English is generally considered to be the lingua franca of the scientific community. For example, roughly 80% of all the journals indexed in Scopus are published in English. The adoption of English as the universal language of science is due in part to historical political and economic factors which favored English over other potential candidate languages such as Chinese, French, German, Russian, or Spanish» – Tardy C. На думку Тарді, англійська, як правило, вважається універсальною мовою наукового співтовариства. Наприклад, приблизно 80% всіх журналів, індексованих в Scopus (the largest abstract and

citation database of peer-reviewed literature: scientific journals, books and conference proceedings – найбільша база даних із цитування наукової літератури: наукових журналів, книг, тез конференцій) публікуються англійською мовою. Ухвалення англійської як універсальної мови науки частково обумовлено історичними, політичними та економічними факторами, що сприяли розвитку та встановленню англійської мови, на відміну від інших мов-конкурентів, таких як: китайська, французька, німецька, російська або іспанська мови [45].

Окрім того, науковцю, написавши та опублікувавши наукову статтю англійською мовою, не потрібно вже повторно видавати її іншою мовою, адже ця публікація буде зрозумілою великій кількості науковців по всьому світу, бо саме англійська мова є найбільш розповсюдженою в наукових дослідженнях.

Більше того, науковець у процесі написання наукової статті намагається використовувати нейтральну англійську мову без національної прив'язки, тобто лексику певного наукового дослідження важко назвати британською, американською, канадською чи новозеландською, так як автор уникає культурних, політичних, історичних та економічних термінів, що характерні тільки для певного народу.

Вище викладене стосується також і написання наукових статей з адміністративного права України. Науковцю необхідно використовувати найбільш вдалі та точні адміністративно-правові терміни, які будуть зрозумілі, достовірні та однозначні у певному науковому дослідженні чи в адміністративно-правовому акті. Такими загальними термінами можна назвати наступні: «Public apparatus» – апарат державної влади; «administrative act» – адміністративний акт; «public administration» – публічне управління, публічна адміністрація; «legal administration» – юридичне управління, правове управління; «public body» – публічний орган.

Погоджуємося з думкою Діпака Субеді (Deepak Subedi): «Today no discipline can function in isolation. Since a large number of interdisciplinary

subjects like environmental science, biotechnology, biomedical engineering, engineering physics etc. are emerging, people of different areas of expertise have to work together. Professionals from different disciplines find English quite comfortable to communicate among themselves. Also, professionals in the discipline of English language must also constantly update themselves because the world is changing rapidly due to the advancement in science and technology. For the survival in this competitive and rapidly advancing world, everyone has to be able to grasp the new challenges and opportunities. Due to the latest advancement in information technology, specially with the introduction of internet services and cellular phones, the world has become like a village. Whoever gets the latest information at the earliest will come ahead and those who miss will certainly lag behind. In which language this communication is being made in a broad scale? Of course, English» [18]. (На сучасному етапі розвитку ні одна дисципліна не може функціонувати ізольовано від інших. Існує велика кількість міждисциплінарних предметів, таких як: науки з екології, біотехнології, біомедична інженерія, інженерна фізика та інші, які зумовлюють співпрацю спеціалістів з різних галузей. Спеціалісти-представники різних наук зробили висновок, що англійська мова найбільш зручна для комунікації один з одним. Більше того, фахівці з англійської мови мають також постійно підвищувати свій професійний рівень, адже світ науки та технологій дуже динамічний. В умовах швидкісних змін кожен повинен відповідати викликам сучасності. Зі стрімким розвитком інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів, мобільних телефонів сучасний світ став великим селом, тому той хто першим отримає інформацію буде керувати тими, хто її втратив. За допомогою якої мови це можливо зробити? Звісно, за допомогою англійської).

Таким чином, щоб долучитися до світової наукової спадщини та стати її рівноправним членом, кожному науковцю необхідно у повній та достатній мірі володіти англійською мовою, задля написання наукових статей, проведення досліджень та опублікування їх результатів. Також для проведення повного, точного та об'єктивного дослідження певних аспектів

адміністративного права України важливо вивчати аналогічні дослідження та їх результати, отримані іноземними дослідниками та науковцями, а це може забезпечити високий рівень знання англійської мови.

На підтвердження вище викладеного, більшість міжнародних журналів мають конкретні вимоги до опублікування наукових статей та результатів наукових досліджень. Такими вимогами є: вагоме теоретичне та практичне підґрунтя, наукова новизна, актуальність та висококваліфікована мова, насичена професійними термінами, без калькування, без наявності негативної інтерференції та контекстуальної відокремленості.

Варто також згадати про Нобелівську премію, адже усі дослідження, наукові теорії та літературні твори викладаються саме англійською мовою задля розгляду Нобелівським комітетом. Як зазначає Юрген Шмідхубер, у своєму дослідженні «Evolution of National Nobel Prize Shares in the 20th Century» («Еволюція Нобелівської премії у XX столітті»): «Science Nobel Prizes 1901-2009 by language, illustrating the global shift from German to English as main language of science. Laureates of mostly German-speaking nations were ahead until 1954 in the citizenship-based ranking, and until 1960 in the birth-based ranking; then English took over for good» [26]. (Використання наукової мови у Нобелівській премії з 1901 по 2009 роки показує перехід від німецької до англійської мови як мови науки. До 1954 року більшість лауреатів Нобелівської премії володіли і представляти свої дослідження німецькою мовою і до 1960 року вона утримувала свою переважаючу позицію, однак потім ситуація змінилася і мовою науки стала англійська).

Важливо, що 113 лауреатів Нобелівської премії з літератури (з 1901–2016 роки) писали різними мовами, однак 28 творів були написані англійською мовою, 14 – французькою мовою і 13 – німецькою мовою [20].

Очевидно, що англійська мова ще у недалекому минулому не була широко популярна, однак, з огляду на економічні, політичні та соціальні динамічні процеси, англійська мова стала не тільки мовою міжнародного

спілкування, але й мовою наукових досліджень, теорій лауреатів Нобелівської премії.

Зрозуміло, що сучасному українському науковцю долучитися до світової наукової спадщини необхідно на високому рівні володіти англійською мовою і вчені-адміністративісти не виключення, адже необхідно вивчати інноваційні методи публічного управління, недоліки та переваги державного сектору, публічної адміністрації, роботу державних органів та установ. Детальний та повний аналіз даних досліджень відкриє нові можливості перед Україною не бути стороннім спостерігачем світових змін, а дозволить бути активним їх учасником.

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про засади державної мовної політики» основними мовами інформатики в Україні є українська, російська та англійська мови. Комп'ютерні системи та їх програмне забезпечення, що використовуються органами державної влади і органами місцевого самоврядування, державними підприємствами, установами та організаціями, повинні забезпечуватися можливістю обробляти україномовні, російськомовні та англійськомовні тексти. У державних комп'ютерних системах та їх програмному забезпеченні можуть вільно використовуватися інші мови [177].

Варто наголосити, що англійська мова поширена і у сфері інформаційних технологій, а саме: в комп'ютерному програмуванні. Мова програмування – формальна знакова система, призначена для запису комп'ютерних програм. Мова програмування визначає набір лексичних, синтаксичних і семантичних правил, які задають зовнішній вигляд програми і дії, які виконає комп'ютер під її управлінням [9].

На даний час актуальною є теза, що «The best computer scientists are not just good at writing code, they are good at writing english too. Any graduate does – being good at communicating is part of the job. Computation can also support literacy by opening up a whole new way of playing with words. There is a whole new breed of computer scientists that are interested in English in a deep way. They

are in the business of understanding how people communicate so that computers can better understand us – so they can make computers communicate in naturally human ways for example» [116]. (Учені у сфері комп'ютерних технологій не тільки добре володіють навичками програмування, але й навичками програмування англійською мовою. Комунікація є важливою складовою роботи програміста. Комп'ютерне програмування дає можливість перевіряти граматичну правильність висловлювання чи навіть відкривати нові можливості у використанні гри слів. На даному етапі розвитку комп'ютерних технологій сформувався цілий прошарок фахівців-програмістів, зацікавлених у використанні англійської мови як засобу для зрозумілої комунікації між людиною та комп'ютером. Таким чином, це буде значним кроком вперед, коли комп'ютери зможуть спілкуватися на людському комуникативному рівні).

На даний час існує велика кількість мов програмування, їхня класифікація може бути різноманітною: процедурна мова програмування. Надає можливість програмісту визначати кожен крок в процесі виконання завдання. Особливість таких мов програмування полягає в тому, що завдання розбиваються на кроки і вирішуються крок за кроком. Використовуючи процедурну мову, програміст визначає мовні конструкції для виконання послідовності алгоритмічних кроків [115].

До процедурних мов відносяться: Ada, Basic, Pascal. Динамічна мова. Дозволяє визначати типи даних і здійснювати синтаксичний аналіз і компіляцію «на льоту», безпосередньо на етапі виконання. Динамічні мови більше підходять для швидкої розробки додатків. До динамічних мов відносяться: Perl, Python, PHP, Ruby, JavaScript. Visual Basic також володіє деякими динамічними рисами. Навчальна мова програмування. В якості них розроблялися такі мови як BASIC і Pascal. З розробленої для навчання мови ABC виріс Python. Популярною мовою, розробленою спеціально для освіти є LOGO. Набирає популярності створена в Массачусетському технологічному інституті мова візуального програмування Scratch. Об'єктно-орієнтована мова

програмування (ОО-мова) — мова, побудований на принципах об'єктно-орієнтованого програмування. В основі концепції об'єктно-орієнтованого програмування лежить поняття об'єкта - якоїсь субстанції, яка об'єднує в собі поля (дані) і методи (виконувані об'єктом дії). До об'єктно-орієнтованих мов відносяться: C#, C++, Java, Delphi, Objective-C, Object Pascal, VB.NET, Perl, Python, ActionScript (3.0), JavaScript, Ruby, Ada, PHP [115].

Як бачимо, англійська є універсальною мовою, яка використовується у всіх мовах програмування, її важливість та поширеність очевидна. Така розповсюдженість англійської мови у сфері інформаційних технологій зумовлена стрімким їх розвитком, окрім того, більшість програмного забезпечення створюється у США, Об'єднаному королівстві Великої Британії та Північній Ірландії та Японії.

Також, задля уникнення помилок у сфері програмування та невідповідності термінології у програмному забезпеченні при використанні різних мов, англійська стала універсальною мовою. Багато комп'ютерний програм функціонують на англійській мові, тому будь-якому вченому по всьому світу, задля вивчення світових здобутків необхідно використовувати саме цю універсальну мову.

З огляду на поширення, вивчення та вдосконалення рівня володіння англійською мовою, а також її всеосяжне проникнення у різні сфері людського буття, є необхідність активної, чіткої та зрозумілої комунікації між членами світових спільнот. Однак, не завжди рівень володіння англійською мовою є достатньо високий для уникнення граматичних, лексичних, орфографічних помилок. На даний час функціонує веб-портал «Grammarly», який дає можливість перевірити граматичну правильність друкованого тексту. «Grammarly is the world's leading automated proofreader. It checks for more than 250 types of spelling, grammar, and punctuation errors, enhances vocabulary usage, and suggests citations. In addition to the online text editor, Grammarly also offers a free browser extension for Chrome, Safari, and Firefox that corrects over 150 types of errors. Grammarly for Chrome, Grammarly

for Safari, and Grammarly for Firefox bring Grammarly's powerful algorithms straight to you wherever you are writing online, including Gmail, Facebook, Twitter, LinkedIn, and Tumblr» [23]. (Grammarly – це провідний світовий автоматизований редактор. Дана програму дає можливість перевірити понад 250 видів орфографічних, граматичних та пунктуаційних помилок, покращує лексичну складову тексту та коригує цитування у тексті. Окрім он-лайн редактора, у Grammarly існує додаткове розширення можливостей для різних Інтернет браузерів (Chrome, Safari та Firefox), що перевіряє правильність використання граматики, орфографії та пунктуації під час написання листів на Gmail, Facebook, Twitter, LinkedIn, and Tumblr).

Очевидно, що стрімкий розвиток інформаційних технологій також сприяє поширенню та становленню англійської мови як засобу інтеграції вітчизняного адміністративного права до світової спільноти, адже існуючі програму дозволяють усунути граматичні, орфографічні, пунктуаційні та стилістичні помилки, тим самим покращують рівень спілкування між різними суб'єктами загальнодержавного та міжнародного рівня. Більше того, коригуючи та усуваючи зроблені помилки особа вже буде знати в подальшому, на що саме необхідно звертати увагу, щоб надалі не робити подібних помилок.

За даними аналітичного дослідження «Information and Communication Technologies in the Teaching and Learning of Foreign Languages: State-of-the-Art, Needs and Perspectives» («Інформаційні та комунікаційні технології у викладанні та вивченні іноземних мов: проблеми та перспективи розвитку») «The importance of foreign language learning and teaching grows commensurately. And the solution is not merely to increase the teaching of English in the world, even if one argues that it has become the lingua franca of education, business, commerce, politics, and most other forms of human interaction on a global scale. For language represent a cognitive universe, and the risk of an excessively dominant language imposing itself brings with it the risk of standardization of expressions and «cultural uniformity»» [24]. («Вивчення та

викладання іноземної мови стає все більш важливим. Однак, рішенням не може бути лише посилення вивчення англійської мови, хоча є багато аргументів, що англійська мова стала універсальною мовою освіти, бізнесу, політики та більшості сфер людського буття на світовому рівні. Основна функція мови – це пізнання навколишнього світу, тому при наявності лише однієї універсальної існує ризик високої стандартизації висловлювань та культурної уніфікації).

Як бачимо існують і думки, проти виникнення та запровадження універсальної мови. Ми погоджуємося, що може виникнути проблема занадто сильної стандартизації мовного простору, однак позитивним наслідком цього є однозначне та правильне порозуміння між іноземними громадянами, міжнародними організаціями та установами і державними органами на міжнародному рівні.

Погоджуємося з думкою Академіка НАН, доктора юридичних наук, професора О. М. Костенко, що мова міжнародного спілкування (як свого часу латина), англійська мова сьогодні є каналом для залучення українського народу до цивілізаційного прогресу, що відбувається в усіх сферах життя людей. Оволодіння англійською мовою широкими колами громадян України стимулюватиме імплементацію в українське суспільство світових досягнень економічної, політичної, правової, моральної культури, що конче необхідно для модернізації суспільного життя громадян України. Зокрема, це безумовно сприяло б поліпшенню інвестиційного клімату й активізації участі української економіки на світовому ринку. Статус мови міжнародного спілкування передбачає: роль англійської мови в модернізації України слід визначити як одного з інструментів «просвітницької революції» в Україні. Держава створює достатні умови для оволодіння всіма громадянами України англійською мовою в межах, визначених певними стандартами. У конкурсах на заняття вакансій в державних органах пріоритет має надаватися особам, які не лише володіють державною мовою, а й успішно склали іспит з англійської мови. Особам, які працюють у державних органах серед підстав

для просування по службі має бути володіння англійською та використання її у своїй роботі. Держава має сприяти співпраці українських ЗМІ з англомовними засобами інформації. Держава має сприяти поширенню в Україні оригінальних англомовних просвітницьких програм, що знайомлять з надбаннями народів світу в усіх сферах суспільного життя. Держава має підтримувати інституції громадянського суспільства, що ініціюють заходи, спрямовані на оволодіння англійською мовою [133].

На сьогодні триває інтенсивний процес інтеграції вітчизняного адміністративного права до світової спільноти, поступово відбувається становлення та розвиток англійської мови в адміністративному праві України, що обґрунтоване певними принципами.

З вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) англійська мова широко використовується у сфері менеджменту як засіб налагодження зв'язків із різними суб'єктами управління, забезпечуючи однозначне, правильне та коректне вживання термінології, зрозумілої усім суб'єктам на різних стадіях комунікації;

2) програма MBA(Master of Business Administration) дозволяє отримати необхідні знання та опанувати уміннями і навичками спеціалістам у сфері менеджменту задля підвищення власної кваліфікації та кар'єрного зростання. Невід'ємною складовою даної програми є курс англійської мови, що відкриває можливості працевлаштування в різних країнах світу і тим самим дозволяє на належному рівні здійснювати професійну діяльність;

3) під час написання наукових статей, у проведенні наукових дослідження та запровадженні їх результатів у більшості випадків використовується англійська мова, що дає можливість долучитися до світової наукової спадщини вченим з різних країн світу;

4) більшість лауреатів Нобелівської премії проводять власні дослідження англійською мовою задля того, щоб вони були зрозумілі світовій науковій спільноті;

5) майже у всіх мовах програмування використовують символи англійської мови для їх написання та кодування, ти самим ще раз підтверджують широку розповсюдженість та масовість використання англійської мови навіть в інформаційних технологіях;

6) на даний час існує велика кількість вітчизняних та міжнародних нормативно-правових актів, які закріплюють та врегульовують принципи укладення міжнародних договорів, основними з яких є достовірність, істинність та вірогідність договору, а також його автентичність, тобто відповідність тексту правового документа текстові оригіналу;

7) функціонує програма Grammarly, що дозволяє виправити граматичні, орфографічні та пунктуаційні помилку в англійському тексті, тим самим покращує якість комунікації та усуває ризики неправильного, двозначного та некоректного розуміння між суб'єктами.

Таким чином, англійська мова набуває все більш широкого застосування у різних сферах людського буття. На даний час англійською мовою проводяться більшість наукових досліджень, друкуються наукові статті, тези та доповіді. Тобто кожен, хто володіє англійською мовою, може долучитися до світової наукової бази знань.

Більше того, результати наукових досліджень з фізики, хімії, літератури лауреати Нобелівської премії також публікують англійською мовою. Це забезпечує краще, повне та всебічне розуміння між різними науковцями по всьому світу. Важливо, що більшість творів з літератури лауреатами Нобелівської премії були написані саме англійською мовою.

Англійська мова використовується у мовах програмування, адже вся необхідна термінологія, шифри, паролі та коди в них функціонують англійською мовою, а зараз важко уявити сучасну людину, яка не володіє інформаційними технологіями та не користується Інтернет простором. Однак, без знання навіть базових понять англійської термінології працювати за допомогою багатьох комп'ютерних програмах буде неможливо.

Україна не може залишитися осторонь процесу інтеграції, тому вчені, науковці та вчені-адміністративісти мають у повній та достатній мірі оволодіти англійською мовою, щоб забезпечити рівноправну співпрацю державних органів та установ, міжнародних організацій на світовому рівні. Адміністративне право як галузь публічного права, безперечно, також має долучитися до процесу інтеграції до світового простору. Однак, необхідно прикласти багато зусиль щодо оптимізації та узгодження вживання адміністративно-правової термінології, задля уникнення непорозуміння та подвійного тлумачення.

1.3. Роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста

На сучасному етапі розвитку українська держава взяла курс на інтеграцію до європейського простору. Впроваджуються конструктивні реформи та проводяться ряд змін на законодавчому та виконавчому рівнях, щоб забезпечити успішний вступ України до Європейського економічного простору. Як наслідок, набуває актуальності спілкування на міжнародному рівні, це стосується мови міжнародного спілкування, мови міжнародних договорів та урегулювання відносин між суб'єктами міжнародної арени.

Постає питання про правильність розумінні та перекладу термінів правового дискурсу для забезпечення прав та законних інтересів людини і громадянина. Адміністративне право України як одна із провідних галузей права відіграє важливу роль на міжнародній арені, тому необхідно постійно вдосконалювати адміністративно-правову термінологію з метою усунення недоліків та недопущення непорозумінь.

Англійська мова як мова міжнародного спілкування є одним із головних засобів для забезпечення успішного взаєморозуміння між суб'єктами міжнародного рівня. Однак, на даному етапі в Україні відбувається повільний процес вивчення та впровадження англійської мови

як мови міжнародного спілкування, що сповільнює процес входження держави до європейської спільноти.

Учені-адміністративісти як фахівці у галузі адміністративного права України покликані забезпечити впровадження англійської адміністративно-правової термінології у сучасний законодавчий процес, усунути недоліки у перекладі даної термінології та викорінити непорозуміння між суб'єктами міжнародного рівня.

На думку О. Костенко, мова міжнародного спілкування (як свого часу латина), англійська мова сьогодні є каналом для залучення українського народу до цивілізаційного прогресу, що відбувається в усіх сферах життя людей. Оволодіння англійською мовою широкими колами громадян України стимулюватиме імплементацію в українське суспільство світових досягнень економічної, політичної, правової, моральної культури, що конче необхідно для модернізації суспільного життя людей в Україні. Зокрема, це безумовно сприяло б поліпшенню інвестиційного клімату й активізації участі української економіки на світовому ринку. Отже, необхідність визнання англійської мовою міжнародного спілкування — це факт, на який слід особливо зважати в мовній політиці України. Оскільки не російська, а англійська є мовою міжнародного спілкування, то саме їй в Україні має бути надано відповідний статус мови міжнародного спілкування [133].

Відповідно до ч. 3 ст. 5 Закону України «Про засади державної мовної політики» держава сприяє розвитку багатомовності, вивченню мов міжнародного спілкування, насамперед тих, які є офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй, ЮНЕСКО та інших міжнародних організацій [117]. Як бачимо, Україна на законодавчому рівні закріпила пріоритетність вивчення мов міжнародного спілкування. Як відомо, однією із таких мов є англійська.

Ми погоджуємося з думкою Т. Козак, що у світі назріла об'єктивна та закономірна необхідність запровадження мови інтернаціонального спілкування народів. У середовищі політиків та лінгвістів триває полеміка

стосовно питання яка, власне, мова може виконувати цю функцію, але більшість схиляється до розуміння того факту, що найбільші перспективи у цьому питанні належать саме англійській [126].

Таким чином, англійська мова набуває все більшого поширення на території України. На загальнодержавному рівні законодавець визначив англійську як мову міжнародного спілкування, окреслив пріоритетні напрямки розвитку та важливість її поширення, вивчення. Як бачимо, це стосується і сфери адміністративно-правових відносин як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівнях.

Адміністративне право відіграє важливу роль при врегулюванні суспільних відносин між державою та громадянами як на загальнодержавному, та і на міжнародному рівнях. Варто звернути увагу на адміністративне право Франції, тому що саме ця країна визнана батьківщиною власне адміністративного права, яке виокремилося у самостійну галузь за часів правління Наполеона [63].

Адміністративне право Франції найбільш розвинене порівняно з іншими країнами. Строго дотримуючись доктрини публічного права, французькі адміністративісти досить детально розробили більшість аспектів регулювання нормами адміністративного права. Доктрина французького адміністративного права спричинила вплив на законодавство у цій сфері. Для нього характерне детальне регулювання адміністративних відносин, поєднання матеріальних і процесуальних норм, ретельна регламентація процедур прийняття рішень і відповідальності [61].

Предмет адміністративного права у Франції ширший, ніж прийнято вважати в Україні: до нього належать конституційні основи адміністративного права й управління у контексті здійснення публічної влади. Сфера застосування адміністративного права – держава (територіальні колективи, державні установи) [61].

Як бачимо, адміністративне право у Франції є однією з провідних галузей права і дає можливість врегульовувати суспільні відносини на рівні

територіальних колективів, державних установ та міжнародного співробітництва.

Особливої уваги заслуговує адміністративне право Німеччини. Дане поняття адміністративного права розглядається у широкому та вузькому розумінні. У широкому — це сума таких правових приписів, котрі організують управління або повинні брати участь у його здійсненні. У вузькому — це сукупність писаних та неписаних правових приписів публічного права, які або конституюють державне управління у організаційному сенсі, або прямо і безпосередньо регулюють діяльність органів державного управління (за винятком норм конституційного та адміністративно-процесуального права). [232].

Отже, поняття адміністративного права тісно пов'язане з поняттям державного (або публічного) управління, позаяк адміністративне право вважають у Німеччині правом публічного управління. Засновник німецької школи адміністративного права Отто Майєр під публічним управлінням розумів діяльність держави із здійснення її цілей, за винятком законодавства та судочинства [65].

Німецька теорія адміністративного права, як і теорія публічного управління, розвивається у руслі континентально-європейської традиції. На думку німецьких адміністративістів, адміністративне право не можна вивчати, не досліджуючи паралельно теорію публічного управління [65].

Таким чином, бачимо зв'язок адміністративного права Німеччини із публічним управлінням, тобто державним. Діяльність у сфері публічного управління полягає у виданні нормативно-правових, індивідуальних правових актів, а також укладанні адміністративно-правових договорів. Саме поняття публічної діяльності визначається, як і предмет адміністративного права у Франції, за традиційним для Німеччини методом виключення. Так, до публічно-правової діяльності належить діяльність, за винятком приватно-правової, де громадяни і юридичні особи виступають у взаємовідносинах з органами управління як рівноправні суб'єкти. Словник адміністративного

права ФРН виводить поняття адміністративного права із завдань управління і характеризує його як публічне право, яке не є конституційним, державним або процесуальним [63].

Варто наголосити, що у Франції та Німеччині вивчення англійської мови відбувається на високому рівні, запроваджена велика кількість навчальних програм, а також спілкування та документообіг міжнародного рівня ведеться англійською мовою, так званою мовою бізнесу.

На відміну від Німеччини та Франції, стан вивчення та впровадження англійської мови на загальнодержавному та міжнародному рівнях в Україні є незадовільним. Повільне впровадження освітніх програм щодо вивчення англійської мови, недостатнє фінансування програм для підвищення кваліфікації спеціалістів з перекладу правничих текстів та адміністративно-правової термінології, неналежна підготовка майбутніх фахівців щодо перекладу специфічної лексики. Внаслідок чого, маємо некоректний переклад, калькування та неправильне розуміння адміністративно-правової термінології.

Погоджуємося з думкою В.Бабюк, що у мовній політиці ЄС спостерігаються дві тенденції. З одного боку, необхідність гарантувати мовну рівність та мовне розмаїття призводить до зростання ролі перекладу в системі європейських інституцій, а з іншого боку, прагнення до економії фінансових витрат на переклад супроводжується зростанням впливу глобальної мови, а саме, англійської, та необхідністю заохочення громадян ЄС до вивчення декількох мов, що в подальшому, можливо, приведе до згортання перекладацької діяльності [70].

В Україні мовна політика повинна здійснюватися саме з урахуванням перспективи євроінтеграції, особливо сьогодні, коли наша держава знаходиться за крок до підписання угоди про асоціацію, що може стати своєрідними поштовхом для майбутнього членства в ЄС. Стати повноправним членом ЄС Україна зможе за двох умов: якщо українські громадяни матимуть вільний доступ до документації ЄС та інформації про

ЄС, та за умови реалізації ідентичної європейській політики навчання іноземних мов. Створення потужного центру перекладів міжнародної документації, реалізація скоординованої мовної політики на державному рівні сприятимуть інтеграційним процесам між Україною та ЄС [70].

Варто зазначити, Скотт Монтгомері в своїй книзі «Чи потребує наука глобальної мови?» стверджує, що сьогодні публікують англійською більше трьох чвертей наукових статей, а в деяких царинах – понад 90 % [1]. Для порівняння можна додати, що ще в 1960-х роках приблизно 40 % наукової літератури публікували французькою, німецькою або російською мовами [191].

За даними міжнародного дослідження 2012 року, в якому проаналізовано наукові статті та публікації за напрямками дослідження, зібрані у Scopus, це найбільша у світі база даних рецензованих журналах. Для того, щоб претендувати на включення в базу даних Scopus, іноземний журнал має містити як мінімум статті з анотаціями англійською мовою. Як показали результати, з більш ніж 21000 статей з 239 країн світу, що включені до Scopus, 80% були написані повністю англійською мовою. Також дане дослідження показало, що за останні роки збільшилася кількість наукових статей написаних повністю англійською мовою і ця тенденція продовжує зростати [5].

Як бачимо, більшість дослідників по всьому світу намагаються писати наукові статті англійською мовою, як правило, це стосується більш загальних дисциплін. Якщо дослідження стосується специфічної сфери чи дисципліни, то використання англійської мови дещо ускладнює передачу наукової інформації, тому в такому випадку дослідник використовує свою рідну мову [45]. Незважаючи на це, англійська мова продовжує залишатися найбільш зручною та зрозумілою мовою наукового спілкування.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти та науки «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» вчене звання доцента присвоюється працівникам вищих

навчальних закладів, у тому числі закладів післядипломної освіти, які здійснюють освітню діяльність за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти, та вищих духовних навчальних закладів, які здійснюють науково-педагогічну діяльність, та, які мають навчально-методичні та наукові праці, опубліковані після захисту дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше двох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов; сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови [181].

Вчене звання професора присвоюють працівникам вищих навчальних закладів, у тому числі закладів післядипломної освіти, які здійснюють освітню діяльність за відповідною спеціальністю на відповідному рівні вищої освіти, та вищих духовних навчальних закладів, які мають: навчально-методичні та наукові праці, опубліковані після захисту докторської дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше трьох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов (за рішенням вченої ради вищого навчального закладу відсутність достатньої кількості таких наукових праць може бути замінена публікацією монографії англійською мовою в одному з міжнародних видавництв, перелік яких визначається рішенням вченої ради); сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови (перелік рекомендованих міжнародних тестів на знання англійської мови як іноземної зазначено у додатку 1 до цього Порядку) або наявність у аспіранта не менш як 10 праць, опублікованих англійською мовою у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science та не є перекладами з інших мов [181].

Як бачимо, знання англійської мови дозволяє опублікувати наукову статтю у журналах, що індексуються наукометричними базами даних Scopus або Web of Science, а це є однією із вимог щодо присвоєння вченого звання доцента та професора.

Окрім того, сертифікат, що посвідчує володіння англійською мовою рівня B2 також є невідомою вимогою для присвоєння вченого звання професора та доцента.

Зрозуміло, що переваги у вивченні саме англійської мови є очевидними.

У контексті вище зазначеного варто звернути увагу на англійську юридичну мову, яка має певні характеристики:

- речення мають сталу структуру, наприклад, «the provisions for termination hereinafter appearing or will at the cost of the borrower forthwith comply with the same». Це є наслідком значного впливу французької граматики;

- недостатнє використання пунктуації, навіть спостерігається абсолютна відсутність розділових знаків. Це пояснюється тим, що юристи попередніх років вважали, що суть юридичних текстів передається через слова, а не через пунктуацію. На сучасному етапі, розділові знаки використовуються, щоб навпаки, конкретизувати, роз'яснити та уточнити інформацію, що міститься в юридичних текстах;

- часте використання іншомовних (латинських, французьких) фраз, замість англійських, наприклад, «inter alia замість among others»;

- часте використання архаїзмів, такі як: «hereof, thereof, and whereof» – для уникнення тавтологій;

- використання таких слів, як: «the same», «the said», «the aforementioned»;

- в англійській юридичній мові є такі слова, як: «employer» та «employee»; «lessor» та «lessee», в яких протилежне значення утворюється за допомогою закінчень -er, -or, та -ee;

- сталі вирази використовуються у квазі-технічному значенні, наприклад, «parties enter into contracts, put down deposits, serve [documents] upon other parties, write off debts, and so on» [33].

Як бачимо, англійська юридична мова має ряд особливостей, це стосується й адміністративно-правової лексики, тому важливо, щоб кожен юрист та вчений-адміністративіст знали їх та враховували при перекладі англійських юридичних та наукових адміністративно-правових документів.

Таким чином, англійська мова набуває все більшого поширення на території України. На загальнодержавному рівні законодавець визначив англійську як мову міжнародного спілкування, окреслив пріоритетні напрямки розвитку та важливість її поширення та вивчення.

У країнах Європейського Союзу, таких як Франція та Німеччина майже три чверті наукових статей видаються англійською мовою, по праву її вважають мовою сучасної науки. Як наслідок, більшість дослідників по всьому світу намагаються писати наукові статті англійською мовою, щоб долучитися до світових наукових баз даних і стати їх активним учасником.

Під принципами процесу, так званої англізації, слід розуміти збереження та розвиток української позитивної традиції письма у вітчизняному адміністративному праві. Українська мова є державною мовою, тобто закріплена законодавством мова, вживання якої обов'язкове в органах державного управління та діловодства, установах та організаціях, на підприємствах, у державних закладах освіти, науки, культури, у сферах зв'язку та інформатики тощо [177]. Зрозуміло, що мова є надбанням народу, тому усі державні органи, громадські організації та інші установи мають усвідомлювати та підтримувати самобутність та неповторність української мови. Важливо, оберігати її від негативних процесів засмічення русизмами, кальками, невиправданим використанням інтернаціоналізмів, тавтологій тощо.

Як слушно зауважує Т.М.Рудакова, будь-яке чужомовне слово пристосовується до мови-реципієнта згідно з її внутрішніми законами на

фонографічному, орфографічному, граматичному словотворчому рівнях. Відповідно до цього виокремлюють чотири види адаптації запозичених слів: фонологічна, або фонетична, адаптація, мета якої – пристосувати іншомовні слова до наголосу та системи звуків мови-сприймача; графічна адаптація приводить до регламентації орфографії запозичень відповідно до загальних правил української мови; морфологічна адаптація – до підпорядкування запозичень закономірностям граматичного складу і дозволяє їм правильно функціонувати в граматичній системі мови-реципієнта; семантична адаптація надає можливість запозиченим словам пристосуватися до лексичної системи української мови [193].

Зрозуміло, що процес адаптації запозичених слів відбувається відповідно до внутрішніх законів та правил мови-реципієнта та існувати відокремлено від них дані запозичення не можуть. Якщо іншомовне запозичення не пройде процес адаптації у мові-реципієнта, воно буде відторгнуте мовознавцями і стоятиме осторонь мовних процесів як чужорідне неадаптоване поняття.

Науковець Н.С.Трач досліджувала лексику термінології українського законодавства і виділила такі групи (з погляду походження): 1) питома українська лексика: вирок, відповідальність, закон, злочин, майно, правочини, суд); 2) русизми, влучно названі С. Караванським «советизмами» (перелічимо на початок найпопулярніші: безхазяйне майно, вимагательство, відстрочка, гранично допустима кількість, неустойка, держатель, угон); 3) іншомовні слова (апеляція, банк-еквайр, дисконтна картка, конституція). На жаль, спостерігається надмірне вживання слів 2-ї та 3-ї груп, що часто витісняють питомі українські назви з обігу термінології законодавства [212].

Очевидно, що вживання русизмів та невиправдане використання інтернаціоналізмів призводить до засмічення та асиміляції російських та іншомовних слів в українській мові.

Погоджуємося з думкою Н.С.Трач, що термінологія українського законодавства має ряд не вирішених на сьогодні проблем. Основними з них є

засміченість русизмами (совєтизмами) та перенасиченість лексикою іншомовного походження (в основному, англоамериканізмами). Причини такої мовної ситуації, звісно, мають історичні корені, але значною мірою такий стан речей є наслідком слабкої мовної підготовки законодавців, урядовців та ін. [212].

Як бачимо, одним із пріоритетних напрямків розвитку є вдосконалення рівня знань високопосадовців, які беруть участь у розробці та ухваленні нормативно-правових актів. Зрозуміло, це дасть можливість усунути помилки ще на стадії проектування та розгляду певного нормативно-правового акту і вже на момент оприлюднення та введення в дію матимемо високоякісний продукт без використання русизмів, та невиправданого вживання інтернаціоналізмів.

Як вважає Н.О.Попова, у сучасній українській мові відбуваються об'єктивні зміни в лексичному складі, пов'язані, зокрема, із новітніми англomовними запозиченнями (новими лексемами або новими значеннями) та їх засвоєнням. Інтенсифікацію запозичення новітніх англіцизмів зумовлюють передусім позамовні чинники: 1) суспільно-політичні та економічні перетворення в Україні, її відкритість та інтеграція в міжнародні структури долучення до культурних та інформаційних процесів; 2) потужніший порівняно з попередніми періодами англо-американський вплив на Україну та інші держави світу; 3) надзвичайне прискорення інформаційних процесів з появою міжнародних телекомунікаційних мереж, посиленням впливу мас-медіа та реклами, якого не було в попередні історичні періоди. До мовних чинників, що сприяють активізації запозичення, відносимо: 1) потреби приведення української мови на її номінаційно-лексичному рівні (мовної картини світу) в синхронну відповідність з її поняттєвою системою; 2) міжнародний статус англійської мови в світі і нестабільність української мови у власній державі; 3) відсутність власних лексем для найменувань нових понять, запозичених із зарубіжної дійсності, а також обмежений час для номінативних процесів

української мови на тлі тенденції до універсалізації й інтернаціоналізації словникового складу сучасних мов; 4) наявність словотвірного, граматичного та лексико-семантичного потенціалу до освоєння запозичуваних англіцизмів українською мовою. Стрімке зростання кількості слів англійського походження в українській мові становить потенційну загрозу мовній самобутності та може призвести до негативних зрушень у її лексико-семантичній системі [177].

Очевидно, що науковець розглянула ряд проблем, що потребують нагального вирішення, тобто є необхідність розробки та адаптації нових лексем для позначення виникаючих реалій; укріплення власного поняттєвого апарату, який би відповідав вимогам інформаційного суспільства; стабілізація та популяризація української мови в Україні.

Слушною є думка О.С.Дьолог, що запозичання англійських слів українською мовою є складним та багатогранним процесом, який відбувається внаслідок контактів української та англійської мовних систем, що спричиняє їх взаємодію. Процес запозичання є невід'ємною частиною об'єктивного процесу розвитку мови, зумовленого суспільним поступом. Когнітивна спрямованість мовного освоєння дійсності сприяє постійним змінам у мові, зокрема й насамперед у її лексичному складі. Запозичення англіцизмів включає багаторазове застосування англійських слів на рівні мовлення, входження їх у лексико-семантичну систему української мови та подальше засвоєння згідно із законами мови-рецептора. Асиміляція англійських слів на українському ґрунті є об'єктивним та закономірним процесом фонетичного, морфологічного, лексико-семантичного перетворення за внутрішніми законами розвитку української мови. У зв'язку з безпрецедентним зростанням кількості англійських запозичень у сучасну українську мову природно постає питання про можливість керованості цим процесом. З огляду на це мовознавці привертають увагу до питань культури мови та організованого цілеспрямованого регулювання новітніх номінативних процесів. У цьому аспекті привертає увагу досвід

європейських країн щодо збереження мовної оригінальності, зокрема Франції і Польщі, де цілеспрямовано ведуть боротьбу з експансією англomовного впливу й засиллям англiцизмів у засобах масової інформації та терміносистемах і паралельно намагаються розвивати власномовну наукову термінологію. Класичним прикладом є заборона міністерства використовувати у французьких офіційних державних документах деякі англійські терміни, зокрема англiцизму «e-mail», якому відповідає застосовувана власне французька номінація «courier électronique» (у перекладі з французької – електронна пошта) [105].

Як бачимо, науковець наголошує на динамічності розвитку української та англійської мов, а також на стрімкості протікання процесів взаємодії між цими мовами. Науковець висловлює зацікавленість у регуляції процесу запозичення та утвердження англійських понять в українській мові, тобто у разі відсутності керованості даного процесу англійські запозичення можуть заповнити українську мову, тим самим, негативно вплинути на її самобутність та неповторність.

У контексті нашого дослідження необхідно звернути увагу на поняття пуризму, яке в українському академічному словнику трактується як надмірне прагнення очистити свою мову від слів іншомовного походження, неологізмів та ін. [234].

Погоджуємось з думкою І.С.Козоріз, що така дефініція виражає негативне ставлення до самого поняття. Це трапилося через те, що у всі часи існувало багато прибічників крайнього пуризму, які намагалися викоренити з мови усі існуючі запозичення, у тому числі наукові терміни, які здебільшого є інтернаціоналізмами. Але в основному завдання мовознавців-пуристів має полягати у нормалізації мови, очищенні її від зайвих іноземних елементів [172].

Як бачимо, поняття пуризму можна розглядати у позитивному та негативному аспектах. З одного боку, пуризм є негативний процесом, у випадку, коли проводиться надмірна активна діяльність щодо очищення

власної мови від слів іншомовного походження. З іншого боку, пуризм можна розглядати як об'єктивний процес, який спрямований на цільове використання необхідних термінів для позначення виникаючих реалій із поняттєвого апарату власної мови, якщо ж таких відповідників немає або в англійському чи запозиченому варіанті буде більш повно та всебічно передано значення певної реалії, то краще використати іншомовне поняття. Тобто в другому варіанті відсутній фанатичний підхід до очищення власної мови від запозичень, а на перший план виходить об'єктивність та доцільність використання того чи іншого терміну. Вважаємо, що в Україні є об'єктивна необхідність культивування позитивного пуризму.

На думку Р.П.Дзісь, розвиток сучасної української мови позначений активним використанням питомих одиниць, зумовленим переосмисленням українським суспільством якості власних духовних цінностей, зокрема рідної мови. В українській лінгвістиці пуризм характеризують як багатогранне явище, що є невід'ємним складником процесів унормування та переосмислення чинних норм. Позитивне в пуризмі – прагнення залучити якомога більше власних рис до вжитку (зовнішній вияв пуризму), намагання очистити літературну мову від надмірного використання позалітературних елементів (внутрішній вияв пуризму). Це стимулює розвиток національної мови і культури загалом, залучаючи всі її можливості для власного словотворення. Негативним є надмірне прагнення очистити мову від запозичень (зовнішній вияв пуризму) і зарахування діалектизмів та інших позамовних елементів до розряду «непотрібних» слів (внутрішній вияв пуризму). Такий підхід може призвести до збіднення виражальних можливостей мови, оскільки до відкинутої лексики можуть потрапити і власне українські слова [102].

У чинних адміністративно-правових нормативних актах є велика кількість русизмів, тому ученим-адміністративістам слід працювати над покращенням та вдосконаленням термінології адміністративного права

України. Більше того, виправлення русизмів є запорукою чистоти мови та її якісного насичення вітчизняними термінами.

Таким чином, розглянемо, які саме русизми наявні у Кодексі України про адміністративні правопорушення. У ст. 31 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначено застосування виправних робіт: «Виправні роботи застосовуються на строк до двох місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до двадцяти процентів її заробітку в доход держави. Виправні роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею)» [125]. Русизмами у даній статті є: «проценти», вважаємо, доцільно замінити на український відповідник «відсотки», а також «доход» – необхідно замінити на «дохід», як бачимо, у даному випадку порушено правило чергування голосних «о» та «і». Вважаємо, що дану статтю необхідно викласти у такій редакції: «Виправні роботи застосовуються на строк до двох місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до двадцяти відсотків її заробітку в дохід держави. Виправні роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею)»

У ст. 46–2. Порушення встановлених законодавством вимог щодо заняття народною медициною (цілительством) [125]. У даній статті вживається русизм «заняття» від російського еквіваленту «занятие», однак в українській мові є кращий відповідник «проведення діяльності», тому на нашу думку, краще викласти дану статтю у такій редакції: «Порушення встановлених законодавством вимог щодо проведення діяльності у сфері народної медицини (цілительства)».

У ст. 58. Порушення правил і вимог проведення робіт по геологічному вивченню надр визначено: «Порушення правил і вимог проведення робіт по геологічному вивченню надр, яке може призвести чи призвело до недостовірної оцінки розвіданих запасів корисних копалин або умов для

будівництва та експлуатації підприємств по видобуванню корисних копалин, а також підземних споруд, не зв'язаних з видобуванням корисних копалин, втрата геологічної документації, дублікатів проб корисних копалин і керна, необхідних при дальшому геологічному вивченні надр і розробці родовищ» [125]. У даній статті використано русизм «дальшому», що є калькою російського терміну «дальнейшее», однак в українській мові необхідно вжити «подальшому» і викласти дану статтю у такій редакції: «Порушення правил і вимог проведення робіт по геологічному вивченню надр, яке може призвести чи призвело до недостовірної оцінки розвіданих запасів корисних копалин або умов для будівництва та експлуатації підприємств по видобуванню корисних копалин, а також підземних споруд, не зв'язаних з видобуванням корисних копалин, втрата геологічної документації, дублікатів проб корисних копалин і керна, необхідних при подальшому геологічному вивченні надр і розробці родовищ».

У ст. 101. Порушення, зв'язані з використанням газу [125]. Використано русизм «зв'язані», що походить від російського варіанту «связанные», однак в українській мові є відповідник «пов'язані», тому, вважаємо, що дану статтю необхідно викласти у такій редакції: «Порушення, пов'язані з використанням газу».

У ст. 104. Потрава посівів, зіпсуття або знищення зібраного врожаю сільськогосподарських культур, пошкодження насаджень колективних сільськогосподарських підприємств, інших державних і громадських чи фермерських господарств [125]. У даній статті використано поняття «зіпсуття», однак в українській мові краще використати термін «зіпсування». Пропонуємо викласти дану статтю у такій редакції: «Потрава посівів, зіпсування або знищення зібраного врожаю сільськогосподарських культур, пошкодження насаджень колективних сільськогосподарських підприємств, інших державних і громадських чи фермерських господарств».

У ст. 106-1 невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снотворного маку чи конопель, місць їх зберігання та переробки [125]. У

даній статті використано русизм «снотворного», який походить від російського слова «снотворный», однак, вважаємо, в українській мові доцільно використати термін «снодійний». Дану статтю необхідно викласти у такій редакції: «Невжиття заходів щодо забезпечення охорони посівів снодійного маку чи конопель, місць їх зберігання та переробки».

У ст. 111. Порушення правил безпеки польотів. Розміщення в районі аеродрому будь-яких знаків і пристроїв, схожих на маркірувальні знаки і пристрої, прийняті для розпізнання аеродромів, або спалювання піротехнічних виробів без дозволу адміністрації аеропорту, аеродрому, або влаштування об'єктів, які сприяють масовому скупченню птахів, небезпечних для польотів повітряних суден [125]. У даній статті використано термін «маркірувальні знаки», що має російський відповідник «маркировочные знаки», однак в українській мові краще використати «маркувальні знаки» і викласти дану статтю у такій редакції: «Порушення правил безпеки польотів. Розміщення в районі аеродрому будь-яких знаків і пристроїв, схожих на маркувальні знаки і пристрої, прийняті для розпізнання аеродромів, або спалювання піротехнічних виробів без дозволу адміністрації аеропорту, аеродрому, або влаштування об'єктів, які сприяють масовому скупченню птахів, небезпечних для польотів повітряних суден».

Як бачимо, у вітчизняних нормативно-правових актах використовується велика кількість русизмів. Кожен учений-адміністративіст має націлювати свою діяльність на усунення недоліків у законодавстві задля процвітання та розвитку української мови.

В умовах інтеграції до світового Європейського простору необхідно також розглянути перспективу запозичень термінів з англійської мови. Наголосимо, що це має бути не бездумне використання англійських термінів в адміністративному праві України, а виважене та виправдане використання англійської адміністративно-правової термінології.

Таким чином, термін «публічний орган або суб'єкт владних повноважень» необхідно перекласти англійською мовою як «public body». У

п.7 ч.1 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства визначено, що суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень [124].

Як бачимо, законодавець чітко окреслив, які саме органи належать до суб'єктів владних повноважень, тому вчений-адміністративіст під час роботи з англomовними адміністративними документами, зустрічаючи термін «public body» та перекладаючи його на українську мову має враховувати, дане визначення і не виходити за його межі.

Наступний адміністративно-правовий термін, на який необхідно звернути увагу це «адміністративне судочинство», вважаємо, що його англійський переклад має бути як «administrative legal proceeding». У п.4 ч.1 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства визначено, що адміністративне судочинство – діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому цим Кодексом [124]. Очевидно, що законодавець задля уникнення непорозуміння та двозначності чітко визначив, що саме слід розуміти під терміном «адміністративне судочинство», тому учений-адміністративіст, використовуючи даний термін в англійській інтерпретації має користуватися саме цим визначенням.

Адміністративно-правовий термін «постанова», вважаємо, що слід перекласти англійською мовою «legal provision», однак в англійській мові даний термін означає як «постанова», «рішення», «норма права», «положення закону». У п.12 ч.1 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства визначено, що постанова – письмове рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, у якому вирішуються вимоги адміністративного позову [124].

Отже, при перекладі адміністративно-правових документів, вчений має керуватися законодавчо закріпленим визначенням і використовувати англійський відповідник «legal provision».

Важливо також звернути увагу на адміністративно-правовий термін «публічна служба», який на нашу думку, слід перекласти англійською мовою як «public service», також в англійській мові існує термін «civil service», що також означає «служба в органах державної влади». У п.15 ч.1 ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства визначено, публічна служба – діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування [124]. При перекладі даних термінів учений-адміністративіст має враховувати публічну його складову та наявність державно-владних повноважень щодо здійснення професійної діяльності.

З вище викладеного можна зробити наступні висновки:

- 1) ученим-адміністративістам слід зосередити свою увагу на усуненні недоліків та непорозумінь у міжнародній комунікації та в адміністративному праві зокрема;
- 2) покращення рівня знання англійської мови як мови міжнародного спілкування є запорукою правильного та однозначного порозуміння між вченими-адміністративістами по всьому світу;
- 3) значним кроком на шляху вивчення та зближення світового адміністративно-правового простору є законодавче закріплення пріоритетності вивчення мов міжнародного спілкування, як відомо, такою мовою є англійська;
- 4) на відміну від Франції та Німеччини, в Україні спостерігається повільне впровадження освітніх програм щодо вивчення англійської мови, недостатнє фінансування навчальних програм підвищення кваліфікації спеціалістів з перекладу правничих текстів та адміністративно-правової термінології, неналежна підготовка майбутніх фахівців щодо перекладу специфічної лексики. Внаслідок чого зустрічається некоректний переклад,

калькування та неправильне розуміння адміністративно-правової термінології;

5) мовна політика в Україні має здійснюватися з чітким орієнтиром євроінтеграції до світового Європейського простору;

6) більшість вчених по всьому світу намагаються оформляти результати свого наукового дослідження саме англійською мовою, щоб бути зрозумілими усьому світовому науковому співтовариству;

7) не дивлячись на світові процеси англізації, важливо зберегти самобутність та неповторність української мови, а також уберегти її від засмічення русизмами, кальками та невиправданим вживанням інтернаціоналізмів;

8) прослідковується необхідність культивування позитивного пуризму в українській мові;

9) учений-адміністративіст має зосереджувати свою увагу під час здійснення професійної діяльності на усуненні русизмів, кальок та невиправданого вживання інтернаціоналізмів в українській мові;

10) ученому-адміністративісту при перекладі адміністративно-правових термінів англійською мовою слід враховувати їх законодавче визначення, не розширюючи чи звужуючи його.

Отже, англійська мова набуває все більш широкого застосування у різних сферах людського буття. Роль англомовної адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України полягає у правильному та однозначному розумінні юридичної термінології адміністративного права України, адже це є запорукою інтеграції України до європейського співтовариства, порозуміння між суб'єктами адміністративного права як на міжнародному, так і на загальнодержавному рівнях. На даний час англійською мовою проводяться більшість наукових досліджень, публікуються наукові статті, тези та доповіді. Тобто кожен, хто володіє англійською мовою, може долучитися до світової наукової бази знань.

Висновки до розділу 1

1. Доведено, що ученим-адміністративістам слід зосередити свою увагу на усуненні недоліків та непорозумінь у міжнародній комунікації та в адміністративному праві зокрема, адже покращення рівня знання англійської мови, як мови міжнародного спілкування, є запорукою правильного та однозначного розуміння між вченими-адміністративістами по всьому світу.

2. Значним кроком на шляху вивчення та зближення світового адміністративно-правового простору є законодавче закріплення пріоритетності вивчення мов міжнародного спілкування, як відомо, такою мовою є англійська. При цьому мовна політика в Україні має здійснюватися з чітким орієнтиром євроінтеграції до світового Європейського простору, однак в першу чергу, з використанням англійської мови, адже більшість вчених по всьому світу (зокрема в країнах-учасниках ЄС) висвітлюють свої наукові дослідження саме англійською мовою, щоб бути зрозумілими усьому світовому науковому співтовариству;

3. Доведено, що на відміну від Франції та Німеччини, в Україні спостерігається повільне впровадження освітніх програм щодо вивчення англійської мови, недостатнє фінансування навчальних програм щодо підвищення кваліфікації спеціалістів з перекладу правничих текстів та адміністративно-правової термінології, неналежна підготовка майбутніх фахівців щодо перекладу специфічної лексики. Внаслідок чого зустрічається некоректний переклад, калькування та неправильне розуміння адміністративно-правової термінології;

4. Зазначається також, що не дивлячись на світові процеси англізації, важливо зберегти самобутність та неповторність української мови, а також уберегти її від засмічення русизмами, кальками та невиправданим вживанням інтернаціоналізмів, необхідно культивування позитивного пуризму в українській мові. При цьому ученому-адміністративісту слід зосереджувати свою увагу під час здійснення професійної діяльності на усунення русизмів,

кальок та невиправданого вживання інтернаціоналізмів в українській мові та враховувати при перекладі адміністративно-правових термінів англійською мовою їх законодавче визначення, не розширюючи чи звужуючи його.

Отже, роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України полягає у правильному та однозначному розумінні правової термінології адміністративного права України, адже це є запорукою інтеграції України до європейського співтовариства, порозуміння між суб'єктами адміністративного права як на міжнародному, так і на загальнодержавному рівнях.

РОЗДІЛ 2

ЗМІСТ АНГЛІЙСЬКОЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

2.1. Зміст загальних термінів адміністративного права України в англійській інтерпретації

В умова стрімкого розвитку української держави набуває не аби якої актуальності проблема взаємодії між суб'єктами державно-владних повноважень. На даному етапі запроваджуються всі необхідні заходи для входу України до європейського простору.

Адміністративне право України як галузь публічного права також залучена до процесу інтеграції, адже відбувається активне вивчення, адаптація та впровадження новітнього досвіду провідних держав світу у сфері державного управління.

Набуває актуальності використання понятійного апарату у процесі запозичення. Однак, у даній сфері виникають певні труднощі: необхідність узгодження вживання адміністративно-правових термінів на міжнародному та загальнодержавному рівнях. Однозначність та одноманітність вживання адміністративно-правових термінів стане запорукою правильного та коректного розуміння між представниками суб'єктів державно-владних повноважень на міжнародному та загальнодержавному рівнях.

Вважаємо за необхідне почати з визначення адміністративного права як однієї з провідних галузей юриспруденції. На думку професора В.В.Галунька, у широкому розумінні адміністративне право України регулює широке коло суспільних відносин між публічною адміністрацією та об'єктами публічного управління. По-іншому, завжди одним із невід'ємних учасників адміністративно-правових відносин виступає суб'єкт публічної адміністрації; основною метою діяльності публічної адміністрації є забезпечення прав і свобод людини, нормального функціонування

громадянського суспільства та держави; провідною рисою предмету адміністративного права є його публічна природа; адміністративно-правові відносини є переважно публічно управлінськими (владно-розпорядчими); до предмету адміністративного права також відносяться проблеми щодо надання публічною адміністрацією адміністративних сервісних послуг; однією зі складових предмету адміністративного права є внутрішня діяльність публічної адміністрації, але тільки та її частина, що здійснюється у правовій формі; невід'ємною складовою предмету адміністративного права демократичної правової держави є відповідальність публічної адміністрації за неправомірні дії або бездіяльність [91].

На думку І. Пахомава, адміністративне право – це сукупність юридичних норм, обумовлених національною ідеєю та ідеями свободи, справедливості, науково обґрунтованою програмою соціально-економічного розвитку суспільства, встановлених або санкціонованих державою, які регулюють відносини у сфері організаційно-владної діяльності структур виконавчої влади [167; 233].

Погоджуємося з думкою В.Б. Авер'янова, що адміністративне право - це галузь права, засобами якої (норми, відносини, законодавство, методи, форми, статуси суб'єктів, способи реалізації норм, нормативні та індивідуальні акти) формуються, охороняються і захищаються публічні правовідносини, організовується і забезпечується функціонування публічної адміністрації (публічне адміністрування) [60; 233].

На думку французького адміністративіста Г.Бребана, до предмету адміністративного права відноситься тільки частина норм у сфері державного управління, виключаючи з предмету управлінських юридичних норм ті, які, на його погляд, не притаманні адміністративному праву. Г.Бребан виділяє так норми, що входять до складу адміністративного права: 1) які регулюють суспільні відносини між приватними особами; 2) норми політичної сфери та сфери правосуддя; 3) які регламентують господарську діяльність, зокрема і державних підприємств [77].

На думку Є.В.Курінного, архітектоніка предмету адміністративного права має визначатись на підставі поділу даних правових відносин за функціональним призначенням. Відповідно до нього схема предмету адміністративного права складається з двох рівнів. Перший рівень формують відносини владно-управлінської діяльності, другий – відносини адміністративно-правового захисту. Особливістю відносин обох складових предмета адміністративного права є те, що вони перебувають в умовах процесу інтенсивного формування, спричиненого як перехідним етапом розвитку адміністративного права України, так і проведенням системних реформ в нашій державі [138].

Погоджуємось із думкою Є.В.Курінного, що адміністративному праву в межах дії публічного права належить провідна роль. Воно забезпечує реалізацію різноманітних публічних і приватних потреб та інтересів шляхом виконання функцій владно-управлінської діяльності та адміністративно-правового захисту [138].

Як бачимо, існує велика кількість визначень адміністративного права, однак спільними для них являється те, що адміністративне право є галуззю права (В.Б.Авер'янов), що регулює суспільні відносини у сфері публічної адміністрації на основі ідеї національної справедливості, свободи (І.Пахомов) та забезпечення нормального функціонування громадянського суспільства (В.В.Галуцько).

Варто звернути увагу на визначення адміністративного права у Франції: «Administrative Law is the sum-total of the principles according to which the activity of the services, other than judicial, concerned with the execution of law is exercised. It is one of the two branches of Public Law, the other being the Constitutional Law.» – Barthelemy [22]. (Адміністративне право – це сукупність норм і принципів, відповідно до яких функціонують державні служби, окрім судових, з якими пов'язано виконання закону та державно-владних повноважень. Адміністративне право є галуззю публічного та конституційного права. – Бертелемі).

Дещо по-іншому визначає адміністративне право Франції англійський юрист А.В. Дісей: «In the context of the French system, the Administrative Law is taken to mean the law according to which actions by the citizens against officials for wrongful acts committed in their official capacity are tried not by ordinary courts of law but by special administrative courts manned by civil servants» [22]. (У контексті французької правової системи, адміністративне право розуміється як норми закону, відповідно до яких розгляд справ щодо порушення прав громадян державними службовцями при виконанні свої повноважень розглядаються не судами загальної юрисдикції, а спеціальними адміністративними судами).

Відповідно до Droit Administratif (Адміністративне право Франції): «Administrative law is the body of law that governs the activities of administrative agencies of government. Government agency action can include rulemaking, adjudication, or the enforcement of a specific regulatory agenda. Administrative law is considered a branch of public law. As a body of law, administrative law deals with the decision-making of administrative units of government (e.g., tribunals, boards or commissions) that are part of a national regulatory scheme in such areas as police law, international trade, manufacturing, the environment, taxation, broadcasting, immigration and transport. Administrative law expanded greatly during the twentieth century, as legislative bodies worldwide created more government agencies to regulate the increasingly complex social, economic and political spheres of human interaction» [16]. (Адміністративне право – право є сукупністю норм та законів, які регламентують діяльність адміністративних органів влади. До функцій державних органів належать: нормотворчість, винесення судового рішення. Адміністративне право розглядається як галузь публічного права та сукупність правових норм, адміністративне право пов'язане з процедурою прийняття рішень органами державної влади (наприклад, трибуналами, судами або комісіями), які є частиною національної регулюючої схеми в таких сферах, як поліцейське право, міжнародна торгівля, виробництво, охорона навколишнього середовища,

оподаткування, радіомовлення, імміграція та транспорт. Адміністративне право зазнало розширення сфери дії протягом двадцятого століття, оскільки законодавчі органи в усьому світі створили більше урядових установ, щоб регулювати все більш складні соціальні, економічні та політичні відносини людської взаємодії.

Як бачимо, адміністративне право Франції має ширший предмет, ніж в Україні, адже регулює відносини у сфері публічного та конституційного права в контексті здійснення державної влади.

Таким чином, при використанні терміну «адміністративне право» або ж «Administrative Law» англійською мовою при перекладі нормативно-правових актів, міжнародних договорів, конвенцій в умовах співробітництва із Францією, вченому-адміністративісту необхідно знати і враховувати, що французи будуть розуміти під адміністративним правом не тільки галузь публічного права, а й конституційного, окрім того, у їхньому розумінні адміністративне право Франції регулює ширше коло суспільних відносин, ніж в Україні.

Варто пам'ятати, що адміністративне право у Франції має більш ніж двохсотрічну історію, тому є значно розвиненим та адаптованим для регулювання виникаючих суспільних відносин. Важливо, що в адміністративному праві Франції відсутня кодифікація. Багато адміністративно-правових актів видаються органами державної влади, однак вони систематизовані для зручності користування, та не кодифіковані. На це також доцільно звернути увагу вітчизняному вченому-адміністративісту при двосторонній комунікації із представниками французької держави.

Потребує розгляду та детального аналізу такий адміністративно-правовий термін як «адміністративна відповідальність» – «administrative responsibility».

На думку О.С.Літошенко, адміністративна відповідальність як різновид юридичної відповідальності являє собою врегульовані нормами права відносини між державою в особі органів адміністративної юрисдикції і

відповідних посадових осіб та особою, яка скоїла адміністративне правопорушення, що знаходять свій вираз у застосуванні до правопорушника заходів державного примусу у вигляді адміністративних стягнень, які тягнуть за собою несприятливі наслідки особистого, майнового та іншого характеру і владний осуд винного суб'єкта з метою попередження та припинення адміністративних правопорушень. Специфічні особливості адміністративної відповідальності найбільшою мірою виявляються за допомогою її порівняння й відмежування від інших видів юридичної відповідальності. В основу такого розмежування доцільно покласти ознаки адміністративного правопорушення (суспільна небезпека, протиправність, винність, караність) та ознаки складу адміністративного правопорушення (об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона) [145].

Як вважає В.А.Бабич, адміністративна відповідальність настає, головним чином, за вчинення адміністративних правопорушень. Міра адміністративної відповідальності є спеціальною сферою відносин між державою і громадянином і тому може розглядатися як важливий інструмент правової держави. Ухилення від сплати податків, зборів, інших платежів є суспільно шкідливим явищем. адміністративна відповідальність становить собою особливий різновид юридичної відповідальності. Науковець вказує, що традиційно правову відповідальність пов'язують із застосуванням заходів державного примусу, розглядають її як передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення, як реалізацію, застосування і здійснення санкцій. Застосування заходів юридичної відповідальності для правопорушника – це обтяжливі наслідки майнового, морального чи іншого характеру, які він зобов'язаний виконати. Тим самим правопорушник “тримає відповідь” перед державою за неправомірну поведінку [96].

Науковець Л.В.Сорока досліджувала адміністративну відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів та психотропних речовин. Сорока Л.В. дала наступну дефініцію адміністративній відповідальності у даній сфері: адміністративна відповідальність за незаконний обіг

наркотичних засобів і психотропних речовин, це специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, яке полягає у застосуванні органом (посадовою особою) адміністративної юрисдикції передбаченого законом стягнення до порушника [95].

На думку Г.В. Корчєвного, характеризуючи існуючі визначення адміністративної відповідальності в науці адміністративного права, науковець зазначає, що розглядати адміністративну відповідальність як застосування заходів примусу до винної особи, недостатньо. У першу чергу, адміністративну відповідальність слід розглядати як обов'язок особи, що учинила передбачене нормою адміністративного права правопорушення, зазнавати призначених їй у встановленому порядку державними юрисдикційними органами мір стягнення особистого, майнового або іншого характеру [201].

Як вважає А.В. Стрєльников, адміністративна відповідальність – це обтяжливі наслідки (адміністративні стягнення майнового, морального, особистісного чи іншого характеру), що застосовуються до осіб, які вчинили адміністративні проступки, уповноваженими на те органами чи посадовими особами на підставах і у порядку, встановлених нормами адміністративного права, з метою їхнього покарання і попередження [204].

Таким чином, з вище викладеного зрозуміло, що адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності (О.С. Літошенко, В.А. Бабич), полягає у застосуванні державного примусу (О.С. Літошенко, В.А. Бабич, Г.В. Корчєвий), тягне за собою накладення адміністративних стягнень (О.С. Літошенко, Л.В. Сорока, Г.В. Корчєвий) та несприятливі наслідки (О.С. Літошенко, В.А. Бабич, А.В. Стрєльников).

Отже, адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що полягає у застосуванні заходів державного примусу у вигляді накладення адміністративних стягнень до правопорушника і тягне за собою несприятливі наслідки для нього.

Сьогодні концепція адміністративної відповідальності у Франції та Німеччині має такі характеристики: є управлінською (органи публічної влади і їх посадові особи вступають між вертикальними відносинами влади та підпорядкування, у ході реалізації яких можуть вчинятися певні види адміністративних правопорушень); публічно-сервісною (органи публічної влади вступають у відносини з фізичними та юридичними особами з метою надання їм публічних послуг і вимогою дотримуватись певних правил поведінки, зафіксованих у законах та інших нормативних актах, у ході реалізації яких можуть вчинятися певні види адміністративних правопорушень); правозахисною (притягнення до адміністративної відповідальності фізичних та юридичних осіб, а також посадових осіб і органів публічної влади, які вчинили адміністративні правопорушення) [95].

Французьку модель адміністративної відповідальності фактично можна вважати «стрижнем» адміністративного права. Чітко дотримуючись доктрини публічного права, французькі адміністративісти досить детально розробили більшість аспектів регулювання нормами адміністративної відповідальності. Зокрема для цієї моделі сталою залишається тенденція до детального регулювання адміністративних відносин, поєднання матеріальних і процесуальних норм, ретельної регламентації процедур прийняття рішень і відповідальності [166].

У французькому адміністративному праві, як і в праві цивільному, передбачена відповідальність саме за винне діяння, яке було доведено з точки зору невиконання правового зобов'язання [95].

Таким чином, у французькому адміністративному праві адміністративна відповідальність означає недотримання правового зобов'язання і накладення стягнень на правопорушника.

Як бачимо, визначення «адміністративної відповідальності» – «administrative responsibility» в Україні та Франції мають подібні характеристики, тому при використанні даного терміну вченому-

адміністративісту необхідно враховувати їх задля повного та всебічного розуміння між різними суб'єктами комунікації.

Потребує розгляду та детального аналізу такий адміністративно-правовий термін як «публічна служба» – «public service» англійською мовою. В Кодексі адміністративного судочинства України під публічною службою визначено діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба, інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування [124].

Як бачимо, законодавець навів достатньо широке визначення адміністративно-правовому терміну «публічна служба». Однак, важливо, що у даному визначенні враховано і політичний аспект при виконанні повноважень публічної служби, вважаємо це некоректним, так як діяльність суддів, прокурорів, військовослужбовців має бути аполітичною.

Якщо ж розглядати адміністративно-правовий термін «публічна служба» – «public service» у Франції, то «The French public service consists of three main sections – State civil service (central administrations, regional and departmental services of the State, public establishments of the State), – territorial civil service (civil servants of the municipalities, departments and regions), – hospital civil service (administrative and nursing staffs of the public hospitals» [42]. (Публічна служба у Франції складається з трьох основних складових: державна служба (служба в центральних та регіональних адміністраціях, відомствах держави, державних громадських установах); територіальна державна служба (службовці муніципалітетів, відомств та регіонів); державна служба у сфері охорони здоров'я (управлінські та лікувальні медичні державні заклади).

Очевидно, що ранній та стрімкий розвиток адміністративного права Франції зумовив ширше розуміння деяких адміністративно-правових термінів. Як бачимо, адміністративно-правовий термін «публічна служба» –

«public service» у Франції має набагато ширше поняття і включає окрім державних службовців загальнодержавного та регіонального рівня, ще службовців державних громадських організацій та службовців сфери охорони здоров'я.

З вище викладеного можна зробити висновок, що «civil service» – державна служба є різновидом публічної служби – «public service» у Франції. Тобто, при вживанні цих двох адміністративно-правових термінів вітчизняний учений-адміністративіст має враховувати дану обставину, а також знати, що саме означає терміни публічна служба – «public service» та «civil service» – державна служба. Вживати їх необхідно відповідно до мовленнєвої ситуації та дивлячись, про яку саме службу йде мова.

Варто наголосити, що у вітчизняному законодавстві дається визначення терміну «державна служба». Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державну службу» державна служба – це публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством [175].

Як бачимо, вітчизняний законодавець визначив державну службу різновидом публічної служби і наголосив на політичній неупередженості даної діяльності. Політична складова має бути відсутньою у діяльності

суддів, прокурорів, інших державних службовців, щоб уникнути нівелювання владою та лобіювання інтересів політичних еліт. Окрім того, аполітичність державної служби має бути безумовною, що є запорукою попередження скоєння корупційних діянь на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Як в Україні, так і у Франції є адміністративно-правовий термін публічна служба – «public service» та «civil service» – державна служба. Хоча у Франції адміністративно-правовий термін публічна служба – «public service» має дещо ширше значення, ніж в Україні за рахунок сфер впливу публічної служби. Однак, і в Україні, і у Франції «civil service» – державна служба є різновидом публічної служби – «public service» і мають тотожні поняття.

Наступний адміністративно-правовий термін, який необхідно розглянути та з'ясувати його суть, спільні та відмінні риси у вітчизняному та іноземному законодавстві є «адміністративний договір» – «administrative contract».

Відповідно до ст. 3 Кодексу адміністративного судочинства України адміністративним договором є дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди [124]. Як бачимо, з вище наведеного визначення можна дати наступну характеристику адміністративному договору: адміністративний договір – це угода, а не адміністративний акт, тобто має місце добровільність його укладення. Обов'язково один із суб'єктів адміністративного договору є суб'єктом владних повноважень, хоча тут можна говорити про нерівномірне розмежування прав та обов'язків між суб'єктом владних повноважень та іншою стороною договору. Сфера дії адміністративного договору обмежується владними управлінськими функціями суб'єкта владних повноважень.

Вище наведено законодавчо закріплене визначення адміністративного договору. Однак, в теорії адміністративного права існує велика кількість

визначень щодо розуміння суті та основних складових адміністративного договору.

На думку С.М. Ольховської, адміністративний договір – це двосторонній або багатосторонній правовий акт управління, який виникає на підставі норм адміністративного права, одним із суб'єктів якого обов'язково є орган виконавчої влади, та містить загальнообов'язкові правила поведінки або встановлює конкретні правовідносини між його сторонами [87]. Хоча науковець наголошує, що це двосторонній або багатосторонній правовий акт управління, виникає питання про добровільність укладення адміністративного договору, у даному визначенні добровільність відсутня і вказується на імперативний характер укладення адміністративного договору як правового акту управління.

Погоджуємося із думкою С.С. Скворцова та його визначенням адміністративного договору: як заснована на правових нормах добровільна угода двох чи більше суб'єктів адміністративного права, один із яких завжди є самостійним суб'єктом державної виконавчої влади, наділений владними повноваженнями у сфері державного управління, за допомогою якого формуються акти державного управління, на основі яких встановлюються, змінюються чи припиняються взаємні права й обов'язки учасників договору, визначається їх відповідальність [197]. Дане визначення охоплює обов'язкову умову добровільності укладення адміністративного договору, тобто адміністративний договір не є одностороннім державно-владним рішенням, а навпаки добровільною згодою двох суб'єктів даного договору, не дивлячись навіть на те, що один із них є суб'єктом державно-владних повноважень.

На думку М.І. Смокович, адміністративний договір є різновидом публічного договору, який стосується добровільного волевиявлення сторін, однією з яких є орган влади або суб'єкт, якому делеговано владні управлінські функції, та укладається з метою реалізації цими суб'єктами владних управлінських функцій без застосування примусу до виконання зобов'язань іншою стороною [200, с. 98].

Як бачимо, науковець наголосив на відсутності примусу при укладенні адміністративного договору і також є обов'язкова умова – добровільність волевиявлення сторін.

Варто проаналізувати визначення адміністративного договору у Франції. Необхідно з'ясувати, яким чином співвідносяться ці поняття у вітчизняному законодавстві та законодавстві Франції, а також визначити доцільність використання адміністративно-правового терміну «адміністративний договір» – «administrative contract». Важливо наголосити, що в Україні використовується термін «адміністративний договір», а у Франції – «адміністративний контракт».

Суть адміністративного контракту у Франції необхідно визначати через протиставлення його приватним контрактам. Насамперед, адміністративний контракт у Франції характеризується нерівністю сторін, тобто одна із сторін є представником публічної влади, що захищає суспільне благо, а інша сторона позбавлена державно-владних повноважень. Нормами адміністративного права Франції обмежуються свобода волевиявлення для органів державної влади, тобто служіння суспільному благу є ціль укладення адміністративного контракту [41].

На думку Р. Куйбіди, основою укладення адміністративних контрактів у Франції є принцип публічності (прозорості), конкуренції (конкурсності), а також рівності та уникнення дискримінації. Також від цивільно-правових договорів їх відрізняє те, що контрагент адміністративного органу – приватна особа, крім вигод за контрактом бере на себе певні обмеження і обтяження, що покладають на нього норми публічного права, що одночасно є прерогативами адміністративного органу [136]. Окрім того, у Франції є два види адміністративних контрактів: договори, які визнаються адміністративними за законодавчим визначенням, і договори, які визнаються адміністративними на підставі критерію, виробленого судовою практикою [80].

Таким чином, в українському законодавстві закріплено визначення адміністративного договору, при двосторонній комунікації із закордонними фахівцями адміністративно-правовий термін «адміністративний договір» буде мати англійський відповідник «administrative contract», під яким необхідно розуміти дво- або багатосторонню угоду, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди [124].

Однак, якщо говорити про законодавство Франції, то тут є поняття адміністративного контракту, що має ширшу сферу застосування і до складу якого може входити додатковий договір, тому англійський відповідник даного адміністративно-правового терміну буде «administrative contract», що українською буде перекладатись як «адміністративний контракт».

Таким чином, з вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) При використанні терміну «адміністративне право» або ж «Administrative Law» англійською мовою під час перекладу нормативно-правових актів, міжнародних договорів, конвенцій в умовах співробітництва із Францією, вченому-адміністративісту необхідно знати і враховувати, що французи будуть розуміти під адміністративним правом не тільки галузь публічного права, а й конституційного, окрім того, у їхньому розумінні адміністративне право Франції регулює ширше коло суспільних відносин, ніж в Україні;

2) варто пам'ятати, що адміністративне право у Франції має більш ніж двохсотрічну історію, тому є більш розвиненим та адаптованим для регулювання виникаючих суспільних відносин. Важливо, що в адміністративному праві Франції відсутня кодифікація. Багато адміністративно-правових актів видаються органами державної влади, однак вони систематизовані для зручності користування, та не кодифіковані. Це також необхідно враховувати вітчизняному вченому-адміністративісту при двосторонній комунікації із представниками французької держави.

3) адміністративна відповідальність – це різновид юридичної відповідальності, що полягає у застосуванні заходів державного примусу у вигляді накладенні адміністративних стягнень до правопорушника і тягне за собою несприятливі наслідки для нього. У французькому адміністративному праві адміністративна відповідальність означає недотримання правового зобов'язання і накладення стягнень на правопорушника. Визначення «адміністративної відповідальності» – «administrative responsibility» в Україні та Франції мають подібні характеристики, тому при використанні даного адміністративно-правового терміну вченому-адміністративісту необхідно враховувати їх задля повного та всебічного розуміння між різними суб'єктами комунікації;

4) вітчизняний законодавець визначив державну службу різновидом публічної служби і наголосив на політичній неупередженості даної діяльності. Політична складова має бути відсутньою у діяльності суддів, прокурорів, інших державних службовців, щоб уникнути нівелювання владою та лобіювання інтересів політичних еліт. Окрім того, аполітичність державної служби має бути безумовною, що є запорукою попередження скоєння корупційних діянь на загальнодержавному та регіональному рівнях;

5) як в Україні, так і у Франції є адміністративно-правовий термін «публічна служба» – «public service» та «civil service» – державна служба. Хоча у Франції адміністративно-правовий термін публічна служба – «public service» має дещо ширше значення, ніж в Україні за рахунок сфер впливу публічної служби. Однак, і в Україні, і у Франції «civil service» - державна служба є різновидом публічної служби - «public service» і мають тотожні поняття;

6) в українському законодавстві закріплено визначення адміністративного договору; при двосторонній комунікації із закордонними фахівцями, адміністративно-правовий термін «адміністративний договір» буде мати англійський відповідник «administrative contract», під яким необхідно розуміти дво- або багатосторонньою угоду, зміст якої складають

права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди [8]. Однак, якщо говорити про законодавство Франції, то тут є поняття адміністративного контракту, що має ширшу сферу застосування і до складу якого може входити додатковий договір, тому англійський відповідник даного адміністративно-правового терміну буде «administrative contract», що українською буде перекладатись як «адміністративний контракт»;

7) адміністративний договір – це угода, а не адміністративний акт, тобто має місце добровільність його укладення. Обов'язково один із суб'єктів адміністративного договору є суб'єктом владних повноважень, хоча тут можна говорити про нерівномірне розмежування прав та обов'язків між суб'єктом владних повноважень та іншою стороною договору. Сфера дії адміністративного договору обмежується владними управлінськими функціями суб'єкта владних повноважень.

Отже, якщо порівнювати зміст загальних термінів українського та французького законодавства, то адміністративно-правовий термін «адміністративне право» – «administrative law» має ширше поняття у Франції, ніж в Україні, це зумовлено більш ніж двохсотрічною історією розвитку даної галузі права. Адміністративно-правовий термін «civil service» – державна служба як в Україні, так і у Франції є різновидом публічної служби і має англійський відповідник – «public service». Якщо ж говорити про адміністративно-правовий термін «адміністративний договір», то його англійський відповідник «administrative contract», однак в українському законодавстві дане поняття має вужче розуміння, ніж у Франції. У законодавстві даної країни до складу адміністративного контракту може входити додатковий договір. Однак, спільною рисою як для України, так і для Франції є добровільність укладення даного виду договорів або контрактів.

2.2. Адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації

Стрімкий процес англізації зумовлює виникнення нових суспільних відносини між різними суб'єктами загальнодержавного та міжнародного рівнів. Набуває не аби якої важливості процес комунікації між різними суб'єктами публічної адміністрації у тій чи іншій сфері. Важливо, що ця комунікація має бути зрозумілою, однозначною та правильною, з урахуванням усіх чинних правил.

На даний час існує необхідність дослідити суть адміністративно-правових відносин як суспільних відносин з урахуванням світових процесів англізації, що активно проникають у різні сфери суспільного буття. Адміністративне право не стоїть осторонь цих процесів. Виникає необхідність обґрунтування суті адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації.

Варто почати наше дослідження із визначення адміністративно-правових відносин.

Як вважають, В. В. Галуцько та В. І. Оліфер, адміністративно-правові відносини – це форма соціальної взаємодії публічної адміністрації та об'єктів публічного управління, що виникає на підставі адміністративно-правих норм з метою забезпечення прав та свобод людини і громадянина, нормального функціонування громадянського суспільства і держави, учасники якої мають суб'єктивні права і несуть юридичні обов'язки [88].

Леонідова О.О. досліджувала адміністративну відповідальність за проступки у сфері телекомунікацій. У межах свого дослідження науковець дала визначення адміністративно-правовим відносинам у сфері телекомунікацій. Адміністративно-правові відносини у сфері телекомунікацій варто визначити як суспільні відносини, врегульовані нормами адміністративного права, що виникають з приводу правомірного функціонування телекомунікаційних мереж (споруд) та задоволення телекомунікаційних потреб споживачів. Цим відносинам притаманні такі

елементи, як об'єкт, суб'єкт та зміст. При цьому об'єктом є інформація, яка передається каналами зв'язку. Суб'єктом, тобто носієм юридичних прав та обов'язків, згідно з КУпАП, є посадові особи суб'єкта господарювання, які мають право на провадження діяльності у сфері телекомунікацій, зокрема, на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж, фізичні особи – громадяни України, фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності (суб'єкти господарювання). Зміст відносин становлять права та обов'язки їх учасників (суб'єктів), які здійснюють свою діяльність згідно з нормами права. Адміністративно-правові відносини у сфері телекомунікацій, на наш погляд, доцільно поділяти на дозвільні відносини в сфері телекомунікацій; відносини з приводу надання та отримання телекомунікаційних послуг; охоронні відносини та управлінські відносини в сфері телекомунікацій [142].

Науковець В.І. Курило досліджував адміністративні відносини у сільському господарстві України і навів поняття адміністративно-правових відносин в аграрному секторі: під такими слід розуміти врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини у цій галузі у вигляді стійких правових зв'язків між їх сторонами (суб'єктами), що виникають у процесі реалізації ними суб'єктивних прав та обов'язків на підставі приписів адміністративно-правових норм, якими встановлені і гарантовані [88].

На думку С.Г. Стеценка, адміністративно-правові відносини слід розглядати як результат впливу адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів адміністративного права, внаслідок якого між ними виникають правові зв'язки [202].

Як вважає науковець М.П. Міняйло, адміністративні правовідносини – це досить стійкі правові зв'язки, що виникають, розвиваються та припиняються між сторонами у процесі реалізації приписів адміністративно-правових норм, якими вони встановлені та гарантовані. Адміністративно-правові відносини безпосередньо, нерозривно та взаємозалежно пов'язані з різноплановими суспільними відносинами, складовою яких вони є, з

нормами права, дія яких перетворює відносини на правовідносини, з юридичними фактами, іншими правовими категоріями [158].

На думку М.М. Алексійчука, адміністративно-правові відносини виникають при взаємодії з іншими суб'єктами адміністративного права: органами державної влади і місцевого самоврядування, державними і недержавними організаціями, підприємствами, установами, громадськими об'єднаннями, посадовцями всіх цих органів й організацій [67].

Шуба М.М. досліджував адміністративно-правові відносини в діяльності органів прокуратури України. У своєму дослідженні науковець дав поняття адміністративно-правових відносин в діяльності органів прокуратури України як урегульовані адміністративно-правовими нормами суспільні відносини, які складаються як під час зовнішньої, так і внутрішньо-організаційної діяльності органів прокуратури, одним із обов'язкових учасників яких є прокуратура або її посадова особа [230].

Як слушно зауважує В.К. Колпаков, адміністративно-правові відносини – це результат впливу адміністративно-правових норм на поведінку суб'єктів сфери державного управління, внаслідок якого між ними виникають сталі правові зв'язки державно-владного характеру [129].

Науковець С.І. Лопатін досліджував адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення прав громадян на інформацію і визначив, що адміністративно-правові відносини в сфері забезпечення права громадян на інформацію – це врегульовані нормами адміністративного права суспільні відносини, які виникають в інформаційній сфері у процесі здійснення державної влади у зв'язку з реалізацією інформаційних прав і свобод та забезпеченням інформаційних процесів. Ознаками адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення права громадян на інформацію є наступні: існування таких відносин практично в усіх сферах суспільної життєдіяльності; закріплення їх змісту в нормах різних галузей права; обов'язкова наявність управлінського суб'єкта, у власності чи розпорядженні якого перебуває інформація або інформаційний ресурс; основним об'єктом

таких відносин є управлінська інформація; ці правовідносини можуть виникати за ініціативою будь-якого суб'єкта, при цьому часто прояв бажання іншої сторони брати участь у них є необов'язковим; адміністративно-правові відносини є досить динамічними [146].

Науковець Ю.Л. Юринець розглядає адміністративно-правові відносини як відносини публічного адміністрування (публічного управління; адміністративних послуг; відповідальності суб'єктів суспільства за порушення встановлених публічною адміністрацією порядку і правил; забезпечення законності у сфері публічного адміністрування) щодо реалізації прав громадян [232].

Таким чином, В.В. Галуцько та М.М. Алексійчук вважають, що адміністративно-правові відносини – це форма соціальної взаємодії публічної адміністрації та об'єктів публічного управління. Науковці О.О. Леонідов, С.Г. Стеценко, В.І. Курило, М.П. Мінняйло, М.М. Шуба та С.І. Лопатін, – що адміністративно-правові відносини – це суспільні відносини, врегульовані нормами адміністративного права.

Більше того, науковці С.Г. Стеценко та В.К. Колпаков вважають, що адміністративно-правові відносини – це вплив адміністративної норми на поведінку людей, а В.І. Курило, М.П. Мінняйло та В.К. Колпаков адміністративно-правові відносини – це стійкі правові зв'язки.

На нашу думку, адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації – це суспільні відносини у формі соціальної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління із використанням англійської адміністративно-правової термінології з метою встановлення стійких правових зв'язків та виникнення юридичних наслідків.

Варто звернути увагу на особливості адміністративно-правових правовідносин у Франції. Як вважає Джон Хопкінс з Інституту політичних вчень: «France has a quite sizable nonprofit sector that is heavily supported by the French state. However, this development is relatively new and is in part the product of social policies introduced by the Mitterand government in the early

1980s. During the 1960s and the 1970s, the French nonprofit sector grew mainly within a context of state provided welfare. More recently the Decentralization Acts, passed in 1982 and 1983, provoked a reappraisal of the role that central and local governments traditionally played in relation to public and private human service organizations» [25]. (У Франції значне місце посідає некомерційний сектор, який в значній мірі підтримується з боку французької держави. Проте, такий підхід є відносно новим і є результатом соціальної політики уряду Міттерана початку 1980-х років. Протягом 1960-1970 років французький некомерційний сектор зростав за рахунок забезпечення добробуту державою. Зовсім недавно децентралізаційні акти, прийняті в 1982 і 1983 роках, стали причиною переоцінки традиційної ролі центральних та місцевих органів влади по відношенню до державних та громадських організацій).

The French public service consists of three main sections – State civil service (central administrations, regional and departmental services of the State, public establishments of the State), – territorial civil service (civil servants of the municipalities, departments and regions), – hospital civil service (administrative and nursing staffs of the public hospitals. [27]. (Державна служба у Франції складається з трьох основних секторів: державна служба (центральні, місцеві органи влади, державні департаменти, державні установи), територіальна державна служба (державні службовці муніципалітету, департаментів та територіальних установ), медична державна служба (персонал управління та лікувальний персонал державних лікарень).

Зрозуміло, що адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації мають ті ж ознаки, що й будь-які інші адміністративно-правові відносини, а саме: а) у першу чергу, це різновид правовідносин; б) мають державно-владну природу, яка проявляється у двох аспектах: по-перше, у тому, що як мінімум одна із сторін є суб'єктом державно-владної діяльності; по-друге, пов'язані із реалізацією владних повноважень; в) їм властивий управлінський характер; г) можуть виникати з ініціативи лише в однієї

сторони і без згоди на це іншої; в) як правило сторони перебувають у нерівному правовому становищі [144].

І.С. Гриценко зазначено, що стає очевидною нагальна необхідність оновленого підходу до розуміння сутності та ознак адміністративно-правових відносин, у підґрунтя якого має бути покладено сучасні досягнення української адміністративно-правової науки [94].

Згідно з цим основою адміністративно-правової доктрини вітчизняного адміністративного права є «людиноцентриська» ідеологія, за якою держава має дбати про інтереси громади, тобто діяти на «благо людини» за допомогою всебічного забезпечення пріоритету її прав, свобод й інтересів у сфері діяльності публічної адміністрації – органів виконавчої влади та місцевого самоврядування [59; 122].

Так, дійсно Україна та міжнародне співтовариство має діяти з урахуванням та в інтересах забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Людина є цінністю і всі управлінські рішення мають прийматися лише задля покращення соціального буття кожного члена суспільства.

Адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації мають свою структуру: суб'єкти, об'єкти, наділені відповідним змістом та мають юридичні факти.

Суб'єкти правовідносин – це учасники адміністративно-правових відносин, які мають суб'єктивні права та юридичні обов'язки й наділені специфічними юридичними властивостями. Іншими словами, до суб'єктів адміністративно-правових відносин з погляду публічного управління належать як суб'єкти публічної адміністрації, так і об'єкти публічного управління, а з погляду адміністративно-правового регулювання усі суб'єкти адміністративного права [90].

Одну з важливих ролей у визначенні адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації відіграють сторони цих правовідносин, адже у більшості випадків це можуть бути держави, уряди, міністерства,

державні органи та громадські організації, які здійснюють співробітництво з іноземними державами, урядами, міністерствами, державними та громадськими організаціями іноземних країн. Тим самим до кола сторін адміністративно-правових правовідносин входять різноманітні суб'єкти.

Відповідно до Закону України «Про ратифікацію Фінансової угоди (проект "Програма розвитку муніципальної інфраструктури України") між Україною та Європейським інвестиційним банком» суб'єктами даних адміністративно-правових правовідносин виступають з одного боку держава Україна, з іншого Європейський інвестиційний банк. Дані суб'єкти адміністративно-правових відносин наділені державно-владними повноваженнями щодо укладення такого роду угод [185].

Згідно з Законом України «Про ратифікацію Фінансової угоди (проект "Програма розвитку муніципальної інфраструктури України") між Україною та Європейським інвестиційним банком» вибірка першого Траншу згідно із пунктом 1.02 Статті 1 здійснюється за умови отримання Банком, у формі і за змістом задовільними для Банку, у день або до настання такого дня, який припадає за 7 (сім) Робочих днів до Запланованої дати вибірки, таких документів або підтверджень: юридичного висновку, наданого Міністерством юстиції Позичальника англійською мовою щодо належного укладення цієї Угоди Позичальником, її чинності, можливості примусового виконання та обов'язкового характеру. Також позичальник надає Банку англійською мовою: інформацію, зміст, форма та час надання якої визначені у Додатку А.2 або періодично можуть погоджуватись між Сторонами цієї Угоди; та будь-яку таку інформацію або додаткові документи стосовно фінансування, закупівель, виконання, функціонування та екологічних аспектів Проекту або для Проекту, надання яких Банк може обґрунтовано вимагати у розумний строк. Документи, підтвердження, повідомлення та інформація, надані або викладені Позичальником відповідно до цієї Угоди, подаються англійською мовою, якщо мова оригіналу документа не є

англійською, і в цьому випадку документ подається Банку мовою оригіналу разом із завіреним перекладом на англійську мову [185].

Як бачимо, співпраця між Україною та Європейським інвестиційним банком може відбуватися лише англійською мовою, документи також мають бути належним чином оформлені та перекладені англійською.

Даний документ у черговий раз підкреслює важливість англійської мови на міжнародному рівні в адміністративно-правових правовідносинах. Зауважимо, що дані документи мають бути підготовлені на високому рівні та викладені на професійній англійській мові з вживанням адміністративно-правової термінології.

Розглянемо інший документ, що підтверджує сказане вище, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації». Ця Імплементативна угода встановлює правові рамки і основні принципи забезпечення співробітництва між Кабінетом Міністрів України та ОНПП стосовно виконання проектів НАТО з медичної реабілітації. У прикінцевих положеннях даної Угоди визначено, що учинено у двох примірниках, кожен українською, англійською та французькою мовами. У разі виникнення розбіжностей щодо тлумачення положень цієї Імплементативної угоди, Сторони будуть використовувати текст англійською мовою, який матиме переважну силу [178].

Як бачимо, суб'єктами у даних адміністративно-правових відносинах виступають Кабінет Міністрів України та Організація НАТО. Для успішної та правильної взаємодії дана Імплементативна угода між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації підписана у трьох примірниках, однак перевага буде надаватися саме англійському варіанту. Знову очевидний пріоритет надається англійській мові.

Як вважає професор В.В. Галуцько, невід'ємним елементом дослідження адміністративно-правових відносин є об'єкт адміністративно-правових відносин, як матеріальне або нематеріальне публічне благо, а також діяння, на використання чи охорону яких спрямовано суб'єктивні права та юридичні обов'язки публічної адміністрації [87; 234].

Цікавою є думка Ю.В. Юрченка, який досліджував регулювання діяльності адміністративних судів. Науковець вважає, що об'єктом адміністративно-правових відносин у сфері регулювання діяльності адміністративних судів є право фізичних і юридичних осіб на захист від порушень з боку суб'єктів владних повноважень, а також діяльність публічної адміністрації що до створення, реорганізації та ліквідації адміністративних судів [233].

На погляд Л.Л. Попова об'єктом адміністративно-правових відносин є воля свідомість і опосередкована ними поведінка (дії) тих, ким управляють в сфері реалізації виконавчої влади, іноді в якості об'єкта адміністративно-правових відносин називають будь-який матеріальний предмет(наприклад, знаряддя правопорушення), забуваючи при цьому, що адміністративно-правовому регулюванню підлягає не річ, а дія людини по відношенню до цієї речі [170; 234].

Як вважає В.В. Копейчиков, об'єкти правовідносин - це ті реальні соціальні блага, які задовольняють інтереси й потреби людей, із приводу яких між суб'єктами виникають, змінюються чи припиняються суб'єктивні права та юридичні обов'язки [99;234].

Таким чином, майже всі науковці визначають під об'єктом адміністративно-правових відносин благо, однак В.В. Галуцько визначає матеріальне та нематеріальне благо, В.В. Копейчиков – соціальне благо, Ю.В.Юрченко – право на захист, яке також можна розглядати як благо. Попов Л.Л. вважає, що не слід відносити до об'єкта адміністративно-правових відносин матеріальні предмети, так як об'єктом є дія людини.

На нашу думку, під об'єктом адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації слід розглядати суспільне благо, яке має ціннісне наповнення для кожного суб'єкта суспільства.

Відповідно до Меморандуму, взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва об'єктом даних адміністративно-правових відносин є боротьба з корупцією; державне управління і врядування; регулювання певних галузей економіки; конкуренція та інші питання, інвестування, малих і середніх підприємств, конкурентоспроможність, пов'язані з бізнесом; розвиток секторної конкурентоспроможності, в тому числі в галузях сільського господарства і зеленої економіки; управління державними підприємствами; мобілізація вітчизняних ресурсів, у тому числі збір податків та вирішення питань, пов'язаних із системою податкового адміністрування; багатогалузевий розвиток; збір, обробка і поширення статистичних даних [153].

Тобто, об'єктами, що є суспільними благами і мають ціннісне наповнення для кожного суб'єкта суспільства, в контексті адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації є відсутність корупції, належне функціонування галузей економіки, справедлива конкуренція та інше.

Варто звернути увагу на мову укладення Меморандуму взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва. У даному міжнародному документі визначено, що його учинено у чотирьох примірниках в м. Париж, два примірника українською і два англійською мовами. У випадку розбіжностей в тлумаченні, переважну силу матиме текст англійською мовою [153].

Як бачимо, знову наголошується на мовному аспекті даного міжнародного акту та чітко визначається перевага англійської мови.

Розглянемо Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка тимчасово застосовується з 1 січня 2016 року. Об'єктом даних адміністративно-правових відносин між Україною та Європейським союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії є: зближення Сторін, ґрунтуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих зв'язках, а також поглиблюючи зв'язок України з політикою ЄС та її участь у програмах та агентствах; політичний діалог в усіх сферах, які становлять взаємний інтерес; мир і стабільність у регіональному та міжнародному вимірах; співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки; верховенство права та повага до прав людини і основоположних свобод [214].

Як бачимо, в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони чітко прослідковують ціннісні орієнтири адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації.

Наступним елементом адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації є зміст цих відносин.

Як вважає професор В.В. Галуцько, зміст адміністративно-правових відносин – це взаємозв'язок зафіксованих в адміністративному праві суб'єктивних публічних прав та юридичних обов'язків учасників адміністративно-правових відносин. Кожному суб'єктивному праву, зафіксованому в адміністративно-правовій нормі права, відповідає певний юридичний обов'язок, і навпаки [90].

Відповідно до Меморандуму взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва змістом даних адміністративно-правових відносин є права та обов'язки щодо співпраці Уряду України та Організацією економічного співробітництва та розвитку, а саме: кожна зі сторін зобов'язується вживати

всіх можливих заходів для захисту конфіденційної та/або секретної інформації іншої сторони [153].

Як бачимо, у Меморандумі взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва визначено обов'язок кожної із сторін, що окреслює зміст даних адміністративно-правових відносин.

Відповідно до Закону України «Про ратифікацію Фінансової угоди (проект «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України») між Україною та Європейським інвестиційним банком», в якому визначено права та обов'язки сторін, а саме: укладаючи цю Угоду, кожна Сторона визнає, що Банк зобов'язаний дотримуватись Списків санкцій, а також те, що Банк, відповідно, не може прямо чи опосередковано надати кошти для або в інтересах Суб'єкту санкцій. Будь-який договір, конвенцію або угоду Організації Об'єднаних Націй з прав людини, що є підписаним і ратифікований або іншим чином застосовним і обов'язковим для України [185].

Згідно з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства кожна Договірна Сторона зобов'язується реалізовувати положення нормативно-правової бази Європейського Співтовариства з енергетики згідно з графіком ужиття таких заходів, визначеним у додатку I [104].

Розглянемо інший нормативно-правовий документ Угоду про фінансування, відповідно до якої визначено основні права та обов'язки сторін, а саме: 1) Європейський Союз бере на себе зобов'язання щодо здійснення фінансування обсягом максимум 45 мільйонів євро. 2) Бенефіціар зобов'язується недискримінаційно застосовувати свої національні нормативні положення щодо іноземної валюти до коштів, перерахованих відповідно до даної Угоди про фінансування. Перерахована іноземна валюта буде обліковуватись на дату зарахування платежу на рахунок Національного банку, відкритого з цією метою. 3) Європейська Комісія зобов'язується перераховувати кошти не пізніше ніж через 45 календарних днів після дати

реєстрації прийнятного запиту від Бенефіціара щодо здійснення платежу. 4) Бенефіціар зобов'язується вживати усіх необхідних заходів з метою припинення будь-яких дій, що мають ознаки активної чи пасивної корупції на всіх процедурних етапах надання контрактів чи грантів. 5) Бенефіціар зобов'язується щорічно оприлюднювати назви всіх контрактів, які фінансуються за цією Угодою про фінансування, назву та національність одержувачів гранту чи виконавців контрактів, обраних через процедуру тендеру, а також обсяг відповідного гранту чи контракту в окремому легко доступному місці на своїй сторінці в інтернеті [217].

Як бачимо, взаємні права та обов'язки є невід'ємною частиною адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації, так як окреслюється їх зміст та зобов'язання кожної із сторін.

Наступним елементом адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації є юридичні факти, до яких належать дії та події. У більшості випадків дії вчиняються людиною, тому вони можуть бути правомірними, відповідати нормам чинного законодавства. Важливо зазначити, що до такого роду дій належить укладення договорів, угод, підписання міжнародних актів, указів, наказів, постанов та інше. Всі ці нормативно-правові акти мають відповідати міжнародним стандартам, загальнодержавним вимогам та не порушувати права та основоположні свободи людини і громадянина.

Протилежними правомірним діям є неправомірні дії, тобто такі, що суперечать, порушують приписи нормативно-правових актів. Дані неправомірні дії мають характер проступків, правопорушень, злочинів, які тягнуть за собою настання певних юридичних наслідків.

На відміну від дій, події можуть трапитися незалежно від діяльності людини, однак також тягнуть за собою ряд юридичних наслідків.

Якщо говорити про юридичні факти в адміністративно-правових правовідносинах в англійській інтерпретації, то варто наголосити, що в більшості випадків – це правомірні дії, які відповідають міжнародним

стандартам та вітчизняному законодавству і полягають в укладенні міжнародних договорів, угод, обміну нормами. У вітчизняному законодавстві це виражається ухваленням цільових законів щодо реалізації положень ратифікованих міжнародних актів.

Відповідно до статті 9 Конституції України, чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [131].

Як стверджує О.І. Харитонova, підставами виникнення управлінських адміністративно-правових відносин є юридичні факти, що спричиняють виникнення управлінських правовідносин. На її думку, до таких підстав належать конкретно-адміністративному події та дії. Науковець вважає, що найбільш характерними діями є акт управління, адміністративний правочин, найпоширенішим різновидом якого є адміністративний договір та адміністративний делікт [220].

Адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації виникають відповідно до певних юридичних фактів між суб'єктами цих відносин.

Зрозуміло, юридичним фактом для виникнення адміністративно-правових відносин може бути затвердження постанови, укладення угоди чи договору на міжнародному рівні між суб'єктами публічної адміністрації. Наприклад, укладення Угоди між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії про співробітництво в галузях освіти, науки і культури, відповідно до якої Договірні Сторони заохочуватимуть і сприятимуть розвитку обмінів і проведенню досліджень з проблем, що становлять спільний інтерес у сфері науки і технології, включаючи безпосередньо співробітництво між науково-дослідними установами обох країн. Дана угода підписана у двох примірниках українською та англійською мовами, при цьому обидва тексти мають однакову силу [217]. Укладення даної Угоди стало юридичним фактом для

виникнення адміністративно-правових відносин між школами, інститутами бібліотеками у сфері освіти, науки і культури.

Окрім того, відповідно до Указу Президента України «Про затвердження Угоди про створення Українського науково-технологічного центру» було затвердження створення Українського науково-технологічного центру як міжурядової організації. Кожна Сторона (Швеція, Канада, США) сприяє діяльності Українського науково-технологічного центру на своїй території. Для досягнення своїх цілей Український науково-технологічний центр володіє правоздатністю згідно із законами та правилами Сторін, укладає договори, набуває та розпоряджається нерухомим та рухомим майном, а також вчиняє позови та відповідає по позовах. Дана Угода підписана в одному примірнику англійською, українською та французькою мовами, причому всі тексти є цілком автентичними [216]. Укладення вище вказаної Угоди стало юридичним фактом членства України в Українському науково-технологічному центрі (Science and Technology center in Ukraine).

Більше того, відповідно до Заяви про членство України в Міжнародній європейській інноваційній науково-технічній програмі «EUREKA» Україна стала повноправним членом Міжнародної європейської інноваційної науково-технічної програми «EUREKA»[117]. Основною задачею програми «EUREKA» є розвиток міжнародного співробітництва з метою підвищення продуктивності та конкурентоспроможності європейської промисловості та економіки, а також створення основи для покращення якості життя та зайнятості населення. Ця задача реалізовується за допомогою спільних проектів, метою яких є сприяння розвитку промислового, технологічного та наукового співробітництва [156].

На даний час в Україні діє Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про співробітництво у сфері науки та технологій. Відповідно до ст. 1 цілями цієї Угоди є зміцнення науково-технічних можливостей Сторін, інтенсифікація й розширення відносин між науково-технічною громадськістю обох країн, а також сприяння науково-

технічному співробітництву в мирних цілях у галузях, що становлять взаємний інтерес і вигоду. Головними завданнями цього співробітництва є забезпечення можливостей для обміну думками, інформацією, досвідом і методикою, а також спільна робота в науково-технічних галузях, що становлять взаємний інтерес. Підписано Угоду у двох примірниках, кожний українською та англійською мовами, при цьому обидва тексти є однаково автентичними [213].

Як бачимо, юридичний факт, у вигляді дії – укладення угоди – став відправною точкою для взаємодії та співробітництва у сфері науки та технологій між Україною та Сполученими Штатами Америки.

Таким чином, з вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації – це суспільні відносини у формі соціальної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління із використанням англійської адміністративно-правової термінології з метою встановлення стійких правових зв'язків та виникнення юридичних наслідків;

2) адміністративно-правовим відносинам в англійській інтерпретації притаманні наступні ознаки: вони є різновидом суспільних відносин; мають державно-владну природу; управлінський характер; одна із сторін обов'язково є суб'єктом публічної адміністрації; нерівноправність суб'єктів взаємодії в адміністративно-правових відносинах; використання адміністративно-правової термінології задля налагодження стійких правових зв'язків;

3) під об'єктом адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації слід розуміти суспільне благо, яке має ціннісне наповнення для кожного суб'єкта суспільства;

4) юридичні факти в адміністративно-правових правовідносинах в англійській інтерпретації, у більшості випадків – це правомірні дії, які відповідають міжнародним стандартам та вітчизняному законодавству і полягають в укладенні міжнародних договорів, угод, обміну нормами. У

вітчизняному законодавстві це виражається ухваленням цільових законів щодо реалізації положень ратифікованих міжнародних актів;

5) вважаємо за необхідне прийняти закон щодо обов'язковості англійського перекладу будь-якого міжнародного акту (угоди, договору, ноти), що укладається між Україною та іншою державою, задля кращого та всебічного розуміння положень міжнародного акту для кожного суб'єкта адміністративно-правових відносин.

Отже, адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації відіграють важливу роль у сфері співробітництва та налагодження міжнародних контактів між Україною та іншими державами. В умовах Європейської інтеграції адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації все більше вимагають покращення та вдосконалення адміністративно-правової термінології задля успішної та всебічної комунікації.

2.3. Основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації

У сучасних умовах розвитку Європейського Союзу важливим є питання комунікації між його членами. Серйозність даної проблеми обумовлена нагальною потребою порозуміння між суб'єктами міжнародного права, адже, як відомо, англійська мова, яка визнана мовою міжнародного спілкування є універсальним засобом порозуміння між представниками різних держав. На даному етапі у країнах-членах Європейського Союзу проходить процес приведення до відповідності, однозначності та правильності правової термінології, що усуває або ж зводить до мінімуму появу помилок, калькування та некоректність перекладу правових термінів.

Діяльність органів публічної адміністрації у будь-якій сфері суспільства неможливо уявити без детального її визначення в адміністративно-правових актах.

Однак, кожна країна-член Європейського Союзу має власні особливості щодо визначення, прийняття та класифікації адміністративно-правових актів.

Важливо почати наше дослідження із визначення акту та адміністративно-правового акту.

«Акт» (лат. «actus» – дія; «actum» – документ) означає дію, вчинок, а також документ, виданий (прийнятий) уповноваженим на це органом державної влади, органом місцевого самоврядування, їх посадовими особами [65].

Битяк Ю.П. приділяє увагу такому поняттю як «акт державного управління». Битяк Ю.П. дає визначення акту державного управління як офіційному припису, заснованому на законі, що прийнятий суб'єктом управління на будь-якому рівні державної ієрархії в порядку одностороннього волевиявлення й у межах його компетенції з додержанням встановленої процедури та форми, й тягне за собою певні юридичні наслідки. Акти управління є різновидом управлінських рішень, за допомогою яких здійснюють управління народногосподарським комплексом, соціально-культурним будівництвом і адміністративно-політичною діяльністю держави. Акти управління спрямовано на досягнення конкретного, оперативного керівництва. За їх допомогою реалізують норми права в процесі управлінської діяльності, забезпечують необхідну поведінку учасників адміністративних правовідносин. Акти управління є основою виникнення відповідних правових відносин [73].

Як бачимо, акт державного управління має законне підґрунтя, відповідає чинному законодавству, видається органом публічної адміністрації в односторонньому акті волевиявлення з метою настання юридичних наслідків.

Погоджуємося із думкою В.П. Тимощук, що адміністративний акт – це волевиявлення адміністративного органу щодо вирішення адміністративної справи, спрямоване на виникнення, зміну чи припинення прав та обов'язків

конкретних фізичних або юридичних осіб. Адміністративним актом завершується розгляд та вирішення справи по суті. Ключовими ознаками адміністративного акта є видання його адміністративним органом, індивідуальність та зовнішня дія. Адміністративний акт може мати усну або письмову форму, а також може вчинятися у вигляді певних дій (внесення до реєстру, вчинення надпису тощо) [208].

Очевидно, що між актом державного управління та адміністративно-правовим актом існують тотожні ознаки. Адміністративно-правовий акт приймається уповноваженим органом у межах державно-владної компетенції на основі закону та тягне за собою виникнення, зміну чи припинення суспільних відносин у публічній сфері та зобов'язує суб'єктів цих відносин до вчинення певних дій або утриматися від них.

За правовою природою адміністративно-правовий акт є юридично-владним волевиявленням суб'єкта адміністративної влади. Юридична владність означає обов'язковість виконання передбачених в акті велінь, їх імперативність для тих суб'єктів адміністративного права, яким акт адресований [139].

Адміністративно-правовий акт є одностороннім. Це означає, що суб'єкт, приймаючи акт на основі чинного адміністративного права з власної ініціативи або з приписом органу державної влади (посадової особи), висловлює поза свою правову волю, виявляє цю волю в односторонньому порядку. Вирішення всіх інших суб'єктів на прийняття адміністративно-правового акта, згода суб'єктів, щодо яких він буде діяти, не потрібна [139].

Як бачимо, звертається увага саме на особливість адміністративно-правового акту, адже він приймається не за згодою двох чи більше сторін, а навпаки лише однією стороною, уповноваженим органом публічної адміністрації в односторонньому порядку, тобто інший суб'єкт має тільки обов'язок діяти відповідно до визначеного порядку в адміністративно-правовому акті.

У п. 4 ч.1 ст. 2 проекту Адміністративно-процедурного кодексу України була здійснена спроба визначення адміністративного акту як рішення (правовий акт, документ, відмітка в документі) індивідуальної дії, прийняте адміністративним органом за результатами розгляду адміністративної справи відповідно до цього Кодексу, спрямоване на набуття, зміну чи припинення прав та обов'язків фізичної або юридичної особи (осіб) [64].

Однак, Адміністративно-процедурний кодекс так і залишився не більше ніж актом законодавчої ініціативи. На нашу думку, існує об'єктивна необхідність розробки, розгляду та прийняття Адміністративно-процедурного кодексу, в якому було визначено поняття адміністративно-правового акту. Законодавчо закріплене визначення усуне багатозначність у розумінні та тлумаченні поняття адміністративно-правового акту.

Загалом в підходах до розуміння поняття адміністративного акта в Європі домінує саме німецька доктрина. Зокрема, в документах Ради Європи, Європейської Комісії та Європейського суду з прав людини під терміном «адміністративний акт» розуміється будь-який індивідуальний захід або рішення: а) який прийнято під час здійснення публічної влади; б) який має характер прямої дії та правомірно або неправомірно торкається прав, свобод та інтересів приватних осіб; в) який не є актом, що виконується під час здійснення судових функцій [82;62].

Отже, між визначенням адміністративно-правового акту в Україні та Федеративній республіці Німеччина є багато спільних рис: публічний характер даного акту, односторонність прийняття, впливає на права та свободи інших суб'єктів.

Важливо приділити підвищену увагу адміністративно-правовій термінології, що вживається в нормативно-правових актах країн-членів Європейського Союзу. На нашу думку, доцільно було б розглянути вживання та переклад адміністративно-правових термінів у законодавстві таких держав, як: Федеративна республіка Німеччина, Франція, Польща.

Варто наголосити, що адміністративне право Німеччини є авторитетним та впливовим джерелом формування загальних принципів європейського адміністративного права [43]. Дані принципи набули подальшого розвитку та закріплення в Європейському суді, в Європейській комісії та в Європейському суді з прав людини. Очевидно, що основоположні принципи адміністративного права, такі як: пропорційності, рівності, захист законних інтересів, стали значимими та важливими у функціонуванні адміністративного права Німеччини.

Необхідно звернути увагу, що в таких країнах, як: Німеччина, Нідерланди, Данія – адміністративний акт тісно пов'язаний із суб'єктивним правами та особистими інтересами особи. Тобто в більшості випадків адміністративний акт застосовується у певні ситуації та поширюється на певне коло осіб [58].

Ознаки адміністративних актів виділяються у Федеративній республіці Німеччини та країнах, які орієнтуються на німецьку правову систему. Зокрема, німецькими вченими використовується три основні ознаки адміністративного акта: 1) ним здійснюється врегулювання (вирішення) окремого, конкретного випадку; 2) є рішенням органу публічного управління; 3) має безпосередню зовнішню дію (спрямований назовні) [189; 235].

Класифікація адміністративних актів у Федеративній республіці Німеччини наступна: адміністративні акти за змістом поділяють на постановляючі, установляючі (констатуючі), правовстановляючі та такі, що розв'язують спір. Постановляючими є акти, що наказують, забороняють, дозволяють, відмовляють, обмежують, скасовують. Установляючими актами констатується певний стан. Правовстановлюючі акти встановлюють певні правовідносини (наприклад, рішення про затвердження плану). За дією у часі адміністративні акти поділяються на разові (наприклад, рішення про виплату одноразової компенсації) та постійні (наприклад, дозвіл на зайняття підприємницькою діяльністю). Адміністративні акти за характером дії щодо

особи поділяються на обтяжуючі (наприклад, донарахування податкового платежу) та сприяючі (наприклад, рішення про призначення пенсії) [189].

Варто наголосити, що закон Федеративної республіки Німеччини «Про адміністративну процедуру» 1976 року є федеративним і не пов'язаний із управліннями земель, однак містить основоположні принципи адміністративного управління, тому був ратифікований законодавством земель Німеччини [30]. Відповідно до ст. 35 Закону Федеративної республіки Німеччини «Про адміністративну процедуру» адміністративний акт визначено рішенням уповноваженого органу, що регулює суспільні відносини у сфері публічного права і має пряму юридичну силу. Адміністративний акт спрямовує свою дію на особу або на коло осіб, що мають спільні ознаки, або ж на невизначене коло осіб [6].

Очевидно, що з метою правильного застосування приписів адміністративно-правового акту, він має ґрунтуватися на принципах однозначності, зрозумілості, закріплення у певні форми, легальності.

Самими німецькими вченими акцентується увага та трьох суттєвих ознаках адміністративного акта: 1) регулювання окремого випадку; ця ознака дозволяє відмежувати адміністративний акт від акта нормативного; 2) є рішенням, що охоплює два моменти: волевиявлення відомства стосовно громадянина чи певної речі та обґрунтування прав і (чи) обов'язків для громадянина чи відносно певної речі; 3) зовнішня дія адміністративного акта полягає в тому, що він здійснює безпосередній правовий вплив “назовні”, тобто маються на увазі відносини між державою і громадянами. Обраний як німецьким, так і українським адміністративним правом підхід дозволяє відмежувати адміністративний акт не лише від актів нормативних, але і від інших індивідуальних актів органів влади загалом і державного управління зокрема. Мова іде про такі індивідуальні акти органів державного управління, які видаються в межах установчої чи кадрової процедур і отримують назву внутрішньо чи зовнішньо організаційні: щодо утворення, реорганізації чи ліквідації підпорядкованих органів чи їх структурних

підрозділів, призначення на посади керівників і заступників органів влади та ін. [168].

Адміністративні акти у Федеративній республіці Німеччина поділяються на загальнодержавні, які поширюються на невизначене коло осіб і мають найвищу юридичну силу, до них належать: Конституція, конституційні акти, інші закони, приписи, що не мають внутрішньо-управлінського значення і поширюються на невизначене коло осіб; а також індивідуальні акти, що видаються федеративними органами для врегулювання певних суспільних відносин і, як правило, мають визначене коло осіб.

Згідно з Законом Федеративної республіки Німеччини «Про адміністративну процедуру», в якому передбачено наступні форми видачі адміністративних актів: письмова, електронна, усна чи інша форма. Усний адміністративний акт повинен бути підтверджений в письмовій формі або в електронному вигляді, коли є нагальна необхідність виконати даний адміністративний акт певною особою. Якщо ж говорити про адміністративний акт в письмовій чи електронній формі, то він має містити так формальні ознаки: назву органу, що видав, підпис, ім'я керівника органу. Також адміністративний акт виданий електронному вигляді повинен мати електронний підпис уповноваженої особи [6]. Також можуть бути передбачені й інші вимоги до адміністративного акту, такі як: повідомлення громадськості, згода адресату, участь представників інших адміністративних органів [51].

Заслуговують на увагу положення вище вказаного Закону щодо неприпустимості помилок у процедурі та формі, тобто адміністративний акт має бути прийнятий в правовому руслі законодавства з урахуванням прав та законних інтересів людини і громадянина, а також не має перешкоджати діяльності адміністративних органів. Законодавець визначив, що недійсність адміністративного акту має бути визначена у судовому порядку [51].

Варто наголосити, що акти глави держави Федеративної республіки Німеччини займають другорядне місце в адміністративному праві даної країни. Таке положення актів глави держави зумовлено доволі обмеженими їх повноваженнями та сферами видання даних актів [121].

Базоване на німецькій адміністративно-правовій доктрині поняття адміністративного акта наявне також в документах загальноєвропейського характеру. Зокрема, в Резолюції (77) 31 Комітету Міністрів Ради Європи «Про захист особи відносно актів адміністративних органів» адміністративні акти визначаються як будь-які індивідуальні заходи або рішення, які були прийняті під час здійснення публічної влади і які за своїм характером безпосередньо впливають на їхні права, свободи або інтереси. Визначено принципи, якими повинні керуватись уряди держав – членів Ради Європи в своєму праві та практиці прийняття адміністративних актів:

1) право бути вислуханим – у разі прийняття обтяжуючих для особи актів, вона має право на подання фактів, аргументів та доказів, а адміністративний орган зобов'язаний повідомити про зазначене право відповідну особу;

2) доступ до інформації – особа до прийняття адміністративного акта має право на інформаційний запит про всі існуючі факти, що стосуються прийняття такого акта;

3) допомога та представництво – особі може надаватись допомога або забезпечуватись представництво в адміністративній процедурі;

4) виклад мотивів – у разі прийняття обтяжуючих для особи актів, адміністративний орган зобов'язаний повідомити особи інформацію щодо мотивів, на яких ґрунтується акт;

5) зазначення засобів правового захисту – у разі прийняття обтяжуючих для особи актів, адміністративний орган повинен вказати у ньому засоби та строки правового захисту, які може використати особа [159].

Три з п'яти наведених принципів стосувались «обтяжуючих для особи» адміністративних актів – це відмежування частини актів базується на

поширеному в європейській правовій доктрині поділі адміністративних актів за характером дії щодо особи на обтяжуючі та сприяючі. Обтяжуючі акти невідгідні для приватної особи і означають втручання в її права чи відмову у задоволенні прохання про надання певних привілеїв, наприклад, позбавлення водійських прав чи відхилення заяви про надання дозволу на будівництво. На противагу їм сприяючі адміністративні акти надають чи підтверджують право чи юридично значущу перевагу, наприклад, надання дозволу на будівництво чи навчального місця у вузі [229; 186].

В умовах інтенсивного розвитку інформаційних технологій набуває актуальності питання створення єдиної бази адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу. Це дасть можливість ознайомити всіх членів суспільства із прийнятими адміністративно-правовими актами, оцінити їх правову природу та вплив на суб'єктивні права та інтереси кожної особи і вжити певних заходів щодо їх виконання.

Важливим є комунікативний аспект між Федеративною республікою Німеччиною та Європейським союзом і його членами. На сучасному етапі розвитку запроваджено електронний ресурс Center of German Legal Information (Центр правової інформації Німеччини), на якому зібрано усю законодавчу базу Німеччини англійською мовою, тобто кожен бажаючий, в достатній мірі володіючи англійською мовою, має доступ до правової інформації Німеччини. Більше того, на даному електронному ресурсі накопичено переклади судових рішень, законів, статей та інших документів, юридичного спрямування. Цей веб-сайт розроблявся за підтримки та сприяння Німецького Федерального міністерства закордонних справ [8].

Якщо ж говорити про вітчизняні здобутки у сфері комунікації між країнами-членами Європейського Союзу, то у 2007 році був розроблений Англійсько-французько-німецько-український словник термінології Європейського Союзу, який значно полегшив переклад термінів міждисциплінарної спрямованості. Вище вказаний словник є чотиримовним (англійсько-німецько-французько-український). Це результат

термінологічної роботи проекту «Лабораторія наукового перекладу». Словник було створено під час 14-х багатогодинних термінологічних семінарів, протягом яких експерти «Лабораторії наукового перекладу» обговорювали вміщені до словника терміни та терміносполуки [68].

Проект, що тривав у липні-грудні 2005 року, було здійснено громадською організацією «Молодіжний гуманітарний центр» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та сприяння Національного університету Києво-Могилянська академія. Експертами «Лабораторії наукового перекладу» та учасниками семінарів стали фахівці з європейського права, спільних політик ЄС, міжнародної політики, світової економіки та міжнародних освітніх програм, а також професійні філологи, перекладознавці та термінознавчі. Об'єднавши представників найширшого кола дисциплін, координатори «Лабораторії наукового перекладу» прагнули відповісти на найбільший виклик перекладацького та термінотворчого процесу: його засадничу міждисциплінарність [68].

Заслуговує на увагу розгляд особливостей адміністративного права та адміністративно-правового акту Франції як їх батьківщини. На думку, Вольгана Руша, адміністративне право це сукупність нормативних актів, що приймаються задля вчинення адміністративних дій, та є обов'язковим до виконання фізичними особами. Хоча у багатьох країнах на загальнодержавному рівні закріплені основоположні права людини та громадянина, тому державні органи повинні поважати ці права та інтереси і мають функціонувати та приймати рішення відповідно до чинного законодавства (принцип законності) [58].

Цікаво, що адміністративне право майже всюди не кодифіковано. Навіть в країні класичної кодифікації – Франції – адміністративне право ніколи не було належним чином кодифіковані. Тут немає нічого, що нагадувало б наполеонівські кодекси, а наявні кодекси являють собою зведення воєдино законів та підзаконних текстів, що охоплюють, незважаючи на те що їх число зростає, лише обмежену частину відносин, що

регулюються адміністративним правом, багато розділів якого створені судовою практикою [101].

При відсутності кодифікації загальних принципів адміністративного права судові рішення відіграють набагато важливішу роль, ніж в області приватного права. Роль судів більш творча, оскільки вони виробляють загальні принципи і нерідко створюють концепції правових інститутів, паралельні інститутам приватного права і в той же час відмінні від них. У Франції адміністративне право повільно виникало з нічого і його основні риси вироблені системою судів адміністративної юстиції, яку очолює Державною радою. На думку французьких авторів, судове творчість Державної ради практично охоплює сьогодні всю сферу адміністративного права [101].

Інший підхід до суті адміністративного акта використовується французьким адміністративним правом. Відсутність у Франції єдиного законодавчого акта про адміністративну процедуру обумовила розуміння сутності цього поняття не на засадах формального визначення, а на основі теоретичних досліджень. Тому тут поняття «адміністративний акт» стало синонімом поняттю «правові акти адміністрації» і включає в себе як нормативні, так і всі індивідуальні акти публічної адміністрації, у т. ч. і адміністративні договори [229; 286].

На відміну від адміністративних актів Федеративної республіки Німеччина, які приймаються в більшості випадків для врегулювання конкретних суспільних відносин, у таких країнах, як: Франція, Бельгія, Італія, Португалія, Іспанія – адміністративний акт має дещо ширше розуміння, так як відноситься і до загальних, і до індивідуальних адміністративних актів, тим самим поширюється як на визначене, так і невизначене коло осіб [58].

Важливо, що актами Президента Франції у сфері адміністративного права є декрети, ордонанси, розпорядження та інструкції. Декрети та ордонанси є основними актами Президента Франції у сфері

адміністративного права, у той час як розпорядження та інструкції мають індивідуальний характер та є правозастосовними актами [121]. Зауважимо, що на відміну від Федеративної республіки Німеччини, у Франції акти глави держави займають провідне місце в адміністративному праві даної держави.

Погоджуємось з думкою В.П. Тимошук, що з огляду на потребу розвитку нашої держави у європейському напрямку, принципово важливо враховувати підходи до вирішення аналогічних проблем у країнах Європейського Союзу [208].

У багатьох країнах Європейського Союзу «адміністративний акт» є дуже поширеним і звучить та пишеться у багатьох мовах практично однаково, наприклад, «administrative act» – англійською, «acte administratif» – французькою, «acto administrativo» – іспанською та португальською, «atto amministrativo» – італійською, «verwaltungsakt» – німецькою тощо [120]. Щоправда, зміст категорії «адміністративний акт» у деяких країнах є специфічним. Наприклад, у Франції, фактично все, що виходить від адміністрації і носить публічний характер, вважається адміністративними актами, які можуть бути односторонніми, двосторонніми чи багатосторонніми, індивідуальними та нормативними. Адміністративні угоди також є адміністративними актами у Франції. Хоча не виключено, що у даному випадку відмінності у підходах можуть бути зумовлені і труднощами перекладу, адже у французькій мові є конструкція близька до терміну «адміністративний акт» – «акт адміністрації» (acte de l'administration). Проте у більшості країн Європи адміністративними актами є тільки індивідуальні рішення та заходи [208].

Варто наголосити, що розроблено та успішно функціонує електронний ресурс GlobaLex, на якому розміщено не тільки адміністративно-правові акти, але й нормативні акти, які регулюють різноманітні суспільні відносини.

Окрім того, на даний час існує веб-портал EuroDocs. Він надає відкритий доступ без додаткової плати та реєстрації до нормативних документів не тільки країн-членів Європейського Союзу, але й до

нормативно-правових актів інших держав, зокрема серед них є і Україна. Більше того, на даному електронному ресурсі розміщені ще й історичні документи, що охоплюють широкий спектр історичних подій (політичних, економічних, соціальних і культурних). Розміщуються вони у хронологічному порядку [21].

Як бачимо, на даний час є спроби формування електронних ресурсів задля безперешкодного доступу до адміністративно-правових актів всіх суб'єктів суспільства.

Заслуговує на увагу адміністративне право Республіки Польщі. У більшості польських підручників знайдемо тезу, що адміністративне право умовно поділяється на три частини: право «устроєві» (структурно-організаційне), право матеріальне і право процесуальне (процедурне). Такий поділ має відповідати на питання: хто робить?, що робить?, як робить? [53].

До структурно-організаційної частини належать норми, що регулюють внутрішньо-організаційні відносини в публічній адміністрації: тут визначається система органів, їх внутрішня структура окремих органів, завдання, форми і методи діяльності.

До матеріального адміністративного права відносять норми, що встановлюють взаємні права і обов'язки органів публічної адміністрації з приватними особами (як юридичними, так і фізичними).

Процесуальне (процедурне) адміністративне право у Польщі можна умовно поділити на дві групи норм: загальних (процедури функціонування усіх органів публічної адміністрації, а також процесу судового контролю за їх діяльністю) та спеціальних (особливості здійснення адміністративних процедур в окремих органах, наприклад, податкових) [53].

У Польщі адміністративним актом вважається владна юридична дія адміністративного органу, спрямована на виникнення конкретних, індивідуально-визначених юридичних наслідків [38].

До нормативних актів адміністративного права даної держави належать акти загальнодержавного рівня: Конституція, закони, підзаконні акти,

постанови, прийняті парламентом, накази міністерств, декрети, міжнародні угоди; та акти адміністративних органів воєводств: ордонанси, рішення. Адміністративний акт є владне імперативне рішення, прийняте органом державного управління, який містить норми поведінки у конкретному випадку [44].

Варто звернути увагу на нормативні акти, які може видавати президент Польщі у сфері адміністративного права: розпорядження – відповідно до законодавства Польщі, розпорядження можуть видаватися президентом за наявності двох підстав. По-перше, вони видаються на підставі певного законодавчо визначеного повноваження глави держави. По-друге, розпорядження видаються з метою виконання певного законодавчого акту; накази – президента Польщі видаються із загальних підстав закону і повноважень глави держави. Ними оформлюються питання щодо розпуску парламенту, призначення виборів, референдумів тощо; постанови – дана форма правових актів глави держави повинна застосовуватися до «індивідуальних актів». Вони видаються у випадках, коли є індивідуальний, конкретно визначений суб'єкт права: особа, державний орган тощо. У переліку таких актів може бути надання конкретній особі наукового звання професора чи нагородження її високою державною нагородою, застосування права помилування тощо [163].

Як бачимо, адміністративно-правові акти глави держави Польщі мають чітко відповідати його повноваженням і не виходити за ці межі.

За результатами розгляду адміністративної справи адміністративний орган приймає адміністративний акт, який може мати і усну форму. Але все ж у процедурному законодавстві різних країн, зокрема у Польщі, основний акцент робиться на письмові адміністративні акти, а не усні чи будь-які інші. У будь-якому разі надзвичайно важливим є обов'язок адміністративного органу щодо доведення адміністративного акта до відома адресата (адресатів) та заінтересованих осіб [208].

Що ж стосується доступу до польського законодавства, у тому числі й до адміністративно-правих нормативних актів, то на даний час функціонує електронний ресурс Legislationline, який є загальнодоступною законодавчою базою даних. Даний електронний ресурс був започаткований у 2002 році ОБСЄ задля приведення у відповідність законодавства держав відповідно до міжнародних стандартів у галузі прав людини. Окрім того, дана база даних була розроблена не просто як архів нормативних документів загальнодержавного та міжнародного рівнів, але як редакційний інструмент, за допомогою якого можна отримати інформацію про подібні нормативні акти в різних країнах, та на основі отриманого результату законодавець може розробити свій власний законопроект. На даному електронному ресурсі зосереджені експертні оцінки нормативних документів та моніторинг застосування міжнародних стандартів [28]. Веб-портал Legislationline доступний як англійською, так і російською мовами.

Погоджуємось з думкою Н.Г. Плахотнюк, поняття «адміністративний акт» має прийти на зміну поняттю «індивідуальний акт управління». При цьому адміністративними актами слід визначити всі індивідуальні акти органів державного управління, незалежно від їх спрямування: внутрішнє (всередині системи чи органів державного управління) чи зовнішнє (реалізація прав, свобод фізичних і юридичних осіб). Дійсно, поняттям «адміністративний акт» в Україні не доцільно охоплювати нормативні акти органів державного управління, що є характерним для Франції. Це обумовлюється специфікою процедури нормотворчості, мета якої полягає в урегулюванні суспільних відносин, а не вирішенні конкретної адміністративної справи чи організаційного питання. Такий підхід не дозволить також технічно замінити поняття «правові акти управління» на термін «адміністративний акт». З метою уникнення суперечностей між чинними нормами адміністративного процесу та нормами, що мають врегулювати питання адміністративної процедури, є доцільним закладати у відповідні кодекси єдине розуміння цього поняття [168].

Отже, з вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) адміністративно-правовий акт приймається уповноваженим органом у межах державно-владної компетенції на основі закону та тягне за собою виникнення, зміну чи припинення суспільних відносин у публічній сфері та зобов'язує суб'єктів цих відносин до вчинення певних дій або утриматися від них;

2) особливістю адміністративно-правового акту є те, що він приймається не за згодою двох чи більше сторін, а навпаки, лише однією стороною, уповноваженим органом публічної адміністрації в односторонньому порядку, тобто інший суб'єкт має тільки обов'язок діяти відповідно до визначеного порядку в адміністративно-правовому акті;

3) існує об'єктивна необхідність розробки, розгляду та прийняття Адміністративно-процедурного кодексу, в якому було визначено поняття адміністративно-правового акту. Законодавчо закріплене визначення усуне багатозначність у розумінні та тлумаченні поняття адміністративно-правового акту;

4) з метою правильного застосування приписів адміністративно-правового акту, він має ґрунтуватися на принципах однозначності, зрозумілості, закріплення у певні форми, легальності;

5) адміністративні акти у Федеративній республіці Німеччина поділяються на загальнодержавні, які поширюються на невизначене коло осіб і мають найвищу юридичну силу, до них належать: Конституція, конституційні акти, інші закони, приписи, що не мають внутрішньо-управлінського значення і поширюються на невизначене коло осіб; а також індивідуальні акти, що видаються федеративними органами для врегулювання певних суспільних відносин і, як правило, мають визначене коло осіб;

6) в умовах інтенсивного розвитку інформаційних технологій набуває актуальності питання створення єдиної бази адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу. Це дасть можливість ознайомити всіх

членів суспільства із прийнятими адміністративно-правовими актами, оцінити їх правову природу та вплив на суб'єктивні права, а також інтереси кожної особи і вжити певних заходів щодо його виконання;

7) на відміну від Федеративної республіки Німеччини, у Франції акти глави держави займають провідне місце в адміністративному праві;

8) адміністративно-правові акти глави держави Польщі мають чітко відповідати його повноваженням і не виходити за ці межі;

Таким чином, адміністративне право таких країн-членів Європейського Союзу, як Федеративна республіка Німеччина, Франція, Республіка Польща має ряд схожих та відмінних рис. Серед спільних рис є функціонування адміністративного права даних країн на основі принципів пропорційності, рівності, захисту законних інтересів, а також для адміністративного права вище вказаних держав є відсутність кодифікації. Якщо ж говорити про адміністративний акт, то на відміну від федеративної республіки Німеччини, у Франції він має дещо ширше поняття і відноситься як до загальних, так і до індивідуальних актів, тим самим поширюється на визначене та невизначене коло осіб.

Важливо наголосити, що Німеччина, Франція, Польща є країнами-членами Європейського союзу і порозуміння та комунікація між даними країнами досягається за допомогою створення та функціонування багатьох інформаційних ресурсів англійською мовою, де зосереджено майже вся нормативно-правова база певної країни, що значно сприяє співпраці даних держав на міжнародному рівні.

Висновки до розділу 2

1. Визначено, що вітчизняний законодавець відносить державну службу до різновиду публічної служби і наголошує на політичній неупередженості даної діяльності. Політична складова має бути відсутньою у діяльності суддів, прокурорів, інших державних службовців, щоб уникнути

нівелювання владою та лобіювання інтересів політичних еліт. Окрім того, аполітичність державної служби має бути безумовною, що є запорукою попередження скоєння корупційних діянь на загальнодержавному та регіональному рівнях.

2. З'ясовано, що під об'єктом адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації слід розглядати суспільне благо, яке має ціннісне наповнення для кожного суб'єкта суспільства;

3. Визначено, що юридичні факти в адміністративно-правових правовідносинах в англійській інтерпретації, у більшості випадків – це правомірні дії, які відповідають міжнародним стандартам та вітчизняному законодавству і полягають в укладенні міжнародних договорів, угод, обміну нотами. У вітчизняному законодавстві це виражається ухваленням цільових законів щодо реалізації положень ратифікованих міжнародних актів.

Отже, адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації – це багато аспектне поняття, яке включає в себе об'єкт, юридичні факти та зміст даних адміністративно-правових відносин в англійській інтерпретації. Важливо, що адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації виникають з метою встановлення комунікативних зв'язків з іноземними партнерами.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

3.1. Особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї

За часів незалежності правова система України зазнала докорінних змін, внаслідок чого, на даному етапі виникло багато принципово нових соціальних інститутів та явищ. З огляду на активний розвиток правової системи України та в умовах інтеграції нашої держави до Європейської спільноти, виникає необхідність вивчення особливостей адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. Порозуміння між суб'єктами міжнародного права як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні відіграє велике значення.

При перекладі адміністративно-правових документів, ділового листування та в живому спілкуванні, необхідно враховувати особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. Знання вище зазначених особливостей дасть можливість уникнути некоректного вживання термінів, подвійного тлумачення, синонімії та калькування.

При розгляді особливостей адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї необхідно почати з обґрунтування визначення термінології. У словнику української мови дається визначення термінології як сукупності термінів будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва або всіх термінів даної мови [75, с.88].

Як слушно зауважує З.Б. Куделько, термінологія як сукупність термінів існує у двох системних вимірах: як результат фіксації наукового пізнання (термінологічні словники) та функціонування як у контексті науково-навчальної літератури, так і в комунікативному аспекті [134, с. 18].

На думку О.А. Крижко, термінологія визначається як сукупність термінів певної галузі науки або виробництва, а також вчення про утворення, склад і функціонування термінів. Предмет загальної теорії термінології складають: вивчення формування і вживання спеціальних слів, за допомогою яких акумулюються і передаються накопичені людством знання; удосконалення існуючих термінологічних систем; пошуки оптимальних шляхів створення нових термінів і їхніх систем; пошуки універсальних рис, властивих термінологіям різних галузей знання [134, с.64].

Погоджуємося з думкою М.Н. Володіної, яка визначає термінологію конкретної наукової галузі не просто як сукупність (список) термінів, а семіологічну систему, тобто висловлювання певної системи понять, що відображає певний науковий світогляд [85, с.30].

Для нас цікавою є думка І.М. Гумовської, яка називає ознаки термінології як системи – сукупність чи безліч термінів-слів взагалі та сукупність термінів (понять чи назв) будь-якої галузі науки (юридична термінологія, хімічна термінологія, економічна термінологія [96, с.7]. На думку В.М. Лейчика, термінологія – це стихійно сформована сукупність термінів усередині лексичного складу мови [141].

Усі без винятку вище зазначені вчені у лінгвістичному розумінні вважають, що невід’ємною ознакою категорії «термінологія» є словосполучення слів, «сукупність термінів». Більшість із них, а саме З.Б. Куделько та О.А. Крижко до ознак аналізованої категорії відносить функціональне їх призначення, схожої думки притримується й І.М. Гумовська, проте з тією різницею, що вона називає галузевий, а не функціональний критерій класифікації у цій сфері. Дещо відміні, від думки більшості вчених має О.А. Крижко, яка додатково до складової термінології віднесла, вчення про утворення термінів.

Ми вважаємо, що правими є ті вчені які виділять, як невід’ємною ознакою категорії «термінологія» словосполучення слів: «сукупність термінів». Також ми приєднуємося до думки більшості дослідників, що

наголошують на функціональній направленості та галузевому спрямуванні категорії «термінологія».

Взявши за основу вище зазначене, ми вважаємо, що додатково «термінологія» може характеризуватися ще відмінними рисами, наприклад, стихійністю формування, комунікативністю та вченням про утворення, склад і функціонування термінів.

Таким чином, термінологія як наукова категорія характеризується наступними ознаками:

- 1) сукупність термінів;
- 2) функціональна спрямованість;
- 3) галузева приналежність;
- 4) стихійна сформованість;
- 5) виходячи із функціональності аналізованої категорії, треба зазначити що одним із її вагомих різновидів є юридична термінологія.

Отже, термінологія, як наукова категорія – це сукупність термінів-слів, термінів-словосполучень функціональної направленості, що висвітлюють лексичний склад тої чи іншої галузі науки, мистецтва чи техніки.

З огляду на правову направленість нашого дослідження та з урахуванням нагальної потреби впорядкування поняттєвого апарату юриспруденції та подальшого дослідження питань юридичної термінології, вважаємо за необхідне розглянути поняття юридичної термінології.

На думку М.Б. Вербенєц, в українській науковій літературі стосовно мови права чи термінології усталилося окреслення «фаховий». Фахова юридична мова визначається як така, що охоплює різні типи юридичних термінів, зокрема, загальнонаукові, спеціальні, професіоналізми та ін. Крім того, юридичні терміни, що мають своє спеціальне, науково-термінологічне значення і входять до основних галузей права, тобто власне юридична термінологія, отримують омонімічну назву «суто фахових» або «вузькофахових». Вже ця неоднозначність визначень є зразком термінологічного дуалізму, що зумовлює неточність викладу [81,с.4].

Як зазначає Ж.Г. Мацак, у своєму дослідженні «Переклад термінів фінансової галузі українською мовою» проблема наукового, в тому числі економічного перекладу, полягає, перш за все, у необізнаності перекладача у сфері наукової інфраструктури, не володінні науковими термінами і, як наслідок, невмінні підібрати еквівалент у цільовій мові. Таким чином, перекладач, що працює в певній галузі, повинен ретельно вивчити інфраструктуру цієї галузі, термінологію, що обслуговує цю галузь, а також мовні особливості вихідної мови. Треба зауважити, що до перекладу текстів вузькоспеціалізованої наукової тематики не можна підходити тільки з лінгвістичного боку. Необхідно робити ретельний аналіз всього тексту, і тільки зрозумівши, про що саме йдеться, вдаватися до перекладу. В той же час, не слід покладатися тільки на власні знання у даній галузі, нехтуючи лінгвістичним аналізом тексту. Таким чином, перекладачам слід досліджувати як ті галузі науки, до яких має відношення література перекладу, так і підвищувати практичні знання іноземної мови, освоювати теорію перекладу науково-технічної літератури, займатися питаннями словотворення та семантики [152, с.171].

Цікавою є думка С.С. Миронюк, останнім часом правничу термінологію прийнято розглядати в контексті юридичної лінгвістики (від фр. «linguistique» – мовознавство, від латин. «lingua» – мова) – міждисциплінарної галузі знань про взаємозв'язок мови і права, про лінгвальні засоби вираження правових понять і категорій, мовностилістичні ресурси у сфері правової комунікації. Юридичній термінології, як і будь-якій історично сформованій системі, притаманні як загальнолюдські, так і національні специфічні мовні закономірності. Юридична термінологія реалізує специфічний набір функцій: номінативна – полягає в побудові термінологічного значення у формі дефініції, яка узагальнює найістотніші ознаки і взаємозв'язки правового явища; комунікативна – забезпечує специфічні потреби спілкування у сферах законодавства, судочинства, нотаріату, адвокатури, юридичної науки і освіти; гносеологічна –

використовується як знаряддя і засіб правового пізнання; естетична – забезпечує якість, точність, однозначність, ла-конічність, нормативність, мовностилістичну довершеність нор-мативно-правового документа; культурологічна – полягає у збереженні і передачі юридичних знань і правової культури [155, с. 131].

Усі без винятку вище зазначені вчені вважають, що невід’ємною ознакою категорії «юридична термінологія» є сукупність різних видів юридичних термінів. Деякі з них, наприклад, М.Б. Вербенєц додає, що це фахова юридична мова. Ж.Г. Мацак вводить вузьку спеціалізацію, одну із основних характеристик аналізованої категорії. С.С. Миронюк вводить додаткові ознаки і вважає, що це міждисциплінарна, історично сформована, комунікативної направленості категорія. Ми вважаємо, що правими є ті вчені, які виділяють як невід’ємною ознакою категорії «юридична термінологія» сукупність різних видів юридичних термінів. Також ми приєднуємося до думки більшості дослідників, що наголошують на вузькій спеціалізації, міждисциплінарній направленості та історичній сформованості категорії «юридична термінологія».

Таким чином, юридична термінологія як наукова категорія характеризується наступними ознаками:

- 1) сукупність юридичних термінів;
- 2) вузька спеціалізація;
- 3) міждисциплінарна спрямованість;
- 4) історична сформованість системи;
- 5) виходячи із функціональності аналізованої категорії, треба зазначити що одним із її вагомих різновидів є адміністративно-правова термінологія.

Отже, юридична термінологія, як наукова категорія це сукупність юридичних термінів-слів, термінів-словосполучень вузько галузевої направленості, міждисциплінарної спрямованості, що висвітлюють

лексичний склад юриспруденції, юридичного документування та нормотворення.

Питання визначеності адміністративно-правової термінології набуває актуальності в процесі вдосконалення адміністративного нормотворення, кодифікації галузевих актів та адміністративно-деліктного провадження.

На думку Т.О. Коломоєць, визначеність у використанні термінології, її змістовному наповненні сприятиме не тільки уніфікації доктринальних положень, а й слугуватиме ґрунтовним підґрунтям для норм проектної, а пізніше і правозастосовної діяльності [128, с.115].

Погоджуємось із думкою Т.О. Коломоєць, що істотно дискусійним є доктринальне підґрунтя (у частині термінологічного ряду) для нормотворення стосовно засад адміністративно-процесуальної та адміністративно-процедурної діяльності, задля чого доцільним вбачається досягнення визначеності щодо використання різних термінів для характеристики різних, хоча й суміжних, правових явищ, в тому числі й із урахуванням вимог часу, уникненням недоліків зарубіжного досвіду й акцентом на спрощеність, визначеність, усунення узагальнень, дублювань. Саме за таких умов можливим є досягнення позитивного результату нормотворення й правозастосування [128, с. 120].

Варто наголосити, що О.М. Эщук досліджувала адміністративні терміни «захист» та «охорона» і дійшла таких висновків: по-перше, в англійській мові практично не існує різниці між поняттями охорона і захист; по-друге, для захисту закону (права) найбільш доцільно вживати англійський аналог «protection»; по-третє, для визначення фізичних осіб, які займаються фізичним захистом, вживається слово «guard»; по-четверте, для позначення фізичних осіб, які займаються юридичним захистом, найбільш часто вживається «defend»; по-п'яте, для позначення професійної юридичної особи (фірми), яка займається захистом, використовується термін «security» [108].

На погляд С. О. Мосьондза, корисність співвідношення даних понять, як адміністративно-правова охорона та адміністративно-правовий захист, а також нагальність адаптації сучасної термінології до вимог Європейського Союзу, виникає не лише через необхідність їхнього уточнення, але й має іншу, більш глибоку причину: від розуміння сутності цих понять залежить зміст діяльності органів публічної адміністрації із забезпечення реалізації прав в науковій сфері [160, с. 103], а також, на наш погляд, і в інших сферах.

Тим самим для приведення вітчизняного законодавства до вимог світового товариства, щоб нас розуміли, є потреба вживати слова охорона, захист в одному розумінні – як синоніми. Розділяти їх для потреб охоронної діяльності можна таким чином: захист (охорона) – у найвищому розумінні («protection in a very narrow sense»), аналогом якого В. Галуцько пропонує охорону в найвищому розумінні; захист (охорона) – у вузькому розумінні («protection in the narrow sense»), аналогом якого В. Галуцько пропонує охорону у вузькому розумінні; та захист (охорона) – у широкому розумінні («protection in the broadest sense»), аналогом якого В. Галуцько пропонує охорону в широкому розумінні [86, с.24].

Такий підхід дасть можливість, не порушуючи нашої самобутності, зарубіжним ученим правильно розуміти українських учених, юристів і тлумачити законодавства у сфері правозахисної діяльності.

Як бачимо, у вітчизняній науці відсутнє визначення адміністративно-правової термінології, тому задля кращого розуміння даного поняття, вважаємо за необхідне дати визначення адміністративно-правовій термінології, як сукупності адміністративно-правових термінів (слів та словосполучень), що позначають поняття у галузі адміністративного права та призначені забезпечувати специфічні потреби у даній галузі.

Майже всі вище зазначені вчені вважають, що невід’ємною ознакою категорії «адміністративно-правова термінологія» є абсолютна визначеність використання різних адміністративних термінів. Т.О. Коломоєць відносить до ознак аналізованої категорії доктринальне підґрунтя. О.М. Эщук

наголошує на відсутності разючої різниці між адміністративно-правовими термінами. Схожої думки притримується й С. О. Мосьондза і наголошує на необхідності уточнення того чи іншого адміністративно-правового терміну. Однак, майже всі вчені погоджуються з думкою, що правильний переклад і розуміння адміністративно-правових термінів є запорукою успішного функціонування органів публічної адміністрації.

Таким чином, адміністративно-правова термінологія, як наукова категорія характеризується наступними ознаками:

- 1) доктринальне підґрунтя;
- 2) суміжна спрямованість адміністративно-правових термінів;
- 3) відсутність чіткого розмежування адміністративно-правових термінів;
- 4) змістовна наповненість діяльності органів публічної адміністрації.

Отже, адміністративно-правова термінологія, як наукова категорія – це сукупність термінів-слів, термінів-словосполучень адміністративно-правової направленості, суміжної спрямованості понять та змістовності діяльності органів публічної адміністрації.

При розгляді особливостей адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї, необхідно дати визначення правовій сім'ї, вказати, які правові системи входять до складу романо-германської правової сім'ї, проаналізувати особливості функціонування кожної з них.

Вважаємо, що спільні особливості правових систем різних держав є умовою їх об'єднання в правової сім'ї. Правова сім'я – це сукупність правових систем, виділених на основі спільності генезису, джерел, форм, закріплення та вираження норм права, стриктурної єдності, тотожності, спільності принципів регулювання суспільних відносин, єдності термінології, юридичних категорій та понять, а також техніки викладення та систематизації норм права [207, с. 458].

Як зазначає В.П. Шаганенко, система права країн романо-германської правової сім'ї – це багатогранне правове явище, яке сформувалося під

впливом римського права і у своїй єдності логічно поєднує відповідні складові: норми, принципи, інститути та галузі права [226].

На думку Л.В. Шалої, римське право, як теоретичне підґрунтя об'єднання національних правових систем європейських держав, і надалі згуртовує європейську правову науку для пошуків оптимальної моделі розвитку романо-германської правової сім'ї [227].

Як вважає Ю.А. Задорожний, вплив римського права на процес формування системи правових джерел країн романо-германської правової сім'ї та України здійснювався в тій мірі, в якій суспільство було здатне його сприйняти, останнє значною мірою опосередковувалося рівнем економічного, культурного, політичного та іншого розвитку європейських держав. Вплив римського права на формування правової системи європейських держав здійснювався багатовимірно: у теоретичному аспекті, у площині практичного застосування, на рівні формування світоглядних поглядів та переконань про право як загальне мірило свободи і справедливості в суспільстві, державі [113].

Як бачимо, більшість науковців у визначенні романо-германської правової сім'ї вважають, що підґрунтям її виникнення і функціонування є римське право, що і зумовлює її подальше функціонування. Погоджуємось з думкою В.П. Шаганенко, що романо-германська сім'я це багатогранне явище, дійсно до складу романо-германської правової сім'ї входять багато правових систем, галузей, інститутів та норм, що становлять її характерні особливості.

Як зазначає С.Г. Севрюков, поділ права на приватне і публічне у країнах романо-германської правової системи стався ще у Середньовіччя. Такий поділ залежав як від суб'єкта творення і суб'єкта застосування правових норм, так і від предмета та сфери правового регулювання. Якщо для приватного права характерним є наявність дозвільних, заохочуваних та регулюючих норм, то для публічного – заборонних, охоронних та регулюючих. У період феодальної роздрібненості основним джерелом права були договори між феодалами, спеціальні грамоти, які отримували міста від

феодалів, цехові статuti та звичаї. Зазначені джерела відносяться до сфери приватного права. Завдяки утвердженню абсолютної монархії головним джерелом права стає закон, який сприяє формуванню публічного права. Якщо у період феодальної роздрібненості приватноправові і публічноправові елементи не розрізнялися, то у період абсолютної монархії вони набувають чітких ознак. У цілому у період феодалізму регулювання трудових відносин здійснювалося як нормами приватного, так і публічного права [195].

Очевидно, що науковець також акцентує увагу на римському праві, що є основою для романо-германської правової сім'ї, і тим самим, має ряд особливостей, характерних саме для римського права.

На думку Х. Бехруз, норма права в романо-германському праві піднята на найвищий рівень, її розуміють і оцінюють як правило поведінки, що має загальний характер і, що має більш вагоме значення, ніж лише тільки її застосування суддями в конкретній справі [71].

Правова норма не створюється суддями, а з'являється як результат теоретичних роздумів, що ґрунтуються на вивченні практики і на принципах справедливості, моральності та враховують взаємозв'язки правової системи з усіма іншими соціальними системами. Водночас норма права позбавляється хаотичності, безсистемності практики, з неї усуваються випадкові елементи і цим спрощується розуміння самого права. Таке розуміння права відповідає традиції, згідно з якою воно розглядається як модель суспільних відносин [143].

Інститут права формується об'єктивно, а не створюється штучно. Норми, що складають інститути права не можуть по волі законодавця переміщуватись в межі іншого правового інституту, оскільки вони є єдиним, нероздільним цілим, втілюють особливу юридичну конструкцію та деякі загальні положення принципи [226].

Як вже говорилося вище, романо-германська правова сім'я – це багатогранне явище, яке містить у собі велику кількість складових: правові системи, галузі, інститути та норми.

Хаустова М.Г. підкреслює, що представники вітчизняної правової думки всі національні правові системи поділяють на англосаксонську, романо-германську, слов'янську правові сім'ї і мусульманське право. Л.А. Луць акцентує увагу на тому, що в умовах глобалізації й регіоналізації, зміни інфраструктури світу з'являється новий тип правової системи – міждержавний. Особливо це стосується виявлення його ознак, визначення поняття, структури міждержавних правових систем як нового явища, зокрема, правових систем Ради Європи та Європейського Союзу, яким притаманні типологічні ознаки нового типу. Іноді виокремлюють також правові системи, які важко віднести до якої-небудь правової сім'ї, а вивчати необхідно з метою виявлення елементів, що наближають її до певного стилю. Їх нарекли «гібридними». Це стосується, приміром, правових систем скандинавських і латиноамериканських країн [221].

Сунегін С.О. вважає, що конвергенція романо-германської та англосаксонської правових сімей між собою, як і конвергенція правових систем романо-германського типу, здійснюється на сучасному етапі насамперед за допомогою таких форм як гармонізація законодавства (наприклад, прийняття директив ЄС) та уніфікація правових норм (наприклад, прийняття міжнародних конвенцій) [205].

На сучасному етапі розвитку суспільства відбулися суттєві зміни у системі права країн романо-германської правової сім'ї. У сфері приватного права відбулося злиття романізованого традиційного права з новітніми ідеями доктрини природного права. Найяскравіше ці зміни проявляються в сімейному праві (наприклад, суттєво змінюється правовий статус жінки) та в праві власності (особливо це стосується земельної власності. Цивільне право пристосовується до умов вільного ринку тощо [210].

Підтвердженням вище сказаного є існування Європейського Союзу, який має велику кількість адміністративно-правових актів, покликаних узгодити діяльність та співпрацю між країнами-членами Європейського Союзу. Ці акти ратифікуються у державному законодавстві країни-члена і

глибоко проникають у виникаючі суспільні відносини, тим самим все більше і більше зникає чіткість у поділі правових сімей.

Науковець С.О. Сунегін визначив зміст та специфіку юридичної діяльності у правових системах романо-германського типу обумовлюють три основні положення: 1) основна роль у формуванні права належить законодавцю, який створює загальні юридичні правила поведінки; 2) правозастосовні органи лише забезпечують реалізацію загальної норми у конкретних правозастосовних актах; 3) зростання ролі правової доктрини, що, в свою чергу, свідчить про особливу важливість та значущість наукової та освітньої юридичної діяльності в країнах романо-германської правової сім'ї. З урахуванням особливостей статичних та динамічних елементів романо-германської правової сім'ї, до складу якої входить і правова система України, обґрунтовано думку, що певні проблеми розвитку правової системи України в умовах її інтеграції до Європейського Союзу полягають насамперед у низькому рівні індивідуальної та колективної правової культури, правосвідомості, що є визначальним ідеологічним фактором забезпечення належної реалізації права. Саме в правовій культурі віддзеркалюється рівень розвитку права та правосвідомості, визначається їх місце в житті суспільства, характер засвоєння суб'єктами суспільних відносин правових цінностей та їх реалізація на практиці, здійснення вимог принципу верховенства права тощо. З урахуванням цього зазначається, що для забезпечення належного рівня взаємодії та інтеграції правової системи України до Європейського Союзу необхідний комплекс заходів, спрямований на підвищення правової культури громадян [205].

Слушною є думка О.А. Васянович, що Україна як представник романо-германської правової системи зберігає свою самобутність, відмінну від інших слов'янських країн. Правовий звичай сучасної України займає допоміжне, але необхідне місце у правовому житті держави. Він регулює питання цивільної, торговельної сфер. Деякі сучасні закони – це колишні правові звичаї, що інтегровані з плином часу. Правовий звичай не є джерелом права

за Конституцією України, проте він зберігає своє значення як чинник правосвідомості, що сформувалась під впливом духовних та релігійних постулатів [79].

На думку М.Г. Хаустової, на сьогоднішній день не існує істотних відмінностей національної правової системи України від романо-германського права ні за створенням правових норм, ні за їх систематизацією, ні тлумаченням, і використання їх у правозастосовній практиці. Певні кроки зроблено й у напрямку зміни праворозуміння: офіційно визнані характерні для європейської правової традиції ідеї верховенства права, поділу права на публічне і приватне, непорушності приватної власності, пріоритету прав людини [221].

Таким чином, правова система України за своєю суттю є класичним представником романо-германської правової сім'ї, в якій пріоритет надається закону, а не судовому прецеденту, хоча роль суду також є важливим чинником у формуванні та регулюванні виникаючих суспільних відносин.

Як вважає Ю.В. Весецький, правова система України, як і правова система будь-якої держави, яка належить до романо-германської правової сім'ї, з погляду своєї соціалізації, глобалізації, гуманізації, демократизації функціонує і розвивається відповідно до трьох основних напрямів: а) проведення державної політики, що базується на принципі «соціальної справедливості»; б) розвитку тенденції гуманізму; в) посилення процесів демократизації та глобалізації [78].

Романо-германська правова система побудована на принципах позитивізму, за якими нормативно-правовий акт є основною зовнішньою формою (джерелом) права. Утворена і підтримувана в кожній країні ієрархія нормативно-правових актів має важливе значення для впорядкування процесів правотворчості та правозастосування, створення і підтримки режиму законності та конституційності. В англосаксонській правовій системі, на відміну від романо-германської, основним джерелом права виступає судовий прецедент, провідна роль у правотворчості належить

судам, на першому місці перебувають не обов'язки, а права особи і громадянина, які захищаються насамперед судом [78].

На думку С.В. Шевчук, нині у країнах англосаксонської та романо-германської правової сім'ї стає помітнішою загальна тенденція щодо розуміння важливої ролі суду у формуванні права під час здійснення правосуддя, що досягається у результаті визнання нормативності актів судової влади (судовий прецедент, усталена судова практика, правоположення, правова позиція). Тому найактуальнішим у сучасних умовах розвитку правових систем є вивчення нормативності актів судової влади, історичних причин виникнення та посилення впливу цієї нормативності, а також юридичної природи цих актів з урахуванням важливої ролі суду в процесі формування права, що постійно зростає. В умовах англо-саксонської правової сім'ї обов'язковість прецедентного права заснована на доктрині «*stare decisis*», тоді як у країнах романо-германської правової сім'ї – на конституційних принципах рівності, правової визначеності та довіри до права. [228].

Погоджуємось з думкою С.В. Шевчук, що у країнах романо-германського права офіційно судовий прецедент не визнається джерелом права, але практично він діє у вигляді концепції «усталеної судової практики» (*jurisprudence constante*), за якою «низка раніше прийнятих та узгоджених судових рішень розглядається як переконливий доказ правильного тлумачення правової норми». Нормативне значення цієї «усталеної судової практики» більше пов'язано з повагою до правового обґрунтування, висловленого судами, аніж із загальним обов'язком слідувати раніше прийнятим рішенням, та обумовлено конституційними принципами захисту довіри до права, єдності правової системи та правової визначеності [228].

Як бачимо, за допомогою судового прецеденту збільшується роль суду в загальному процесі нормотворення, що дозволяє більш оперативно та об'єктивно впливати на певні суспільні відносини.

Слушною є думка О.А.Васянович, про те, що романо-германська правова сім'я охоплює майже усі країни континентальної Європи, за винятком Англії та Ірландії. Основною формою права вважається закон, а допоміжною – правовий звичай. Конституції та Закони романо-германських країн визнають дію правового звичаю. Правовими звичаями загального характеру вважаються ті, які вводяться в дію у тій чи іншій галузі права державою. Мається на увазі, що у звичайних законах і спеціальних нормативних актах є дозвіл законодавця у певних галузях права керуватись звичаями [79].

Як вважає О.В.Мінченко, сучасна управлінська діяльність у країнах романо-германського права має правовий характер та риси соціальної спрямованості, завдяки чому є основою здійснення сильної, соціально орієнтованої політики, що гарантує забезпечення балансу прав та обов'язків громадян, стабільність правового розвитку суспільства [157].

Резнік В.Г. провів дослідження термінів адміністративного права Німеччини, в результаті якого зробив наступні узагальнення. Адміністративне право Німеччини як окрема сфера наукової та практичної діяльності характеризується певною складною системою властивих їй термінів, які пов'язані різноманітним чином і становлять структурно-організоване ціле, що складається з ядра та периферії. Терміни адміністративного права Німеччини можуть виступати як окремі слова і як словосполуки з різною кількістю компонентів. Терміни-слова переважають над термінами-словосполуками. Правничі терміни позначають загальні і видові поняття, між якими спостерігається ієрархічність. Словоскладання є домінуючим способом утворення німецької правничої лексики. Серед складних термінів переважають двокомпонентні. У дослідженій терміносистемі адміністративного права Німеччини має місце велика кількість аббревіатур [188, с.48].

На нашу думку, необхідно розглянути такий німецький адміністративно-правовий термін як «Geeignetheit» and «Erforderlichkeit», що

англійською можна перекласти як «suitability» – придатність, необхідність. Термін «Geeignetheit» означає «capacity of furthering an aim» – тобто можливість подальшого цільового застосування, однак синонімічний термін «Erforderlichkeit» – «necessity», тобто необхідність, і може вживатися в адміністративному праві з смисловим навантаженням обов’язковості вчинення певних дій. Як бачимо, два синонімічних німецьких адміністративно-правових терміни мають різний переклад і смислове навантаження англійською та українською мовами.

Розглянемо особливості правової системи Італії, що також входить до романо-германської правової сім’ї. На думку О.М. Садовської, сучасна правова система Італії, на відміну від правової системи України, має давню власну історію та увійшла до історії інших правових систем мірою впливу на їх розвиток. За півтора сторіччя існування єдина італійська держава не змінила успадкованих римських традицій: як і раніше, юристи дотримуються поділу права на публічне й приватне, диференціації права по галузях й інститутах, їх кодифікації. При цьому більша ступінь розробленості і кодифікації спостерігається у приватному праві, аніж в публічному, що визначає особливості всієї правової системи Італії. Втім, поділ права на приватне та публічне переживає переосмислення у зв’язку з появою соціального права, яке здатне усунути дуалізм права і істотно змінити усю правову систему [194, с.15].

Своєрідність правової системи Італії обумовлюється також організаційно ускладненою структурою судової системи та збереженням традиційних (ще від римського часу) елементів. Дослідження судової системи Італії свідчить про дуже високій ступінь судового самоврядування, яке є тим демократичним інститутом, що зробив судову владу дійсно незалежною та значно вплинув на стабільність цілої судової системи – базового елемента інституціональної частини правової системи. Судова реформа в Україні може спиратися на досвід організації (апеляційних

трибуналів, адміністративних судів, суду асизів) та функціонування італійської судової системи [194, с.15].

Майже всі вище зазначені науковці вважають, що невід'ємною ознакою категорії «адміністративно-правової термінології» країн романо-германської правової сім'ї є складна ієрархічна система, що становлять структурно-організоване ціле. Погоджуємося з думкою В.Г. Рєзнік та О.М. Садовської, що «адміністративно-правової термінології» країн романо-германської правової сім'ї походить з римського права та позначає як загальні, так і видові поняття.

Таким чином, адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї як наукова категорія характеризується наступними ознаками:

- 1) складна система термінів;
- 2) ієрархічність;
- 3) структурно-організоване ціле;
- 4) позначення загальних та видових понять;
- 5) використання словоскладання та аббревіації для позначення термінів.

Отже, з вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) юридична термінологія як наукова категорія це сукупність юридичних термінів-слів, термінів-словосполучень вузько галузевої направленості, міждисциплінарної спрямованості, що висвітлюють лексичний склад юриспруденції, юридичного документування та нормотворення;

2) адміністративно-правова термінологія як наукова категорія це сукупність термінів-слів, термінів-словосполучень адміністративно-правової направленості, суміжної спрямованості понять та змістовності діяльності органів публічної адміністрації;

3) на даний час є намагання створення світового глобального простору, прикладом є існування Європейського Союзу, який має велику кількість адміністративно-правових актів, покликаних узгодити діяльність та

співпрацю між країнами-членами Європейського Союзу. Ці акти ратифікуються у державному законодавстві країни-члена і глибоко проникають у виникаючі суспільні відносини, тим самим все більше і більше зникає чіткість у поділі правових сімей;

4) правова система України за своєю суттю є класичним представником романо-германської правової сім'ї, в якій пріоритет надається закону, а не судовому прецеденту, хоча роль суду також важливий чинник у формуванні та регулюванні виникаючих суспільних відносин;

5) за допомогою судового прецеденту збільшується роль суду в загальному процесі нормотворення, що дозволяє більш оперативно та об'єктивно впливати на певні суспільні відносини;

6) адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї як наукова категорія характеризується наступними ознаками: складна система термінів; ієрархічність; структурно-організоване ціле; позначення загальних та видових понять; використання словоскладання та аббревіації для позначення термінів.

Таким чином, з повною підставою можна зробити висновок, що адміністративно-правова термінологія як наукова категорія це сукупність термінів-слів, термінів-словосполучень адміністративно-правової направленості, суміжної спрямованості понять та є основою змістовної діяльності органів публічної адміністрації. Якщо ж говорити про адміністративно-правову термінологію країн романо-германської правової сім'ї, то це складна система ієрархічно розташованих адміністративно-правових термінів, що формують структурно-логічне ціле на позначення адміністративно-правових понять.

3.2. Особливості адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї

Сучасний розвиток усіх без винятку країн зумовлює необхідність активного спілкування та точного і правильного порозуміння між гравцями міжнародної арени. Англійська мова, як мова міжнародного спілкування, є важливим засобом комунікації світового рівня. Більше ніж 1 мільярд людей на Землі розмовляють англійською мовою, що свідчить про зростаючий інтерес до неї.

В умовах міжнародного ділового спілкування, при перекладі адміністративно-правових документів, особливо адміністративно-правових термінів, виникає необхідність вивчення особливостей термінології країн англосаксонської правової сім'ї. Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Австралія, Нова Зеландія, Ірландія, США – всі ці країни є одними з головних гравців міжнародної арени. На сучасному етапі розвитку Україна активно співпрацює, укладає міжнародні угоди, здійснює експорт та імпорт багатьох товарів – всі ці процеси вимагають однозначного, правильного та конкретного розуміння між усіма членами комунікативного процесу.

Постає необхідність вивчення та дослідження особливостей адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї. Як результат, переклад такої термінології буде максимально наближений до оригіналу, зрозумілим, правильним та однозначним, що усуне можливі недоліки як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівні.

Задля визначення особливостей адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї необхідно почати із визначення термінології. У словнику Маріама Вебстера наведено визначення термінології як сукупності термінів технічних чи спеціальних, що використовуються в мистецтві, бізнесі чи іншій специфічній сфері; а також комплекс термінів, що використовується в області досліджень [55].

Оксфордський словник дає наступне визначення термінології як сукупності термінів, що використовуються у специфічних сферах досліджень, теорій та професій [37]. Як бачимо, вище вказані словника визначають термінологію як сукупність певну термінів, що вживаються і характеризують певну сферу суспільного життя.

Очевидно, що сфера міжнародного спілкування насичена великою кількістю термінів, значне місце серед них займають адміністративно-правові. При перекладі такого роду термінології необхідно враховувати особливості даної сфери, а також відмінності правових систем країн романо-германської та англосаксонської правових сімей. Так як у країнах романо-германської правової сім'ї домінуюче значення має нормативно-правовий акт, велика кількість запозичених термінів із римського права, а також поширена кодифікація нормативно-правових актів, у країнах англосаксонської правової сім'ї головне значення має правовий прецедент як основне джерело права, відсутність кодифікації, а також у США, наприклад, існує федеральна система права, що зумовлює наявність окремої правової системи для кожного штату.

Вважаємо, що вчений-адміністративіст, професійний перекладач юридичних текстів повинні враховувати особливості термінології країн даних правових сімей. Погоджуємося з думкою О. Мачіас Отон, що перекладач має спочатку зрозуміти головну думку, виражену в тексті, дискурс, а вже потім встановлювати більш глибокі зв'язки між мовою оригіналу та мовою перекладу з урахуванням специфічної сфери вживання [29].

Важливо зрозуміти, що адміністративно-правова термінологія та адміністративно-правові тексти мають дві цільові аудиторії – правознавці та широка громадськість, однак вчений-адміністративіст та професійний переклад має уникати багатозначності та розірванню зв'язків між терміном в мові оригіналу та в цільовій мові, що може стати причиною не порозуміння або взагалі неправильно, некоректного тлумачення та застосування

нормативно-правового акту. Окрім того, необхідно перевіряти чи існує відповідна реалія в мові перекладу і чи є семантичний та граматичний зв'язок між термінами.

Слушною є думка А.Т. Алімбаєвої про те, що юридична мова характеризується особливим стилем викладу матеріалу, наявністю правової термінології, великий лексичний запас, використання ідіом та фразових дієслів. Робота в сфері перекладу юридичних текстів вимагає великої відповідальності, всебічну освіченість та належу підготовку. Важливо передати все багатство та різноманітність англійської мови це вимагає правильності використання та інтерпретації юридичних термінів. І це велика кількість слів слід використовувати і правильно інтерпретувати, особливо в такій галузі, як наука права [7].

Як бачимо, юридична термінологія та адміністративно-правова термінологія мають багато спільних рис і вимагають від вченого-адміністративіста та професійного перекладача наявності певних вмінь та навичок задля успішної, точно та правильної передачі інформації з мови оригіналу в мову перекладу.

Право, як суспільне явище, є наслідком формування певної правосвідомості в суспільстві. До того ж однаково важливу роль відіграють як правова ідеологія, так і правова психологія. Форма всіх інших явищ правової системи (правових норм та їх системи, джерел права, особливостей правозастосування тощо) є наслідком певної правосвідомості суспільства. Водночас застосування такого складного та багатогранного явища як критерію поділу може викликати певні складнощі під час дослідження. Тому в деяких випадках, можливим є виокремлення додаткових критеріїв, які, з одного боку, повинні найяскравіше відображають специфіку правосвідомості певного суспільства, а з іншого – бути простими, інструментальними та зручними для порівняння. Одним з найбільш зручних критеріїв є джерела права [148].

Правова система кожної держави відображає закономірності розвитку даного суспільства, його історичні, національні культурні особливості. Поняття «правова сім'я», під якою розуміють певну сукупність правових систем, об'єднаних спільністю найбільш важливих рис, що вказують на суттєву схожість цих систем [147].

Давида Р. запропонував ідею трихотомії — виокремлення трьох основних правових сімей: англо-американської, романо-германської та соціалістичної на основі двох критеріїв — юридичної техніки та однакових філософських, політичних й економічних принципів [97].

Тихомиров Ю. розрізняє континентальну (романо-германську), загального права, соціалістичну правову, релігійно-моральної орієнтації, а також північноєвропейську, латиноамериканську та кочову правові сім'ї [209].

Бехруз Х. розглядає романо-германську, англо-американську, далекосхідну та правову сім'ю звичаєвого права, а також окремі правові системи: мусульманську, індуську та пострадянські [71].

Науковець Д.В. Лук'янов виокремлює чотири правові сім'ї — романо-германська, англо-американська, релігійна та традиційна є універсальними типами права, які охоплюють всю правову карту сучасного світу. Правові системи конкретних держав, державоподібних утворень або інших соціальних суб'єктів формувалися під впливом одного з цих основних типів права або їх комбінації [148].

Як бачимо, існує велика кількість варіантів класифікацій правових сімей за різноманітними критеріями, однак, основними залишаються романо-германська, англосаксонська та мусульманська правові сім'ї.

Як вважає О.А. Васянович, система англосаксонського права приділяє важливу увагу судовому прецеденту, як джерелу права. Суди у вирішенні справ керуються не законами (статутами, білями), а попередніми судовими рішеннями з аналогічних питань. Серед джерел права ця правова сім'я допускає і таке джерело права, як звичай. На даний момент роль звичаю

другорядна. З урахуванням ролі прецеденту як основного джерела права, роль і значення звичаю визначаються у зв'язку з ним. Їх зв'язок був настільки тісним, що систему «загального права» дотепер перекладають як систему «звичаєвого права». Водночас у сучасній англосаксонській системі звичай лише тоді вважається джерелом права, коли він отримав санкцію судді, тобто був підтверджений суддею хоча б у одному його рішенні по конкретній справі [79].

Одна з відмінностей англосаксонської системи права полягає в тому, що ознаки, які повинен мати звичай, найчастіше вже закріплені у низці судових прецедентів і статутів (бути розумним і не суперечити первинним джерелам права; бути всезагальним, щоб можна було стверджувати, що він широко відомий на практиці, тобто його наслідують усі; бути конкретно-визначеним). У англосаксонській системі звичаєве право сьогодні проявляється в основному в казуальному праві. Також застосовуються переважно конституційні звичаї та звичаї торговельного обороту. Найвідомішими правовими звичаями є конституційно-правові звичаї Великої Британії, що діють вже багато століть [79].

Як бачимо, з плином часу правові звичаї видозмінюються у нормативно-правові акти, а судовий прецедент набуває більш широкого застосування та допомагає динамічно та оперативно реагувати на нові суспільні відносини.

Науковець В.В. Шабуніна вважає, що важливим фактором, який сприяв динамічному розвитку континентального європейського приватного права, був його тісний зв'язок з римським правом, якому притаманна гнучкість та здатність до розвитку. У свою чергу англійське загальне право розвивалося у певній ізоляції від римського права, а тому воно і сьогодні зберегло свою оригінальність [225].

Roman influence on Anglo-Saxon law was indirect and exerted primarily through the church. There was a definite Scandinavian influence upon Anglo-Saxon law as a result of the Viking invasions of the 8th and 9th centuries [17].

(Вплив романо-германської правової системи на англосаксонську був незначним і відбувався здебільшого через церкву. Англосаксонська правова система зазнала великого впливу скандинавської правової системи, як наслідок вторгнення вікінгів у VIII – IX століттях).

The preservation of peace was an important feature of Anglo-Saxon law. Peace was thought of as the rule of an authority within a specific region. Because the ultimate authority was the king, there was a gradual evolution of stringent rules and regulations against violating the king's peace [17]. (Збереження миру було важливою особливістю англосаксонської правової системи. Збереження мир вважалося головним завданням державного в межах конкретного регіону. Оскільки кінцевою інстанцією був король, відбувався поступовий розвиток імперативних норм і правил щодо порушення миру короля).

Common law is a peculiarly English development. Before the Norman conquest, different rules and customs applied in different regions of the country. But after 1066 monarchs began to unite both the country and its laws using the king's court. Justices created a common law by drawing on customs across the country and rulings by monarchs. These rules developed organically and were rarely written down. By contrast, European rulers drew on Roman law, and in particular a compilation of rules issued by the emperor Justinian in the 6th century that was rediscovered in 11th-century Italy. With the Enlightenment of the 18th century, rulers in various continental countries sought to produce comprehensive legal codes [58]. (Англосаксонська правова система розвивалася в англійських країнах. До норманського завоювання, різні правила і звичаї застосовувались в різних регіонах країни. Однак, після 1066 р монархи почали об'єднувати як країну, так і закони на основі королівського суду. Суди почали діяти на основі загального закону, спираючись на правові звичаї та акти монарха. Ці закони органічно розроблялися і рідко були писані. На відміну від англосаксонської системи права, європейські правителі спиралися на римське право. Підтвердженням цього є видання у VI столітті імператором Юстиніаном збірника законів, виданих, який був заново відновлений в XI

столітті в Італії. З епохи Просвітництва (XVIII століття), правителі різних континентальних країн прагнули затверджувати юридичні кодекси).

Today the difference between common and civil legal traditions lies in the main source of law. Although common-law systems make extensive use of statutes, judicial cases are regarded as the most important source of law, which gives judges an active role in developing rules. For example, the elements needed to prove the crime of murder are contained in case law rather than defined by statute. To ensure consistency, courts abide by precedents set by higher courts examining the same issue. In civil-law systems, by contrast, codes and statutes are designed to cover all eventualities and judges have a more limited role of applying the law to the case in hand. Past judgments are no more than loose guides. When it comes to court cases, judges in civil-law systems tend towards being investigators, while their peers in common-law systems act as arbiters between parties that present their arguments [58]. (Головна відмінність між англосаксонською та романо-германською правовим системами полягає в джерелах права. Хоча в англосаксонській системі права активно використовуються закони, головне значення приділяється судовим прецедентам, тим самим суди беруть участь у творенні закону. Наприклад, ознаки щодо доведення скоєння злочину містяться в прецедентному праві, а не в законі безпосередньо. Для досягнення узгодженості суди дотримуються прецедентів, які встановлені вищими судами щодо подібних випадків.). У романо-германській системі права, навпаки, суди обмежені законами і мають діяти відповідно до чинного законодавства. Попередні судові рішення можуть бути лише прикладом вирішення справи, але це не означає, що дана справа може бути вирішена подібним чином. Якщо говорити про розгляд судових справ, то в романо-германській правовій системі суддя досліджує докази, надані сторонами, тоді як в англосаксонській системі права суддя виступає арбітром у вирішенні певної справи).

Common law legal systems as opposed to civil law legal systems: This connotation differentiates «common law» jurisdictions and legal systems from

«civil law» or «code» jurisdictions. Common law systems place great weight on court decisions, which are considered «law» just as are statutes. By contrast, in civil law jurisdictions (the legal tradition that prevails in, or is combined with common law, in almost all non-Islamic, non-common law countries), judicial precedent is given less weight, and contributions by scholars are given more. [11]. (В англосаксонській правовій системі, на відміну від романо-германської приділяється велика увага судовому прецеденту, судовому рішенню, який є «законом», так само як статuti. Романо-германська правова система є кодифікованою і не приділяє такої уваги судовому прецеденту, як в англосаксонській правовій системі).

Як бачимо, романо-германська правова сім'я ґрунтується на законі як головному джерелі регулювання суспільних відносин, а англосаксонська правова сім'я — на судовому прецеденті, що дозволяє суддям бути не просто спостерігачами у судовому процесі, слідуючи нормам закону, а безпосередньо брати участь у дослідженні доказів та буди активним учасником судового процесу, буквально дослідником доказів. У цьому випадку суд також бере активну участь у процесі нормотворення.

Як вважає М.В. Мазур, англійська доктрина судового прецеденту не є ані статичною й незмінною, ані універсальною для всіх країн англосаксонської правової сім'ї. Правова природа судових прецедентів у системі джерел конституційного права різних держав, які належать до названої правової сім'ї, є неоднаковою. Разом із тим, загальною для країн англосаксонської правової сім'ї є тенденція до поступового зменшення на сучасному етапі значення креативних прецедентів (що створюють нові конституційно-правові норми) в системі джерел конституційного права й, навпаки, до зростання значення нормативно-правових актів і деклараторних прецедентів, які тлумачать і деталізують їх положення. Це дозволяє вдало поєднати переваги регулювання суспільних відносин за допомогою законів і прецедентів. [150].

Цікавою є думка В.В. Решоти, щодо адміністративної юстиції в англосаксонській моделі адміністративної юстиції, сьогодні значення адміністративних трибуналів постійно зростає, з тимчасових органів особливого призначення вони стають важливим елементом системи державного управління країн англосаксонської моделі. За останні роки проведено реформу з приводу вдосконалення системи органів адміністративної юстиції, уніфікації та вироблення спільних стандартів їх роботи. Так, у 2006 р. при уряді Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії було створено Службу трибуналів для контролю за діяльністю адміністративних трибуналів, яка має на меті об'єднати всі трибунали в одну систему, уніфікувати їх діяльність, ліквідувати розбіжності в їх роботі. Система судового контролю дозволяє особам, що не згодні з рішеннями трибуналу, оскаржити їх до загальних судів [186].

Вважаємо, що для точного окреслення особливостей адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї необхідно визначити структурні особливості адміністративного права Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Австралії, Нової Зеландії, Ірландії, США.

Якщо говорити про адміністративне право Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, то в загальному значенні адміністративне право регулює діяльність органів державної влади. Міністерства, органи місцевого самоврядування, інші органи державної влади функціонують відповідно до чинного законодавства. Основною метою адміністративного права є забезпечення повноважень уряду в рамках правових обмежень з метою захисту громадян від зловживання владою. Британська система адміністративного права має деякі характерні особливості, які відрізняють її від адміністративного права інших європейських країн. Згідно з британською системою адміністративного права справи, пов'язані з законністю дій уряду, вирішуються загальними судами, а не спеціальними адміністративними судами. В англо-американській системі

адміністративне право тісно пов'язане із звичайним приватним правом. Незважаючи на появу права Європейського Союзу, вплив британського адміністративного права стає все більш відчутним [57].

Шабуніна В.В. у своєму дослідженні стверджує, що для Англії характерним є казуїстичний характер права, внутрішня замкненість загального права та права справедливості. Зроблено висновок, що еволюція приватного права в усіх західноєвропейських державах відбувалася у напрямку до його уніфікації [225].

Як бачимо, англосаксонська правова сім'я розвивалася ізольовано від римського права, тому набула більш казуїстичний та прецедентний характер у порівнянні із романо-германською правовою сім'єю.

На думку Д.Г. Севрюкова, джерелами правового регулювання в Англії і США є загальне право, право справедливості, звичай (практика), договір та судовий прецедент, які відносяться до галузі приватного права. Джерелом права є також закон, але його роль в англо-американській правовій системі, не дивлячись на розвиток статутного права є меншою, ніж у романо-германській, і він тлумачиться суддями на основі правила прецеденту [195].

Як зазначає Б.В. Малишев, судовий прецедент є ядром правової системи Англії. Він відіграє ключову роль у всіх основних сферах правової системи: правоутворенні, правозастосуванні, праворозумінні. Це знаходить свій вираз у наступному. Завдяки наступництву у розвитку права Англії, основним джерелом якого до XIX ст. була діяльність королівських судів та Суду канцлера, всі фундаментальні положення та принципи сучасного англійського права, його понятійний та термінологічний апарат, закріплені у прецедентах [251].

Погоджуємось з думкою науковця Б.В. Малишева, що сфера дії доктрини прецеденту поширюється і на результати застосування суддями актів законодавства. Тому значні повноваження суддів при тлумаченні положень статутів при вирішенні спорів призводять до того, що саме судді визначають зміст і сферу дії норм статутів, оскільки їх рішення набувають

прецедентного характеру, які при виникненні схожих спорів розглядаються як обов'язковий приклад тлумачення неоднозначного положення статуту і тому фактично стають його частиною. Судовий прецедент та доктрина його застосування обумовлюють особливий стиль мислення юристів, який характеризується зосередженістю на процесуальних моментах, широким використанням аналогії, індукції, а також інтуїтивних засобів, що ґрунтуються на багатих традиціях англійського права [151].

Слушною є думка Д.Г. Вільямса, що найбільш важливою проблемою адміністративного права є проблема побудови такої правової лінії, відповідно до якої було б чітко окреслено, яким чином та в якій мірі суди можуть втручатися в процес адміністративного прийняття рішень. Дані рішення включають питання щодо судових обмежень та апеляції. До цього часу процедурні правила правового захисту існують відокремлено від самої процедури судового розгляду [57].

Важливо також зазначити, що адміністративне право Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії зазнає значного впливу права Європейського Союзу, так як спостерігається тенденція, коли Палата Лордів при тлумаченні адміністративних законодавчих актів спирається на європейський досвід [40].

Як бачимо, більшість дослідників дотримуються думки, що в основі англосаксонської правової сім'ї лежить судовий прецедент. Вважаємо слушною думку Д.Г. Вільямса, щодо побудови єдиної правової лінії, яка б окреслювала коло можливостей застосування судом прецеденту та норми закону, це дозволить більш об'єктивно оцінювати надані докази у співвідношенні прецедент-закон.

Отже, особливістю правової системи Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії є відсутність єдиної конституції, а джерелом права є правовий звичай та судовий прецедент. Адміністративне право у свою чергу є делегованим правом у сфері нормо творення, так як парламент видаючи нормативно-правові акти, може делегувати свої повноваження

міністрам чи короні. Також однією із особовостей є наявність не тільки судів загальних та спеціальних, але й адміністративних трибуналів, так званих «неформальних» судів, до складу яких можуть входити не тільки спеціалісти у сфері юриспруденції, але й фахівці із інших галузей знань, необхідних для встановлення правова особи на отримання допомоги чи послуги відповідно до закону [40].

Що ж стосується адміністративно-правової термінології Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, то її необхідно розглядати на конкретних нормативно-правових прикладах, так, у Наказі «Про органи державної влади № 2042 від 2013 року у реченні «Other public bodies and offices: general» [2], вживається термін «public bodies», що може бути перекладений як: суб'єкти владних повноважень, органи публічної влади та органи державної влади, вважаємо, що слід перекласти термін «public bodies» як органи державної влади, а не як органи публічної влади, тому що у контексті даного речення більш прийнятним перекладом буде використання саме «терміну органи державної влади», таким чином речення буде перекладено як: «органи державної влади та установи: загальні питання». Окрім того, у вище вказаному Наказі є речення « Attendance at proceedings by member of Administrative Justice and Tribunals Council» [2], в якому вживається адміністративно-правовий термін «administrative justice», даний термін може мати кілька варіантів перекладу, таких як: адміністративне правосуддя, адміністративна законність, адміністративний суд, адміністративна юстиція.

На нашу думку, з урахуванням контексту даного речення, доцільно перекласти «administrative justice» як «адміністративна юстиція», так як мова йде про ліквідацію цілого прошарку адміністративних судових органів, тобто адміністративної юстиції. Тому переклад вище вказаного речення буде наступним: «Участь у розгляді судової справи члена адміністративної юстиції і Ради трибуналів». Як бачимо, переклад даних адміністративно-правових термінів впливає із самого контексту, в якому вони вживаються.

Іншим прикладом вживання адміністративно-правової термінології може слугувати Порядок адміністративної співпраці у сфері оподаткування № 3062 від 2012 року. У реченні «Anyone authorised by the public authority to receive information on its behalf» [47] маємо такий адміністративно-правовий термін як «public authority», що може бути перекладений як публічний орган або державний орган, однак у контексті даного речення «Будь-хто, уповноважений державним органом, має право отримувати інформацію від його імені», тобто переклад «державний орган» більш прийнятний в контексті даного речення.

Як бачимо, адміністративно-правова термінологія Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії характеризується контекстуальною наповненістю. Кожен термін необхідно характеризувати в контексті даного речення або й цілого тексту задля повного та якісного перекладу.

На нашу думку, необхідно звернути особливу увагу на правову систему Сполучених Штатів Америки. The Common Law of the States of the United States is the Common Law of England adopted by the original Constitution of the United States, so far as not modified by any alterations made by the Constitution of the State at the time of admission to the Union [39]. (Англосаксонська правова система Сполучених Штатів Америки має багато спільного із правовою системою Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. У Сполучених Штатах Америки була прийнята Конституція, яка зазнала зовсім незначних змін з моменту її прийняття).

Варто наголосити, що до Конституції Сполучених Штатів Америки протягом періоду її існування з 1787 року було внесено лише 27 поправок, однак її доповненнями є судові прецеденти, акти президента, закони Конгресу, що дозволяє регулювати нові суспільні відносини та відповідати вимогам часу.

На думку американських юристів, адміністративне право США регулює функції, повноваження та діяльність адміністративних установ, а

також судовий контроль над діяльністю адміністративних органів. Організація адміністративної системи окремих установ не належить до об'єктів регулювання цієї галузі права. Традиційно адміністративне право США регулює три об'єкти: адміністративну нормотворчість, адміністративну квазісудову діяльність та контроль судів над адміністрацією. Адміністративне право є правом, яке контролює діяльність адміністрації, а не правом, що створюється самою адміністрацією [122].

Щодо джерел адміністративного права США існує своя специфіка, яка пов'язана з державним устроєм цієї країни. Тобто до джерел належать конституції, закони федерації та штатів, судова практика й акти адміністративних установ [122].

Як бачимо, в адміністративному праві США переважає судовий прецедент. Також варто наголосити, що адміністративне право США дією своїх норм унеможливорює зловживання повноваженнями з боку органів державної влади по відношенню до громадян, тим самим гарантує забезпечення прав і законних інтересів людини і громадянина. Окрім того, в адміністративному праві США регулюється діяльність органів державної влади, а не створюються самі ці органи.

Варто звернути увагу на адміністративно-правову термінологію США. Розглянемо Закон про адміністративну процедуру (5 USC § 551), який містить вимоги до процесу нормотворчості, процедури заслуховування справ, стандарти і правила для федеральних державних органів. Основними джерелами адміністративного права є Федеральний реєстр, де федеральні норми і правила спочатку публікуються, а Кодекс федеральних правил (CFR), є кодифікованим вираженням цих норм і правил. У Законі про адміністративну процедуру міститься визначення такої адміністративно-правової категорії як «agency», що має наступні варіанти перекладу: агентство, орган, державний орган, установа, представництво. Маємо речення «Agency means each authority of the Government of the United States, whether or not it is within or subject to review by another agency, but does not

include (A) the Congress; (B) the courts of the United States; (C) the governments of the territories or possessions of the United States; (D) the government of the District of Columbia» [46]. Державний орган, який представляє владу Уряду Сполучених Штатів Америки, незалежно від того чи є інший державний орган із подібним предметом регулювання, однак до них не входять Конгрес, суди США, Уряди територій або володінь США, уряд округу Колумбія. Тобто у даному контексті переклад адміністративно-правового терміну «agency» як агентство буде некоректним, так як мова йде про делегування державно-владних повноважень Уряду Сполучених Штатів Америки на федеративному рівні, тобто переклад адміністративно-правового терміну «agency» як державний орган є більш доцільним, повним і в достатній мірі передає інформаційне та правове навантаження, і тим самим вказує на функціональну спрямованість «agency» як державного органу. Варто зауважити, що дані адміністративні органи виконують дві головних функції нормотворчості і виконання судових рішень.

Інший нормативно-правовий акт, на який необхідно звернути увагу, це Кодекс федеральних нормативних актів (Code of Federal regulations). Даний Кодекс є кодифікованим щорічним виданням загальних і постійних законів, порядків та правил, що публікуються у Федеральному реєстрі (the Federal Register) департаментами та установами федерального уряду. Кодекс федеральних нормативних актів розділений на п'ятдесят розділів, що представляють широкі сфери федерального регулювання. У кожному розділі містяться підрозділи, які оновлюються кожного року шаховим методом, тобто розділи 1-16 переглянуті станом на 1 січня; розділи 17-27 переглянуті станом на 1 квітня; розділи 28-41 переглянуті станом на 1 липня, і розділи 42-50 переглянуті станом на 1 жовтня [52].

У Кодексі федеральних нормативних актів (Code of Federal regulations) є речення “The Code shall provide, among others, the following-described finding aids: (a) Parallel tables of statutory authorities and rules; (b) Parallel tables of Presidential documents and agency rules ” [10]. Варто звернути увагу на такий

адміністративно-правовий термін як «statutory authorities», який можна перекласти як: місцеві органи влади, законодавчі органи, законні органи влади, державні організації. Який же з цих варіантів перекладу найбільш точно та повно буде передавати основну думку, закладену законодавцем. Як зазначалося вище, Кодекс є кодифікованим щорічним виданням загальних і постійних законів, порядків та правил, що публікуються у Федеральному реєстрі (the Federal Register) департаментами та установами федерального уряду [52]. Тобто основна увага приділяється нормативно-правовим актам департаментів та установ федерального уряду як органам державної влади федеративного рівня. Як бачимо, законодавець приділяє саме увагу законним органам влади, через які здійснюється делегування повноважень уряду. На нашу думку, більш доцільним та повним перекладом «statutory authorities» є законні органи влади, що можуть включати як органи місцевого самоврядування, державні організації та установи, тим самим розширюємо сферу застосування даного терміну. Отже, переклад вище вказаного речення буде звучати наступним чином: «У Кодексі має бути забезпечено пошук у зведених таблицях законних органів влади та зведених таблицях документів Президента і нормативних актів державних органів».

Вартими уваги є Положення дванадцятих зборів експертів Об'єднаних Націй з державного управління та фінансів щодо визначення місця і ролі таких термінів як: «law», «public administration», «public management». Як відомо, дані терміни мають кілька варіантів тлумачення: «law» – закон, право, правило, принцип; «public administration» – державне та регіональне управління, громадське управління, державна адміністрація, публічна адміністрація; «public management» – державне управління, громадську управління. На думку експертів Об'єднаних Націй, закон має провідне значення у державному управлінні. У широкому розумінні можна розглядати кожну установу як законодавче джерело, так і суб'єкт дії закону. Термін «державне» означає, що державне управління здійснюється органами державної влади відповідно до покладених на них законом державно-владних

повноважень. Поки державне управління має суспільне значення, то закон є не тільки визначенням прав та обов'язків між різними суб'єктами в рамках громадського порядку, але ставить державний інтерес вище загального блага. Тобто державне управління не здійснюється у власних інтересах, а навпаки реалізується з метою задоволення інтересів спільноти, за умови дотримання всіх положень, встановлених політичною організацією даної спільноти. Законом встановлюються органи державного управління, визначається їхня компетенція, коло повноважень, їх права та обов'язки. Дана функція має важливе значення у сфері державного управління, так як визначає, які відносини будуть існувати між різними органами державної влади, а також цілі, які необхідно досягнути та завдання, які важливо виконати в межах державно-владних повноважень [49].

Як бачимо, експерти Об'єднаних Націй у сфері державного управління та фінансів визначають «law» як закон, в якому визначаються права та обов'язки органів державної влади, сфери впливу, коло повноважень та інше. «Public administration» та «public management» вживаються в тотожному значенні як державне управління, яке регулюється законом, тобто дані адміністративно-правові терміни вживаються як синоніми.

Таким чином, з вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) з плином часу правові звичаї видозмінюються у нормативно-правові акти, а судовий прецедент набуває більш широкого застосування та допомагає динамічно та оперативно врегульовувати нові суспільні відносини;

2) романо-германська правова сім'я ґрунтується на законі як головному джерелі регулювання суспільних відносин, а англосаксонська правова сім'я на судовому прецеденті, що дозволяє суддям бути не просто спостерігачами у судовому процесі, слідуючи нормам закону, а безпосередньо брати участь у дослідженні доказів та бути активними учасниками судового процесу, буквально дослідниками доказів. У цьому випадку суд також бере активну участь у процесі нормотворення;

3) англосаксонська правова сім'я розвивалася ізольовано від римського права, тому набула більш казуїстичний та прецедентний характер у порівнянні із романо-германською правовою сім'єю;

4) більшість дослідників дотримуються думки, що в основі англосаксонської правової сім'ї лежить судовий прецедент. Вважаємо слушною думку Д.Г. Вільямса, щодо побудови єдиної правової лінії, яка б окреслювала коло можливостей застосування судом прецеденту та норми закону, це дозволить більш об'єктивно оцінювати надані докази у співвідношенні прецедент-закон;

5) в адміністративному праві США переважає судовий прецедент; також варто наголосити, що адміністративне право США дією своїх норм унеможлиблює зловживання повноваженнями з боку органів державної влади по відношенню до громадян, тим самим гарантує забезпечення прав і законних інтересів людини і громадянина. Окрім того, в адміністративному праві США регулюється діяльність органів державної влади, а не створюються самі ці органи;

6) адміністративно-правова термінологія Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії характеризується контекстуальною наповненістю. Кожен термін необхідно характеризувати в контексті даного речення або й цілого тексту задля повного та якісного перекладу;

7) в адміністративно-правових актах Сполучених Штатів Америки для позначення терміну «органи державної влади» вживається термін «authority» або «agency». Термін «authority» має більш широке значення, включаючи в себе велике коло державних органів. Термін «agency» має вузьку направленість і включає тільки федеративні уряди;

8) на відміну від Сполучених Штатів Америки у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії для позначення терміну «орган державної влади» більш широко і часто використовується термін «public body».

Отже, адміністративно-правова термінологія країн англосаксонської правової сім'ї має ряд особливостей: наявність великої кількості синонімічних виразів, що можуть бути перекладені або зрозумілі некоректно, якщо не враховується контекст їх вживання. Окрім того, при перекладі адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї українською мовою існує велика кількість варіантів перекладу, тому необхідно використовувати більш широке коло тлумачних словників, а також при перекладі нормативно-правового акту потрібно враховувати положення підзаконних актів, що можуть мати додаткову інформацію щодо коректності та правильності вживання адміністративно-правового терміну. Враховуючи прецедентний характер правової системи країн англосаксонської правової сім'ї є випадки вживання термінів, що характеризують лише певний конкретний випадок, тому особливості їх перекладу і вживання вчений-адміністративіст має визначати із конкретного мовного випадку їх вживання.

3.3. Удосконалення вітчизняного законодавства шляхом адаптації його до англійської термінології

У сучасних умовах розвитку суспільства, держава Україна тримає курс на інтеграцію до світового Європейського простору. Як наслідок, виникає величезна кількість суспільних відносин між суб'єктами загальнодержавного та міжнародного права, що потребують врегулювання.

Очевидно, що до України висуваються ряд вимог, які необхідно виконати, щоб стати рівноправним членом Європейського Союзу. Однією із таких вимог є правильне, однозначне та конкретне спілкування між гравцями міжнародної арени. Адміністративне право України є однією з провідних галузей, однак при співпраці між суб'єктами міжнародного рівня є проблема перекладу української адміністративно-правової термінології англійською мовою та навпаки. В результаті чого, виникає величезна кількість непорозумінь, калёк, вживання слів не у властивому їм значенні та

контексті. Відповідно існує потреба врегулювання питання удосконалення вітчизняного законодавства щодо паралельного існування української та англійської термінології в адміністративному праві України на загальнодержавному рівні.

Варто зазначити, що сучасне адміністративне право бере свій початок за часів існування Київської Русі, розвивалося в Російській імперії та Радянському Союзі. Однак остаточно сформувалося лише на початку XX століття, замінивши поліцейське право.

Вкінці XIX століття почалося формування вітчизняного адміністративного права як правової галузі та юридичної науки. Важливу роль у цьому формуванні відіграло поліцейське право. Як результат, на початку XX століття виникло дві школи з абсолютно різними поглядами на місце і роль поліцейського права в структурі адміністративно-правової галузі.

Представники першої (В.М. Гессен, В.В. Івановський, І.Т. Тарасов) вважали, що поліцейська діяльність ширше поняття, ніж «державне управління», тому поліція є самостійною частиною адміністрації, а поліцейське право є складовою адміністративного права [164].

Вчені-адміністративісти другої школи (Т.К. Сухоплюєв, В.Д. Дерожинський, А.І. Єлістратов,) вважали, що розглядати поліцейське право «необхідно лише в історичному аспекті, аргументуючи це тим, що вчення про управління замінило собою поліцейське право» [106, с.41].

Як бачимо, були різні підходи до розуміння місця і ролі поліцейського права та поліції загалом як інституції в системі адміністративного права.

Як слушно зауважили у своєму дослідженні І. Бородін та Л. Шапенко, що поштовхом для виникнення адміністративного права, в його нинішньому розумінні, стало прийняття в 1789 році Декларації прав людини і громадянина. Особливістю даного періоду було утворення нових населених пунктів, швидка концентрація населення в містах, розвиток економіки, а значить і заснування нового законодавства, зміна підходів щодо його

застосування. Важливим було те, що почався процес обмеження безмежних прав адміністрації через надання права громадянам звернення до суду у разі виникнення претензій до державних установ і їх посадових осіб. Адміністративне право ставало складовою у розбудові концепції правової держави і поступово набувало якостей інструменту обмеження вільного розсуду адміністративних установ [76].

Трагічний період національно-визвольних змагань 1917-1920 рр. характеризується прогресивними намаганнями різних урядів (Центральна Рада УНР, Гетьманат Української держави, Директорія УНР) втілити в життя кращі вітчизняні та європейські напрацювання теорії адміністративного права. Одним із найбільших здобутків у галузі адміністративно-правової практики була поява в Україні адміністративної юстиції. Так, утворений в УНР Генеральний Суд мав у своєму складі Адміністративний відділ (за правління П. Скоропадського перетворений на Генеральний Адміністративний Суд). А в часи Директорії було відновлено діяльність цього суду у складі Генерального Суду. Як навчальна дисципліна, адміністративне право посіло важливе місце й у навчальному процесі [93;89].

Після заснування ООН (1946 р) режим в УРСР почав деякою мірою дотримуватися Конституції, що дозволило розвиватися й адміністративному праву. Завдяки праці вчених, а також деякому пом'якшенню тоталітарного режиму адміністративне право стає провідною галуззю юриспруденції. Навчальна дисципліна «Радянське адміністративне право» викладається у всіх юридичних навчальних закладах України [64;89].

Погоджуємося з думкою професора В.В. Галунька про те, що адміністративне право України виникло в процесі виділення та подальшого розвитку з конституційного права сфери внутрішнього публічного управління, куди вписалися норми поліцейського права, що відповідали вимогам правової держави (верховенству права й підпорядкуванню публічної адміністрації закону), та наповнилося в умовах сьогодення

людиноцентристськими положеннями, заснованими на стандартах адміністративного забезпечення прав і свобод людини та громадянина [86].

Як зазначають І. Бородін та Л. Шапенко, в умовах проведення адміністративної реформи важливим є розуміння того, що адміністративне право України повинне стати основою ефективної організації та діяльності органів публічної влади з метою забезпечення належного рівня захисту публічних інтересів, а його розвиток повинен відбуватися з врахуванням принципу паритетності інтересів особи і держави у відповідності до демократичних принципів, закріплених Конституцією України та нормами міжнародного права. А основоположними ознаками адміністративного права України на сучасному етапі розвитку мають стати: встановлення та закріплення принципів правової держави, а саме: верховенства права, рівності громадян перед законом, рівність прав та обов'язків громадян та представників влади у їх взаємовідносинах тощо; побудова національного адміністративного права з урахуванням норм міжнародного права; зменшення адміністративного тиску на особу з боку представників владних структур; забезпечення судового контролю за діяльністю суб'єктів, наділених владними повноваженнями; впровадження європейських стандартів адміністративного права у практику діяльності публічної адміністрації [76].

Як бачимо, адміністративне право України пройшло довгий і важкий шлях розвитку та закріплення в окрему галузь права. На даному етапі важливо дотримуватися прав і законних інтересів людини і громадянина при виникненні та функціонуванні суспільних відносин між державою та особою. Окрім того, актуальним є питання співпраці між країнами Європейського Союзу, при даній співпраці необхідно досягнути високого рівня порозуміння для успішної імплементації законів та міжнародних угод у вітчизняне законодавство.

Грунтуючись на описаному вище, постає необхідність вивчення та поширення англійської мови як мови міжнародного спілкування. Важливо,

щоб суб'єкти правовідносин володіли високим рівнем знань англійської мови, задля уникнення двозначності, непорозуміння та калькування понять.

Варто наголосити, що адміністративне право України довгий час перебувало під впливом радянської правової традиції, що позначилося на подальшому його розвитку, а також стало причиною призупинення процесу євроінтеграції України.

Важливим і невирішеним залишається питання англійської адміністративно-правової термінології в Україні та її відповідний, однозначний та адекватний переклад.

На думку Н.М. Антонюк, термін це одиниця мови і частина професійного знання, що забезпечує як ефективність міжкультурної комунікації, так й еквівалентний переклад юридичних термінів. Окрім того, термін має найбільш важливе практичне значення. Науковець переконана у тому, що адекватність перекладу термінів залишається основною вимогою перекладу юридичної термінології, також при перекладі важливо враховувати контекстуальне поле вживання конкретного терміну [34].

На підтвердження вище викладеного, Кабінет Міністрів України видав розпорядження «Про затвердження плану заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, на період до 2020 року», в якому чітко окреслено напрями діяльності щодо вивчення англійської мови учнями загальноосвітніх шкіл, здобувачами рівня магістра та доктора, створення інтернет-ресурсів та необхідної навчально-методичної бази, участь у програмах обмін та організації мовних таборів [179].

Окрім того, у 2015 році Президент України видав Указ «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні», в якому визначив, що англійська мова є мовою міжнародного спілкування. З метою сприяння її вивченню для розширення доступу громадян до світових економічних, соціальних, освітніх і культурних можливостей, які відкриває знання та використання англійської мови, забезпечення інтеграції України до європейського політичного, економічного і науково-освітнього простору, на

підтримку програми Go Global, яка визначає вивчення англійської мови одним із пріоритетів стратегії розвитку. Президент окреслив коло завдань для Кабінету Міністрів України та обласних, Київської міської державних адміністрацій, що полягають у всебічному та ґрунтовному підході до вивчення англійської мови всіма верствами населення [184].

Більше того, зараз в Україні запроваджується програма «Master program InterEULawEast» з підготовки магістрів права. Даний проект спрямований на створення, розробку та реалізацію освітньої програми магістра за напрямком «Міжнародне та європейське право» з єдиною навчальною програмою у 8 університетах-партнерах (у 3 країнах-членах ЄС та у 5 країнах-партнерах). Програма дасть можливість підготувати висококваліфікованих фахівців з глибокими знаннями в галузі міжнародного та європейського права та гарантує отримання подвійного диплому, що розширить горизонти подальшої співпраці між країнами-учасниками та країнами-партнерами Європейського Союзу.

Проект передбачає заходи по розробці навчально-виховного процесу, методів навчання та науково-дослідної роботи професорсько-викладацького складу, студентів і аспірантів та співпрацю між університетами-партнерами у відповідних галузях [32].

Окрім того, в Україні стартувала і успішно функціонує Goglobal – це ініціатива, що об'єднує людей навколо розуміння необхідності вивчення іноземних мов в Україні. Дана ініціатива існує поза політикою та поза бізнесом, але стала точкою зустрічі президента, кабінету міністрів, посольств, культурних центрів, мовних шкіл, журналістів та громадськості у питанні запровадження національної програми вивчення та популяризації іноземних мов [159].

У межах ініціативи Goglobal функціонує Україна Speaking –це національна програма з популяризації та вивчення іноземних мов в Україні, яка координується командою Go Global. В рамках програми реалізуються

наступні проекти: Вчителі англійської мови – агенти змін, Англійська безкоштовно, GoCampus, Кіно мовою оригіналу [219].

Як бачимо, в Україні проводиться робота щодо започаткування, впровадження та поширення програм вивчення англійської мови, однак це тільки перші кроки на шляху до висококваліфікованого та високоефективного спілкування між суб'єктами як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівнях.

Варто звернути увагу на проекти, які зараз існують у Європі і націлені саме на вивчення, дослідження та переклад термінології різних сфер людського існування. International Center of Excellence for Terminology: Research, Technologies and Services (Центр передового досвіду по термінології: Дослідження, технологій і послуг). У рамках функціонування даного Центру розвивається науково-дослідної термінологія у сфері промисловості: автомобільної промисловості, мехатроніки та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Ці три сектори були обрані в якості цільових областей цього проекту. Вони включають в себе транспорт в цілому, авіа- і космічні технології та електротехнічну промисловість. Очевидним є близькість термінології щодо описання високої складності процесів, складових частин і компонентів та інструментів. Ці сектори також піддаються глобалізації. Таким чином, набуває актуальності забезпечення якості перекладу технічної документації, та вживання термінів щодо класифікації товарів. Даний Центр розробляє тренінги, схеми сертифікації, а також мережу професіоналів і фахівців в окресленій сфері [19].

Проект dEUcert (Поширення європейської сертифікації схеми ECQA) спрямована на заохочення і розширення схеми сертифікації ECQA по всій Європі, а також створення регіональних представників для ECQA у всіх європейських країнах [13].

На даний час у Європі функціонує програма dEUcert Project: Dissemination of European Certification Schema ECQA (Поширення європейської схеми сертифікації ECQA). Фінансування даної програми

здійснюється за фінансової підтримки Комісії Європейських співтовариств в рамках Програми Леонардо да Вінчі [13].

Членами dEUcert є 13 країн ЄС, які мають різні важливі ролі на різних рівнях в ECQA (наприклад, президент, віце-президент, член комітету роль робота, організація навчання і тренер і т.д.) Члени ECQA мережу і координується адміністрація ECQA (плоска ієрархія і heterarchic структура). Для забезпечення синхронізації роботи різних членів, важливо, щоб основні інформаційні та оперативні процедури визнання і розуміння усіма зацікавленими сторонами [13].

На сьогодні у Європі діє електронний ресурс EuroTermBank (Сукупність загальноєвропейських термінологічних ресурсів через співпрацю з термінологічними інститутами), що спеціалізується на гармонізації і консолідації термінології у нових державах-членах ЄС, поширює досвід Європейського Союзу в галузі термінології та забезпечує вільний доступ до інформації [48].

Послідовність, узгодженість та легко доступність термінології відіграє важливе значення у забезпеченні багатомовності в Європейському Союзі і у світі в цілому. Правильне та однозначне вживання термінів у законодавстві Європейського Союзу, міжнародній торгівлі, правотворчому процесі та взагалі кожним громадянином є запорука встановлення легкого, швидкого та надійного зв'язку. Проте, нові країни-члени Європейського Союзу стикаються з проблемою фрагментації термінів в різних установах, є неузгодженість і відсутність координації у розвитку термінології, а також структурної та технічної несумісності [48].

За допомогою уніфікації, накопиченню і поширенню термінів на EuroTermBank спостерігається підвищення рівня комунікації між суб'єктами державного сектору і покращується мовна культура в нових країнах-членах Європейського Союзу [48].

Варто наголосити, що це не єдині програми, інформаційні ресурси та інноваційні проекти, які успішно розробляються і втілюються в життя на

теренах Європейського Союзу. Їх безмежна кількість і суспільство Європейського Союзу вже на даному етапі розвитку розуміє важливість, необхідність та потребу в успішній комунікації, і запорукою цього є однозначне, правильне та коректне використання термінології.

Що ж стосується України, то зараз чинний Закон «Про вищу освіту», в якому закріплюються вчені звання наукових та науково-педагогічних працівників, серед них є наступні: професор, доцент, старший дослідник [173]. На основі даного Закону прийнято Порядок затвердження рішень про присвоєння вчених звань. У вище вказаному документі містяться вимоги щодо присвоєння вчених звань (професор, доцент, старший дослідник), серед них є вимога – сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) або кваліфікаційні документи, пов'язані з використанням іноземної мови [100].

Як бачимо, законодавець розуміє необхідність вивчення та поширення англійської мови, тому однією із вимог є саме сертифікат, що підтверджує необхідний рівень знань. Окрім того, наукові працівники та науково-педагогічні працівники мають вивчати не тільки здобутки вітчизняної науки, але й долучатися до надбань світового масштабу, а це можливо тільки через знання на достатньому рівні мови міжнародного спілкування, в даному випадку англійської.

Ми погоджуємось, що науковці, дослідники мають на достатньому рівні володіти знаннями англійської мови, підтримуємо дану ініціативу Кабінету Міністрів України, однак цього не достатньо.

На наш погляд, необхідно також започаткувати переклад фундаментальних досліджень у галузі адміністративного права України, щоб вони стали не тільки надбанням українського народу, але й усього світового наукового суспільства. Це забезпечить динамічний розвиток вітчизняної науки, безупинний рух вперед та орієнтацію на результат.

Як відомо, в Україні існує велика кількість фахових видань, однак лише невелика кількість статей у них публікується англійською мовою. Більше того, якість перекладу є доволі на низькому рівні, тому ми вбачаємо необхідність встановити на законодавчому рівні видавництво не менше однієї третьої статей у фахових виданнях англійською мовою з подальшою перевіркою задовільності перекладу.

Важливим для науковців та науково-педагогічних працівників є участь у науково-дослідних, науково-практичних конференціях, вважаємо за доцільне, запровадити обов'язковою мовою таких конференцій англійську. Як наслідок, виступи учасників також мають бути мовою міжнародного спілкування, тобто англійською.

Отже, на основі вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) адміністративне право України пройшло довгий і важкий шлях розвитку та закріплення в окрему галузь права. На даному етапі важливо дотримуватися прав і законних інтересів людини і громадянина при виникненні та функціонуванні суспільних відносин між державою та особою. Окрім того, актуальним є питання співпраці між країнами Європейського Союзу, при якій необхідно досягнути високого рівня порозуміння для успішної імплементації законів та міжнародних угод у вітчизняне законодавство;

2) в Україні проводиться робота щодо започаткування, впровадження та поширення програм вивчення англійської мови, однак це тільки перші кроки на шляху до висококваліфікованого та високоефективного спілкування між суб'єктами як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівнях;

3) в Україні запроваджується програма «Master program InterEULawEast» з підготовки магістрів права, також стартувала і успішно функціонує Goglobal – це ініціатива, що об'єднує людей навколо розуміння необхідності вивчення іноземних мов в Україні;

4) Проект dEUcert (Поширення європейської сертифікації схеми ECQA), EuroTermBank (Сукупність загальноєвропейських термінологічних

ресурсів через співпрацю з термінологічними інститутами) не єдині програми, інформаційні ресурси та інноваційні проекти, які успішно розробляються і втілюються в життя на теренах Європейського Союзу. Їх безмежна кількість і суспільство Європейського Союзу вже на даному етапі розвитку розуміє важливість, необхідність та потребу в успішній комунікації, і запорукою цього є однозначне, правильне та коректне використання термінології;

5) вітчизняний законодавець розуміє необхідність вивчення та поширення англійської мови, тому в законодавстві закріплена вимога щодо наявності сертифікату, який би підтверджував необхідний рівень знання англійської мови. Окрім того, наукові працівники та науково-педагогічні працівники мають вивчати не тільки здобутки вітчизняної науки, але й долучатися до надбань світового масштабу, а це можливо тільки через знання на достатньому рівні мови міжнародного спілкування, в даному випадку англійської;

6) необхідно також започаткувати переклад фундаментальних досліджень у галузі адміністративного права України, щоб вони стали не тільки надбанням українського народу, але й усього світового наукового суспільства. Це забезпечить динамічний розвиток вітчизняної науки, безупинний рух вперед та орієнтацію на результат;

7) в Україні існує велика кількість фахових видань, однак лише невелика кількість статей у них публікується англійською мовою. Більше того, якість перекладу є доволі на низькому рівні, тому ми вбачаємо необхідність встановити на законодавчому рівні видавництво не менше однієї третьої статей у фахових виданнях англійською мовою з подальшою перевіркою задовільності перекладу;

8) безперечно, необхідно наголосити, що аспіранти при захисті дисертаційного дослідження мають також презентувати результати англійською мовою, вважаємо, що не менше однієї третьої доповіді повинні бути саме цією мовою. Більше того, не менше однієї третьої питань мають

здаватися також англійською мовою, це підтвердить встановлення зворотного зв'язку між аспірантом та членами спеціалізованої вченої ради, а також буде запорукою того, що всі члени спеціалізованої вченої ради володію на високому рівні англійською.

Таким чином, Україна перебуває на шляху євроінтеграції. Український уряд, парламент, а також громадські організації вживають необхідні заходи щодо вивчення, поширення та розвитку англійської мови як мови міжнародного спілкування. Однак, ще багато попереду, тому необхідно динамічно та активно пропагувати знання англійської мови. Це стосується науковців та науково-педагогічних працівників та аспірантів. Англійська мова має бути обов'язковою мовою науково-практичних та науково-теоретичних конференцій. Важливо, щоб у фахових виданнях друкувалися статті саме англійською мовою із високим рівнем адаптації перекладу. При захисті дисертаційних досліджень доповідь, запитання та відгуки мають бути теж англійською мовою. Слід зрозуміти, що тільки спільними зусиллями кожного члена суспільства можна досягнути загального позитивного результату та успішно стати рівноправними членом Європейського Союзу.

3.4. Адміністративно-правові аспекти англізації наукових досліджень в діяльності Міністерства освіти і науки України

Наукова думка в Україні стрімко розвивається та вдосконалюється. На даному етапі ставляться високі вимоги до рівня наукових досліджень, їх новизни та актуальності. Науковець має бути всебічно обізнаний у темі наукового дослідження і детально розглядати всі реалії наукового буття.

Адміністративне право України є невід'ємною частиною як вітчизняної, так і світової науки. Проводяться дослідження у сфері діяльності адміністративних органів, їх статуту, функціональних обов'язків, вдосконалення законодавства у контексті міжнародної взаємодії, що дає,

безсумнівно, позитивні наслідки для розвитку та покращення адміністративного права як науки та галузі права.

Міністерство освіти і науки України є основним як генератором, так і накопичувачем наукових ідей і досліджень у різних сферах науки. Світові наукові процеси, зміни та здобутки ретельно вивчаються, аналізуються та впроваджуються у вітчизняну науку. Міністерством освіти і науки України започатковано та впроваджено безліч освітніх програм, затверджена велика кількість нормативно-правових документів, що покращують та вдосконалюють рівень наукових досліджень в Україні.

Як відомо, більшість наукових досліджень на міжнародному рівні розробляються, проводяться та поширюються англійською мовою. Безсумнівно, значення англійської мови для науковця важко перебільшити, тому питання вивчення та вдосконалення рівня знань та навичок володіння англійською мовою як мовою міжнародного спілкування набуває все більшої актуальності.

Відбувається активна законодавча ініціатива щодо поширення, впровадження та покращення рівня володіння англійської мови. Міністерством освіти і науки України ініційована велика кількість освітніх програм у середніх, вищих навчальних закладах, органах державної влади, військових формуваннях з правоохоронними функціями, що, безсумнівно, має свої позитивні наслідки.

Одним із значущих кроків у покращенні та стимулюванні вивчення та підвищення рівня знань англійської мови як мови наукових досліджень стало затвердження Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам». Цей Порядок визначає механізм присвоєння науковим і науково-педагогічним працівникам вчених звань вченими радами вищих навчальних закладів або вченими (науково-технічними) радами наукових установ, основні критерії оцінки їх науково-педагогічної або наукової діяльності, а також порядок позбавлення вчених звань [181].

У Даному Порядку визначено основі вимоги присвоєння звання професора. Серед цих вимог є положення щодо наявності навчально-методичних та наукових праць, опублікованих після захисту докторської дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше трьох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов (за рішенням вченої ради вищого навчального закладу відсутність достатньої кількості таких наукових праць може бути замінена публікацією монографії англійською мовою в одному з міжнародних видавництв, перелік яких визначається рішенням вченої ради); сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови або наявність в аспіранта не менш як 10 праць, опублікованих англійською мовою у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science та не є перекладами з інших мов [181].

Варто наголосити, що публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science друкуються англійською мовою або іншою мовою, визначеною самим періодичним виданням. Очевидно, що без належного та достатнього рівня володіння англійською науковою мовою виконати дану вимогу буде неможливо, як наслідок, про присвоєння звання професора навіть не може йти мова.

Більше того, задля присвоєння звання професора необхідно отримати сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2). Рівень знань англійської мови B2 передбачає розуміння основних ідей тексту на конкретну чи абстрактну тему, а також теми фахового спрямування. Визначає чи особа здатна вільно спілкуватися з носіями мови, може чітко та детально висловитись на широке коло тем, як може висловлювати власну думку з певної проблематики, даючи аргументацію за і проти.

Тобто, даний рівень знання англійської мови дозволяє вивчати та аналізувати результати світових наукових досліджень, робити певні висновки та запроваджувати їх у вітчизняному науковому просторі. Більше того, світові наукові здобутки можуть слугувати початком нових вітчизняних наукових досліджень провідних розробок, що виведе Україну на конкурентний рівень науково-технічного прогресу.

Варто наголосити, що для присвоєння вченого звання доцента необхідно також виконати ряд вимог, серед яких є наступні: навчально-методичні та наукові праці, опубліковані після захисту дисертації у вітчизняних та/або іноземних (міжнародних) рецензованих фахових виданнях, з яких не менше двох публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, та які не є перекладами з інших мов; сертифікат відповідно до Загальноєвропейської рекомендації з мовної освіти (на рівні не нижче B2) з англійської мови [181].

Як бачимо, що виконання даних вимог є запорукою присвоєння вченого звання доцента.

Необхідно з'ясувати, що сутність науко метричної бази Scopus. Scopus is the largest abstract and citation database of peer-reviewed literature: scientific journals, books and conference proceedings. Delivering a comprehensive overview of the world's research output in the fields of science, technology, medicine, social sciences, and arts and humanities, Scopus features smart tools to track, analyze and visualize research. As research becomes increasingly global, interdisciplinary and collaborative, you can make sure that critical research from around the world is not missed when you choose Scopus [4]. (Scopus є найбільшою базою цитування рецензованої літератури: наукових журналів, книг і тез конференцій. Дана база забезпечує повний огляд світових здобутків наукових досліджень у галузі науки, техніки, медицини, соціальних наук, мистецтва і гуманітарних наук, Scopus має всі необхідні смарт-інструменти для відстеження, аналізу та візуалізації наукових досліджень. Як свідчить практика, Scopus стає все

більш глобальною та міждисциплінарною базою даних, що дозволяє досліднику долучитися до наукових здобутків з усього світу).

Варто звернути увагу на наукометричну базу Web of Science. Web of Science is your ideal single research destination to explore the citation universe across subjects and around the world. Web of Science provides you access to the most reliable, integrated, multidisciplinary research connected through linked content citation metrics from multiple sources within a single interface. And since Web of Science adheres to a strict evaluation process, you can be assured only the most influential, relevant, and credible information is included - allowing you to uncover your next big idea faster Web of Science connects the entire search and discover process through: premier multidisciplinary content; emerging trends; subject specific content; regional content; research data; analysis tools [54]. (Web of Science – це унікальна база наукових досліджень, що аналізує цитування наукових публікацій у різних сферах наукового буття по всьому світу. Web of Science відкриває доступ до найбільш надійних інтегративних, міждисциплінарних інструментів досліджень. Web of Science накопичує метрику цитувань змісту наукових досліджень в одному в одному інтерфейсі. Оскільки Web of Science дотримується суворої процедури оцінки наукового дослідження, гарантується отримання найбільш авторитетної, значущою і надійної інформації, що дозволить провести високоякісне дослідження. Web of Science дозволяє об'єднати весь процес пошуку: основний міждисциплінарний зміст, новітні напрями, предметна та галузева розгалуженість, дані досліджень, аналітичні засоби).

Необхідно з'ясувати, за якими саме показниками наукові журнали в наукометричних баз Scopus або Web of Science розташовуються в ієрархічній послідовності. Даними показниками є індекс цитування – це прийнята в науковому світі міра значущості наукової роботи якого-небудь ученого або наукового колективу. Величина індексу цитування визначається кількістю посилок на публікацію або прізвище автора в інших джерелах. Однак для точного визначення значущості наукових праць важливо не тільки кількість

посилань на них, але й якість цих посилань. Індекс Гірша (h-індекс) – кількісна характеристика вченого, заснована на кількості його публікацій і кількості цитувань цих публікацій. Наприклад, учений має індекс Гірша 5, якщо 5 з його статей цитуються як мінімум 5 разів кожна. Імпакт-фактор показує, скільки разів у середньому цитується кожна опублікована в журналі стаття протягом двох наступних років після виходу [183].

Очевидно, що наукову публікацію у науковому виданні оцінюють за кількома критеріями, тому дослідник має відповідально та з розумінням поставитися до проведеного ним дослідження, а також висвітлення його результатів у наукових виданнях такого високого рівня.

Важливо, що до наукових публікацій у періодичних виданнях, включених до наукометричних баз Scopus або Web of Science, ставляться доволі високі вимоги. Наукова публікація має бути результатом самостійного та оригінального дослідження, відсутність публікацій в інших періодичних виданнях, має відповідати тематиці журналу, містити ґрунтовну теоретичну та практичну базу, високий аналітичний рівень опрацьованого матеріалу, а також відповідати формальним вимогам періодичного видання щодо оформлення списку використаних джерел, посилань та цитувань.

Очевидно, що всеосяжні новітні інтеграційні процеси активно впливають і на наукову думку та наукові дослідження в Україні. Адміністративне право як галузь публічного права також активно залучається до міжнародних наукових процесів, тому вчені-адміністративісти мають вивчати закордонний досвід, долучатися до світової адміністративно-правової спадщини та провідних наукових досліджень у сфері публічного управління. Зрозуміло, що затвердивши «Порядок присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» Міністерство освіти і науки України дало початок виникненню нових адміністративно-правових відносин як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівні. На даному етапі активізувалася співпраця між закордонними та вітчизняними органами публічної влади.

Більше того, вивчивши досвід іноземних наукових досліджень, вітчизняний науковець підвищу рівень власної компетенції та обізнаності у певній науковій сфері, оволодіє величезним багажем знань і зможе їх передати у подальшому учням, студентам та іншим фахівцям.

На даний час успішно функціонує сайт The SCImago Journal & Country Rank. The SCImago Journal & Country Rank is a publicly available portal that includes the journals and country scientific indicators developed from the information contained in the Scopus® database (Elsevier B.V.). These indicators can be used to assess and analyze scientific domains. Journals can be compared or analyzed separately. Country rankings may also be compared or analyzed separately. Journals can be grouped by subject area (27 major thematic areas), subject category (313 specific subject categories) or by country. [5]. (SCImago Journal & Country Rank є загальнодоступним порталом, який відображає показники наукових журналів різних країн світу, що входять до наукометричної бази даних Scopus® (Elsevier B.V.). Ці показники використовуються для оцінки та аналізу наукових галузей. Даний портал дає можливість порівнювати та аналізувати наукові журнали окремо один від одного. Журнали можуть бути згруповані відповідно до галузевої приналежності (27 основних тематичних галузей), з урахуванням категорії (313 предметних категорій) або відповідно до країни походження.

Як бачимо, The SCImago Journal & Country Rank портал є багатофункціональною платформою для отримання розгорнутої та вичерпної інформації про наукове видання щодо цитування, також галузева розгалуженість дає можливість розширити чи звузити коло пошуку необхідного наукового журналу, окрім того користувач може сам обирати наукові видання якої країни його цікавлять. Також відображається показник цитування кожного наукового видання, що дає можливість розташувати наукові видання в порядку ієрархічної послідовності.

За даними порталу The SCImago Journal & Country Rank наукові видання правового напрямку «Law» належать до категорії «Social Sciences».

Загальна кількість наукових журналів правової спрямованості складає 484. Однак, не всі журнали мають відкритий доступ, тобто задля користування розміщеними електронними варіантами статей того чи іншого журналу, необхідно зареєструватись на сайті журналу, бути членом наукового товариства університету або коледжу, який видає певний науковий журнал, або ж бути науково-педагогічними працівником в університеті або коледжі (International Security (USA), International Organization (United Kingdom), Stanford Law Review (USA), Higher Education (Netherlands), PoLAR: Political and Legal Anthropology Review (Germany), Forensic Science Review (Taiwan), Egyptian Journal of Forensic Sciences (Egypt)).

Наукові видання правового напрямку «Law», що належать до категорії «Social Sciences», і знаходять у відкритому доступі, тобто кожен користувач, зайшовши на сайт наукового журналу, може через пошук знайти необхідну наукову статтю та у повному обсязі прочитати її у форматі pdf. Реєстрація, оплата додаткових внесків, а також підтвердження приналежності до наукової установи не вимагається. Загальна кількість наукових журналів з відкритим доступом складає 49. До таких журналів належать: Journal of Legal Analysis (USA), European Law Review (United Kingdom), European Journal of Psychology Applied to Legal Context (Spain), Estudios Constitucionales (Chile), Crime, Law and Social Change (Netherlands), International Journal of Conflict and Violence (Germany), Environmental and Planning Law Journal (Australia), Danube (Poland), Journals of Intellectual Property Rights (India), Studies in Social Justice (Canada). Як бачимо, на даний час існує велика кількість наукових журналів – 49 з відкритим доступом, тобто інформації для вивчення, аналізу та використання результатів іноземних досліджень вітчизняними науковцями більш ніж достатньо.

Варто звернути увагу, що 49 наукових журналів з відкритим доступом мають як міждисциплінарну, так і галузеву специфікацію. Міждисциплінарними є наукові журнали: Journal of Legal Analysis (USA), Duke Law Journal (USA), Boletin Mexicano de Derecho Comparado (Mexico),

Vniversitas (Mexico), Baltic Journal of Law and Politics (Poland). У вище зазначених наукових журналах відкрито доступ до статей різної галузевої спрямованості, тут можна знайти статті з конституційного, цивільного, адміністративного, кримінального права, криміналістики, кримінології, міжнародного права та інших. Очевидно, що іноземні дослідники активно здійснюють наукову діяльність та вітчизняні дослідники мають можливість абсолютно безкоштовно долучитися до вивчення результатів дослідження з усього світу.

У рейтингу також представлені журнали вузької спеціалізації, в яких видаються результати наукових досліджень у певній галузі права. Наукові журнали у галузі господарського права: Boston University Law Review (USA), Constitutional Political Economy (USA), Central European Journal of Public Policy (Czech Republic), University of Pittsburgh Law Review (USA). Наукові журнали у галузі комп'ютерного права та інформаційних технологій: First Monday (USA), Revista de Direito, Estado e Telecomunicacoes (Brazil), Informatologia (Croatia), International Journal of Cyber Criminology (India), Computer Fraud and Security (United Kingdom), Journals of Intellectual Property Rights (India). Наукові журнали у галузі адміністративного права: Law and Contemporary Problems (USA), Ratio juris (United Kingdom), Homeland Security Affairs (USA), Studies in Social Justice (Canada). Наукові журнали у галузі екологічного права: Environmental and Planning Law Journal (Australia), Duke Environmental Law and Policy Forum (USA), European Energy and Environmental Law Review (Netherlands). Наукові журнали у галузі кримінального права: Crime and Delinquency (USA), Crime, Law and Social Change (Netherlands), Politica Criminal (Chile). Варто зазначити, що галузеве розмежування наукових журналів доволі умовне, так як конституційне право переплітається і з адміністративним, цивільними та кримінальним, тому в наукових журналах можна знайти й інші наукові публікації, тема яких суміжна з іншою галуззю права, однак тісно пов'язана з галузевою направленістю даного журналу. Доволі широке коло питань розкрито в таких

наукових журналах: *Dilemas* (Brazil), *Business Lawyer* (USA), *Revista Chilena de Derecho* (Chile), *Res Publica* (Netherlands).

Як зазначалося вище, наукова публікація оцінюється за кількома критеріями: індекс цитування, індекс Гірша, імпакт-фактор. Відповідно до цих показників наукові журнали розташовуються в ієрархічній послідовності: наукові журнали із найбільшими показниками розташовуються на перших місцях далі йдуть журнали у порядку зменшення показників оціночних критеріїв. Дане ранжування наукових журналів дозволяє науковцю визначити найбільш авторитетні наукові видання із найбільшим індексом цитування, індексом Гірша, імпакт-фактору, що у свою чергу свідчить про високу якість отриманих результатів дослідження та наданої описової інформації.

Варто проаналізувати, наукові видання з яких країн займають чільне місце у рейтингу наукових видань з відкритим доступом. До четвірки наукових видань з найбільшим індексом цитування та імпакт-фактором належать наукові журнали із Сполучених Штатів Америки: *Journal of Legal Analysis* (1,544), *Crime and Delinquency* (1,327), *Duke Law Journal* (1,27), *Boston University Law Review* (0,681). На п'ятому місці розташовується науковий журнал зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії: *European Law Review* (0,588). Шосте місце займає науковий журнал із Іспанії: *European Journal of Psychology Applied to Legal Context* (0,539). Сьоме та восьме місця займають наукові журнали знову ж таки із Сполучених Штатів Америки: *First Monday* (0,428), *Constitutional Political Economy* (0,411). Дев'яте місце належить науковому виданню з Чилі: *Estudios Constitucionales* 0,383. Десяте місце займає науковий журнал із Нідерландів: *Crime, Law and Social Change journal* (0,366). Очевидно, журнали із Сполучених Штатів Америки переважають у рейтингу цитування, із 10 перших наукових журналів 6 є американськими. Зауважимо, що із 49 наукових журналів, представлених у відкритому доступі, 11 із Сполучених Штатів Америки; 6 із Чилі; 5 із Іспанії; 4 із Нідерландів; 3 із Сполученого

Королівства Великої Британії та Північної Ірландії; 3 із Бразилії; 2 із Польщі; 2 із Індії; 2 з Мексики; 2 з Колумбії; 1 із Німеччини; 1 із Австралії; 1 із Чеської Республіки; 1 з Ірану; 1 з Канади; 1 із Республіки Хорватії; 1 із Португалії; 1 із Данії; 1 із Сербії. Як бачимо, трійку лідерів у рейтингу наукових журналів з відкритим доступом посідають наукові журнали із Сполучених Штатів Америки, Чилі та Іспанії.

Зауважимо, що у наукових журналах можна публікувати наукові статті французькою, португальською, іспанською, німецькою мовою та іншими мовами, однак обов'язковою вимогою до даних наукових статей є наявність англomовної назви наукової статті, англійської анотації та переліку ключових слів, без виконання цих вимог наукова стаття навіть не буде прийматися до розгляду редакційною колегією наукового журналу. Тобто, ще раз підкреслено важливість англійської мови як мови міжнародного наукового спілкування. Володіючи англійською мовою, вітчизняним науковець може стати повноцінним членом світового наукового співтовариства.

Отже, з вище викладеного можна зробити наступні висновки:

1) Міністерство освіти і науки України є основним як генератором, так і накопичувачем наукових ідей і досліджень у різних сферах науки. Світові наукові процеси, зміни та здобутки ретельно вивчаються, аналізуються та впроваджуються у вітчизняну науку. Міністерством освіти і науки України започатковано та впроваджено безліч освітніх програм, затверджена велика кількість нормативно-правових документів, що покращують та вдосконалюють рівень наукових досліджень в Україні;

2) одним із значущих кроків у покращенні та стимулюванні вивчення та підвищення рівня знань англійської мови як мови наукових досліджень стало затвердження Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам»;

3) публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science друкуються англійською мовою або іншою

мовою, визначеною самим періодичним виданням. Очевидно, що без належного та достатнього рівня володіння англійською науковою мовою виконати дану вимогу буде неможливо, як наслідок, про присвоєння звання професора навіть не може йти мова;

4) рівень знання англійської мови (B2) дозволяє вивчати та аналізувати результати світових наукових досліджень, робити певні висновки та запроваджувати їх у вітчизняному науковому просторі. Більше того, світові наукові здобутки можуть слугувати початком нових вітчизняних наукових досліджень, провідних розробок, що виведе Україну на конкурентний рівень науково-технічного прогресу;

5) наукову публікацію в журналах, що індексуються наукометричними базами даних Scopus Web of Science, оцінюються за кількома критеріями, тому дослідник має відповідально та з розумінням поставитися до проведеного ним дослідження та висвітлення його результатів у наукових виданнях такого високого рівня;

6) наукові видання, які займають чільне місце у рейтингу наукових видань з відкритим доступом. До четвірки наукових видань з найбільшим індексом цитування та імпакт-фактором належать наукові журнали із Сполучених Штатів Америки: Journal of Legal Analysis (1,544), Crime and Delinquency (1,327), Duke Law Journal (1,27), Boston University Law Review (0,681). На п'ятому місці розташовується науковий журнал зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії: European Law Review (0,588). Шосте місце займає науковий журнал із Іспанії: European Journal of Psychology Applied to Legal Context (0,539). Сьоме та восьме місця займають наукові журнали знову ж таки із Сполучених Штатів Америки: First Monday (0,428), Constitutional Political Economy (0,411);

7) на даний час успішно функціонують наукометричні бази даних Scopus та Web of Science, які ранжують наукові видання відповідно до оціночних показників: індекс цитування, індекс Гірша, імпакт-фактор. У законодавстві України закріплено вимоги щодо присвоєння вченого звання

професора та доцента, обов'язковою умовою серед яких є наявність публікацій у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science. У відкритому доступі знаходяться більше 49 наукових журналів, з яких 11 із Сполучених Штатів Америки. Науковець сам може обрати науковий журнал, який відповідав би його тематиці дослідження і виконавши вимоги до публікацій, опублікувати результати свого дослідження;

8) вітчизняний науковець для опублікування результатів власного дослідження у вище вказаних журналах має володіти англійською мовою на достатньому рівні, виконати всі вимоги наукового видання. Однак, без знання англійської мови, виконання вимог Міністерства освіти і науки буде неможливим, тому необхідно покращувати рівень знання англійської мови в наукових колах сучасного суспільства та активізувати роботу вітчизняних науковців і їх орієнтацію на результати світових досліджень у тій чи іншій галузі.

Отже, процес англізації вже активно проходить і затвердження Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам» з необхідними вимогами достовірне тому підтвердження, тому вітчизняні науковці мають швидко та якісно адаптуватися до вимог часу і долучатися до світової наукової спадщини шляхом вивчення, аналізу та узагальнення результатів наукових досліджень іноземних науковців.

Висновки до розділу 3

1. Встановлено, що юридична термінологія, як наукова категорія – це сукупність юридичних термінів-слів, термінів-словосполучень вузько галузевої направленості, міждисциплінарної спрямованості, що висвітлюють лексичний склад юриспруденції, юридичного документування та нормотворення;

2. З'ясовано, що на даний час є намагання створення світового глобального простору, прикладом є існування Європейського Союзу, який має велику кількість адміністративно-правових актів, покликаних узгодити діяльність та співпрацю між країнами-членами Європейського Союзу. Ці акти ратифікуються у державному законодавстві країни-члена і глибоко проникають у виникаючі суспільні відносини, тим самим все більше і більше зникає чіткість у поділі правових сімей.

3. Правова система України за своєю суттю є класичним представником романо-германської правової сім'ї, в якій пріоритет надається закону, а не судовому прецеденту, хоча роль суду також є важливим чинником у формуванні та регулюванні виникаючих суспільних відносин.

4. З'ясовано, які наукові видання займають чільне місце у рейтингу наукових видань з відкритим доступом. До четвірки наукових видань з найбільшим індексом цитування та імпакт-фактором належать наукові журнали із Сполучених Штатів Америки: *Journal of Legal Analysis* (1,544), *Crime and Delinquency* (1,327), *Duke Law Journal* (1,27), *Boston University Law Review* (0,681). На п'ятому місці розташовується науковий журнал зі Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії: *European Law Review* (0,588). Шосте місце займає науковий журнал із Іспанії: *European Journal of Psychology Applied to Legal Context* (0,539). Сьоме та восьме місця займають наукові журнали знову ж таки із Сполучених Штатів Америки: *First Monday* (0,428), *Constitutional Political Economy* (0,411).

Отже, процес англізації торкається майже всіх сфер суспільного життя, і адміністративне право не виключення. На законодавчому рівні визначено пріоритетні напрямки розвитку та впровадження новітніх засобів щодо успішного функціонування наукового товариства України в умовах процесу англізації. Вимоги щодо публікацій наукових досліджень англійською мовою у журналах, що ранжуються наукометричними базами даних Scopus Web of Science ще одне цьому підтвердження.

ВИСНОВКИ

У висновках дисертації згідно з метою та завданнями дисертаційного дослідження, відповідно до проведеного аналізу європейського та вітчизняного законодавства, на основі досягнень адміністративно-правової науки, та процесу англізації в сучасному адміністративному праві України автор роз'яснив та розробив нове тлумачення наукових завдань щодо розвитку англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України та запропонував наступні висновки та пропозиції:

1. Визначено місце і роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. Англійська адміністративно-правова термінологія входить до складу юридичної термінології. Англійська адміністративно-правова термінологія має ряд нагальних завдань для вирішення, а саме: усунення двозначності, негативної синонімії, калькування та контекстуального відмежування в процесі комунікації.

2. Проаналізовано значення англійської мови як засобу інтеграції вітчизняного адміністративного права до світової спільноти і визначено, що вона має провідне значення в науці, навчанні, менеджменті (публічному управлінні), як засіб налагодження зв'язків із різними суб'єктами права. Забезпечуючи однозначне, правильне та коректне вживання термінології, зрозуміле усім суб'єктам на різних стадіях комунікації, у написанні наукових статей, у проведенні наукових досліджень та запровадженні їх результатів, у більшості випадків використовується англійська мова, що дає можливість долучитися до світової наукової спадщини науковцям з різних країн світу.

3. Зроблено висновок про роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста. Учені-адміністративісти мають ретельно та детально досліджувати вживання адміністративно-правової термінології з метою підвищення правової культури держави та усунення непорозуміння

між суб'єктами державної влади, як на загальнодержавному, так і на міжнародному рівнях. Учений-адміністративіст при перекладі адміністративно-правових термінів англійською мовою має враховувати їх законодавче визначення, не розширюючи чи звужуючи його.

4. Розкрито зміст загальних термінів адміністративного права України в англійській інтерпретації. Здійснений порівняльний аналіз змісту основних термінів адміністративного права України і Франції в англійській інтерпретації. При використанні терміну «адміністративне право» або ж «Administrative Law» англійською мовою під час перекладу нормативно-правових актів, міжнародних договорів, конвенцій в умовах співробітництва із Францією, вченому-адміністративісту необхідно знати і враховувати, що французи будуть розуміти під адміністративним правом не тільки галузь публічного права, а й конституційного. У французькому адміністративному праві адміністративна відповідальність означає недотримання правового зобов'язання і накладення стягнень на правопорушника. Визначення «адміністративної відповідальності» – «administrative responsibility» в Україні та Франції мають подібні характеристики, тому при використанні даного адміністративно-правового терміну вченому-адміністративісту необхідно враховувати їх задля повного та всебічного розуміння між різними суб'єктами комунікації. Як в Україні, так і у Франції є адміністративно-правовий термін «публічна служба» – «public service» та «civil service» – державна служба. Хоча у Франції адміністративно-правовий термін публічна служба – «public service» має дещо ширше значення ніж в Україні, за рахунок сфер впливу публічної служби. Однак, і в Україні, і у Франції «civil service» – державна служба є різновидом публічної служби – «public service» і мають тотожні значення.

5. Визначено, що адміністративно-правові відносини в англійській інтерпретації, які використовуються у Франції, Федеративній Республіці Німеччина, Польщі – це суспільні відносини у формі соціальної взаємодії між суб'єктами та об'єктами публічного управління із використанням

англійської адміністративно-правової термінології з метою встановлення стійких правових зв'язків та виникнення юридичних наслідків.

6. З'ясовано основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Адміністративне право таких країн-членів Європейського Союзу, як Федеративна Республіка Німеччина, Франція, Республіка Польща має ряд схожих та відмінних рис. Серед спільних рис є функціонування адміністративного права даних країн на основі принципів пропорційності, рівності, захисту законних інтересів. Також спільним для адміністративного права вище вказаних держав є кодифікація. Якщо ж говорити про адміністративний акт, то на відміну від Федеративної Республіки Німеччина, у Франції він має дещо ширше поняття і відноситься як до загальних, так і до індивідуальних актів, тим самим поширюється на визначене та невизначене коло осіб.

7. Проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. Адміністративно-правова термінологія країн романо-германської правової сім'ї як наукова категорія характеризується такими ознаками: складна система термінів; ієрархічність; структурна організованість; позначення загальних та видових понять; використання словоскладання та аббревіації для позначення термінів.

8. Проаналізовано особливості адміністративно-правової термінології країн англосаксонської правової сім'ї. Адміністративно-правова термінологія країн англосаксонської правової сім'ї має ряд особливостей: наявність великої кількості синонімічних виразів, що можуть бути перекладені або зрозумілі некоректно, якщо не враховується контекст їх вживання.

9. Сформульовано шляхи удосконалення вітчизняного законодавства шляхом адаптації його до англійської термінології. Необхідно започаткувати переклад фундаментальних досліджень у галузі адміністративного права України, щоб вони стали не тільки надбанням українського народу, але й усього світового наукового суспільства. Це

забезпечить динамічний розвиток вітчизняної науки, безупинний рух вперед та орієнтацію на результат. Вбачаємо необхідність встановлення на законодавчому рівні видавництва не менше однієї третини від загальної кількості статей у фахових виданнях англійською мовою з подальшою перевіркою задовільності перекладу. Аспіранти під час проведення дисертаційного дослідження мають також презентувати результати англійською мовою. Вважаємо, що не менше однієї третьої доповіді при захисті дисертаційного дослідження мають бути саме цією мовою. Більше того, не менше однієї третини питань при захисті дисертаційного дослідження доцільно задавати також англійською мовою, що підтвердить встановлення зворотнього зв'язку між аспірантом та членами спеціалізованої вченої ради, а також буде запорукою того, що всі члени спеціалізованої вченої ради володіють на високому рівні англійською мовою.

10. Виявлено адміністративно-правові аспекти англізації наукових досліджень в діяльності Міністерства освіти і науки України. Міністерством освіти і науки України започатковано та впроваджено безліч освітніх програм, затверджена велика кількість нормативно-правових документів, що покращують та вдосконалюють рівень наукових досліджень в Україні. Публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Scopus або Web of Science друкуються англійською мовою або іншою мовою, визначеною самим періодичним виданням. Очевидно, що без належного та достатнього рівня володіння англійською науковою мовою виконати дану вимогу буде неможливо, як наслідок, про присвоєння звання професора навіть не може йти мова.

11. Важливим є впровадження єдиного термінологічного англійсько-українського словника адміністративно-правових термінів, який би був досконалим з наукової, лінгвістичної та юридичної точок зору. Даний словник має містити усі необхідні адміністративно-правові терміни для встановлення двосторонніх комунікативних зв'язків між вітчизняними та іноземними органами публічного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 2016 – Рік англійської мови в Україні URL: <http://mon.gov.ua/>.
2. Abolition of the Administrative Justice and Tribunals Council. Order 2013. SI 2042/2013. - 2013. URL: <http://ukaji.org/2015/08/10/whats-new-in-administrative-justice-august-2015/>.
3. About Master of Business Administration URL: http://osvita.ua/add-education/pro_mba/7313/.
4. About Scopus URL: <https://www.elsevier.com/solutions/scopus>.
5. Adam Huttner-Koros The Hidden Bias of Science's Universal Language URL: <http://www.theatlantic.com/science/archive/2015/08/english-universal-language-science-research/400919/>.
6. Administrative Procedure Act (Verwaltungsverfahrensgesetz, VwVfG) of May 25th 1976; in the wording last promulgated on January 23rd 2003 (Federal Law Gazette I p. 102), amended by Article 1, of the Fourth Administrative Law Amendment Act (Viertes Gesetz zur Änderung verwaltungsverfahrenrechtlicher Vorschriften – 4. VwVfÄndG) of December 11th 2008 (Federal Law Gazette I p. 2418).
7. Alimbayeva A.T. Translation Peculiarities of Legal Language from English Into Russian. ISUCT Press. 2015. # 3. p. 1-4.
8. Center of German Legal Information URL: <http://www.cgerli.org/index.php?id=61> (дата звернення: 21.10.2016).
9. Charles H. Moore, Programming. A problem-oriented language URL: <http://www.forth.org/POL.pdf>.
10. Code of Federal regulations, containing a codification of documents of general applicability and future effect as of December 31. Code. 1948. URL: <http://www.fileshouts.net/189589700/Code-of-federal-regulations-containing-a-codification-of-documents-of-general-applicability-pdf/>
11. Common law URL: https://www.cs.mcgill.ca/~rwest/link-suggestion/wpcd_2008-09_augmented/wp/c/Common_law.htm

12. Computer Science and English URL: <https://teachinglondoncomputing.org/computer-science-and-english/>.
13. dEUcert Project: Dissemination of European Certification Schema ECQA URL: <http://www.eu-certificates.org>.
14. Different Approaches to Management. Part I: Різні підходи до менеджменту: Методичні вказівки з англійської мови професійного спілкування для самостійної роботи. Уклад. Л.М. Балацька. Суми: УАБС НБУ, 2005. 28 с.
15. Dr. Sayeh S Abdullah and Prof.Mohammad Latif Chaudhary English as a Global Lingua Franca. International Conference on Education, Applied Sciences and Management (ICEASM'2012). December 26-27, 2012. Dubai (UAE). p. 128-133.
16. Droit Administratif. URL: <http://www.cssforum.com.pk/css-optional-subjects/group-vi/constitutional-law/32587-driot-administratif-administrative-law-france.html>.
17. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/Anglo-Saxon-law>.
18. English and Scientific Research: Some Reflections URL: <https://neltachoutari.wordpress.com/2010/05/01/English-and-scientific-research-some-reflections/>
19. Establishing an International Center of Excellence for Terminology: Research, Technologies and Services URL: <http://www.termnet.org/english/projects/excellenceterm.php>.
20. Facts on the Nobel Prize in Literature URL: https://www.nobelprize.org/nobel_prizes/facts/literature/.
21. France: Legal and Governmental Documents URL: https://eudocs.lib.byu.edu/index.php/France:_Legal_and_Governmental_Documents.
22. French System of Administrative Law: French Droit Administratif. URL: <http://www.yourarticlelibrary.com/essay/french-system-of-administrative-law-french-droit-administratif/44276/>
23. Grammarly URL: <https://www.grammarly.com/faq#toc0>.

24. Information and Communication Technologies in the Teaching and Learning of Foreign Languages: State-of-the-Art, Needs and Perspectives. Analytical Survey. UNESCO Institute for Information Technologies in Education (IITE). 2004. p. 1-106.
25. John Hopkins University Institute for Policy Studies. Center for civil Society studies. The comparative non-profit sector. France. 2006. URL: <http://ccss.jhu.edu/>
26. Jurgen Schmidhuber Evolution of National Nobel Prize Shares in the 20th Century. IDSIA. Galleria 2, 6928. Manno-Lugano. Switzerland. Sep. 2010. p. 1-19
27. Labor relations in the Belgian, French, German and Dutch public services 2001. URL: <https://soc.kuleuven.be/io/egpa/HRM/vaasa/nomden.pdf>.
28. Legislationline URL: <http://www.legislationline.org>.
29. Macías Otón, Elena. Los problemas lingüísticos en la didáctica de la traducción jurídica (inglés/francésspañol). Revista de Llengua i Dret, Journal of Language and Law. 2016. # 65. p. 1-17.
30. Mahendra P. Sign. German Administrative Law in Common Law Perspective. 1985. URL: <http://www.springer.com/us/book/9783662024577>.
31. Master of Business Administration URL: <http://www.mim.kiev.ua/programs/mba/>.
32. Master program InterEULawEast URL: <https://sites.google.com/a/onua.edu.ua/intereulaweast/>.
33. Mykhailova O.V. The main characteristics of Legal English URL: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/7033>.
34. N.M. Antonyuk, I.V. Shuryk, English-Ukrainian Legal Terminology Translation in Multilingual Contracts. Bulletin Academy of Advocacy of Ukraine. 2013. No. 3(28). pp. 72-75.
35. Natasha Buontempo Judicial Review of Administrative Acts in the European Union and in France: A Comparison. University of Malta. 2010. p. 1-2/ URL: https://www.academia.edu/21038018/Judicial_Review_in_French_and_EU_Administrative_law_A_Comparison
36. National Foreign Language Learning and Promotion Initiative. URL: http://reforms.in.ua/sites/default/files/go_global.pdf.

37. New Oxford American Dictionary. Edited by Angus Stevenson and Christine A. Lindberg. Oxford University Press. 2010. p. 1296. URL: <http://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780195392883.001.0001/acref-9780195392883>.

38. Ochendowski E. Prawo administracyjne, część ogólna. Toruń. 2001. S. 171. URL: <http://biblioteka.law.uni.torun.pl/publikacje/ochendowski.html>.

39. Our American Common Law URL: <http://www.svpvrii.com/OACL.html>

40. Regina v. Secretary of State for the Home Department. Ex parte Simms. WLR 328. – 1999. URL: <http://swarb.co.uk/regina-v-secretary-of-state-for-the-home-department-ex-parte-simms-hl-11-feb-1999/>.

41. Renan Le Mestre Termes du droit administratif. Gualino éditeur. Paris. 2006. pp.58 – 62.

42. Republic of France URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan023308.pdf>.

43. Schwarze European Administrative Law. London: Sweet & Maxwell. 1992. P. 64-66

44. Source of the Polish Administrative Law URL: <https://prezi.com/gflud1zr5zha/sources-of-the-polish-administrative-law/>.

45. Tardy, C. The role of English in scientific communication: lingua franca or Tyrannosaurus rex? Journal of English for Academic Purposes. 2004. Vol. 3, No. 3. pp. 247–269.

46. The Administrative Procedure Act. 1946. - Ch. 324. - 60 Stat. 237. URL: <https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/USCODE-2011-title5/pdf/USCODE-2011-title5-partI-chap5-subchapII.pdf>.

47. The European Administrative Co-Operation (Taxation). Regulations 2012. SI 3062/2012. - 2012. URL: http://www.legislation.gov.uk/uksi/2012/3062/pdfs/uksi_20123062_en.pdf.

48. The EuroTermBank project URL: <http://www.eurotermbank.com/about.aspx>.

49. The Legal and Regulatory Framework of Public Administration. The United Nations Programme in Public Administration and Finance. New York. - 1995. URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan000761.pdf>

50. The SCImago Journal & Country Rank URL: <http://www.scimagojr.com/aboutus.php>

51. Thomas Schmitz. The administrative procedure in German administrative law. German Law Centre. 2013. p. 1-9.

52. U.S. Government Publishing Office. URL: <https://www.gpo.gov/help/index>.

53. Ura E. Prawo administracyjne. Warszawa: Wydawnictwo Prawnicze. 2001. S. 29. URL: <https://www.ur.edu.pl/file/2967/Prawo-administracyjne---W-st.pdf>.

54. Web of science URL: <https://login.webofknowledge.com/error/Error?PathInfo=%2F&Alias=WOK5&Domain=.webofknowledge.com&Src=IP&RouterURL=https%3A%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&Error=IPError> .

55. Webster Noah. Webster's Third New International Dictionary of the English Language Unabridged. Merriam-Webster. 1993. p. 2782 URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Webster's_Third_New_International_Dictionary

56. What is the difference between common and civil law? URL: <http://www.economist.com/blogs/economist-explains/2013/07/economist-explains-10>

57. Williams D. G.T. Administrative Law in England: The Emergence of a New Remedy. William & Mary Law Review 1986. # 27.p. 715-739.

58. Wolfgang Rusch. Administrative Procedures in EU Member States. 2009. p. 1-10. URL: <http://www.sigmaweb.org/publications/42754772.pdf>.

59. Авер'янов В. Б. Утвердження принципу верховенства права у новій доктрині українського адміністративного права. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2006. Випуск № 11. С. 57–70.

60. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України: доктринальні аспекти реформування. Право України. 1998. Випуск № 8. С. 8–13.

61. Административное право зарубежных стран: Учебник. Под ред. Н.Козырина, М. А. Шатиной. М., 2003. 464 с.

62. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України. Упор. В.П.Тимошук. К.: Факт, 2003. 496 с.
63. Адміністративне право України. Підруч.: У двох томах: Том 1. Заг.ч. Під ред. В. Б. Авер'янов . К,: «Юридична думка», 2004. 584 с.
64. Адміністративно-процедурний Кодекс України: проект №11472 від 03.12.2012. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=44893.
65. Алексеев С. С. Право: азбука – теория – философия. Опыт комплексного исследования. Москва, 1999. 712 с.
66. Алексеев С.С. Общая теория права. М.: Юрид. Лит. 1982. В 2-х т. Т. 2. 192 с.
67. Алексійчук М.М. Адміністративно-правовий статус міського, районного органу внутрішніх справ: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2009. 20 с.
68. Англійсько-французько-німецько-український словник термінології Європейського Союзу. Київ: “К.І.С.”. 2007.– 226 с.
69. Бабиц В.А. Адміністративна відповідальність за зберігання або транспортування алкогольних напоїв чи тютюнових виробів, на яких немає марок акцизного збору встановленого зразка: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. акад. держ. податк. служби України. Ірпінь, 2005. 22 с.
70. Бабюк В. Переклад та мовна політика ЄС. Лінгвістика. Київ. 2014. Випуск № 15. С. 29-32.
71. Бехруз Х. Вступ до порівняльного правознавства : навчальний посібник. - Одеса: Юридична література. 2002. 464 с.
72. Бехруз Х. Сравнительное правоведение : учеб. для вузов.О. : Феникс. Москва:ТрансЛит, 2011. 178 с.
73. Битяк Ю.П., Богуцький В.В., Гаращук В.М. та ін. Адміністративне право України: підручник. за ред. Ю. П. Битяка. Харків: Право, 2000. 520 с.
74. Битяк Ю.П., Бондаренко Г.П., Васильев А.С. и др. Советское административное право. Учеб. для юрид. ин-тов и фак. под ред. Р.С. Павловского. Київ: Вища шк., 1986. 415 с.

75. Білодід І.К., Бурячок А.А. та ін. Словник української мови: в 11 томах. Том 10. Київ: Наук. думка, 1973. С. 1-840.
76. Бородін І., Шапенко Л. Еволюція адміністративного права України. *European Political And Law Discourse*. 2016. Volume 3 Issue 2. С. 121-125.
77. Бребан Г. Французское административное право. Под. ред. С.В. Боботова. Москва: Прогресс, 1988. 488 с.
78. Васецький В.Ю. Доктрина прав людини в романо-германській правовій системі: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Київ, 2006. 20 с.
79. Васянович О.А. Правовий звичай як форма права у сучасних правових системах: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. Київ, 2010. 18 с.
80. Ведель Ж. Административное право Франции.. Перевод с французского. Под ред.: Крутоголов М.А.; Пер.: Энтин Л.М. М.: Прогресс, 1973. 512 с.
81. Вербенец М. Б. Юридична термінологія української мови: історія становлення і функціонування: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Ін-т філології Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Київ, 2004. 15 с.
82. Видання Ради Європи «Адміністрація і Ви. Принципи адміністративного права, що стосуються відносин між адміністративною владою і приватними особами» (переклад неофіційний). 1996. С. 1.
83. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_118/page2.
84. Войнич О.М. Цивілізований лобізм як чинник політичної культури: концептуальний та прикладний виміри: автореф. дис ... канд. політ. наук: 23.00.03 Войнич ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2009. 21 с.
85. Володина М.Н. Теория терминологической номинации. Москва: МГУ. 1997. 180с.

86. Галуцько В. В. Адміністративно-правова охорона права власності в Україні : автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2009. 35 с.
87. Галуцько В. В. Адміністративно-правові відносини: алгоритм дослідження суспільних відносин . Науковий вісник публічного та приватного права. 2016. Випуск 3. С. 124-131.
88. Галуцько В. В., Олефір В. І., Пихтін М. П. та ін. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття): монографія: за заг. ред. В. В. Галуцька. Херсон : Херсонська міська друкарня. 2010. 378 с.
89. Галуцько В. В., Олефір В. І., Гридасов Ю. В., Іванищук А. А., Короєд С.О. Адміністративне право України : підручник. Херсон : ХМД, 2013. 393с.
90. Галуцько В., Курило В., Короєд С. та ін. Адміністративне право України: навчальний посібник. – Херсон: Грінь Д.С., 2015. Т 1. Загальне адміністративне право. 272 с.
91. Галуцько В.В. Предмет сучасного адміністративного права України. Форум права. 2010. Випуск № 2. С. 83-88.
92. Галуцько В.В., Тополя Р.В., Єщук О.М., Саунін Р.Д. Адміністративно-правове регулювання експертно-криміналістичних досліджень транспортних засобів : монографія. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 180 с.
93. Гриценко І. С. Становлення і розвиток наукових поглядів на основні інститути вітчизняного адміністративного права : дис. ... доктор. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2004. С. 42-43.
94. Гриценко І. С. Становлення та розвиток поглядів на адміністративно-правові відносини у радянській науці адміністративного права. Право і безпека. 2008. Випуск № 7. С. 106–110.
95. Грищук Н. Історико-правовий генезис інституту адміністративної відповідальності: порівняльно-правові аспекти. Підприємництво, господарство і право. 2012. Випуск № 12. С.111 – 115.

96. Гумовська І. М. Англійська юридична термінологія в юридичних текстах: генезис, дериваційні та семантично-функціональні аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук. Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів. 2000. 19 с.
97. Давид Р., Жоффре-Спинози К. Основные правовые системы современности. пер. с фр. В. А. Туманова. Москва: Международные отношения. 1999. 400 с.
98. Декларація прав національностей України: Декларація від 01.11.1991 № 1771-XII . Відомості Верховної Ради України від 31.12.1991. № 53. стаття 799.
99. Демський С. Є., Ковальський В.С., Колодій А.М. та ін. Правознавство: підручник 6-е вид. під ред. В.В.Копейчикова . Київ: Юрінком Інтер. 2002. 763с.
100. Деякі питання реалізації статті 54 Закону України “Про вищу освіту”: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656. Урядовий кур'єр від 12.09.2015. № 168.
101. Джерела романо-германського права URL: <http://um.co.ua/12/12-3/12-37249.html>.
102. Дзісь Р.П. Пуристичні тенденції в процесі унормування української літературної мови: автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Чернів. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці, 2008. 20 с.
103. Добрянський С.П. Актуальні проблеми загальної теорії прав людини: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Одес. нац. юрид. акад. Одеса, 2003. 20с.
104. Договір про заснування Енергетичного Співтовариства: Договір, Міжнародний документ від 25.10.2005 . Офіційний вісник України. 2011 р. № 32.
105. Дьолог О.С. Новітні англіцизми – збагачення чи засмічення української мови? Вісник Дніпропетровського університету. 2007. Випуск т.1. С. 90-95.
106. Елистратов А.И. Основные начала административного. Моск. ун-та. Москва: Г.А. Леман, 1914. Выпуск [8]. 332 с.

107. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин: Хартія, Міжнародний документ від 05.11.1992. Офіційний вісник України від 25.12.2006 2006 р. № 50. стор. 379. стаття 3381. код акту 38101/2006

108. Єщук О. Філологічний аспект термінології у сфері адміністративно-правової охорони. URL: [//www.law-property.in.ua/articles/-5-/143-2013-06-01-18-53-09.html](http://www.law-property.in.ua/articles/-5-/143-2013-06-01-18-53-09.html)1.

109. Єщук О.М. Адміністративно-правове регулювання охоронної діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріж. нац. ун-т. Запоріжжя, 2011. 16 с.

110. Єщук О.М. Лінгвістичні аспекти адміністративно-правової охорони. Митна справа. 2013. № 5 (89). С.346-350.

111. Завальний М.В. Адміністративно-деліктне провадження, що здійснюється органами внутрішніх справ: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2008. 20 с.

112. Загороднюк А. С. Проблеми перекладу терміноелемента «legal» українською мовою (на матеріалі угоди Про асоціацію між Україною та Європейським Союзом). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2015. № 16. С. 207-209.

113. Задорожний Ю.А. Римське право - доктринальна першооснова права та юридичної науки в країнах романо-германської правової сім'ї та України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2008. 21 с.

114. Зайчук О.В., Оніщенко Н.М. Теоретичні проблеми типології та класифікації правових систем. Вступ до теорії правових систем: монографія. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2006. 432с.

115. Зарецька І.Т., Колодяжний Б.Г., Гуржій О.М., Соколов О.Ю. Інформатика. «Форум». Київ, 2001.496 с.

116. Зарума-Панських О.Р. Англійська лексика міжнародних договорів: структурні, семантичні та дискурсні особливості: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Львів, 2001. 19 с.

117. Заява про членство України в Міжнародній європейській інноваційній науково-технічній програмі "EUREKA": Україна, Чеська Республіка; Заява, Міжнародний документ від 09.06.2006. Офіційний вісник України . 2008 р. № 79

118. Згурська В.Г. Структурно-семантичні характеристики юридичної термінології англійської мови у рамках україномовного перекладу. Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство: Міжвуз. зб. наук. ст. 2010. Вип. XXIII, ч. 2. С. 535-542.

119. Зеленська О.П., Посохова А.В. До питання про юридичну термінологію в англійській мові та самостійну роботу курсантів над нею. Культура народів Причорномор'я . 2007. № 110, Т. 1. С. 198–200.

120. Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівнял. Аналіз. Пер. з фр. В.Ховхуна. Київ: Основи. 1996. 240с.

121. Капінус Р.Ю. Акти глав держав як джерела адміністративного права країн романо-германської правової системи (на прикладі Італії, Німеччини, Польщі, Франції). Право і суспільство. 2014. Випуск № 5-2. С.205-210.

122. Кикоть В. Я. Административное право зарубежных стран. Москва: Юнити-Диана. 2011. 432 с.

123. Клочко М.І. Юридична термінологія: поняття, особливості. Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2009. Випуск № 18. С.148-154

124. Кодекс адміністративного судочинства України: Кодекс України, Закон за станом на 06.07.2005 № 2747-IV. Голос України від 23.08.2005. № 158

125. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України, Закон за станом на 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984. № 51.

126. Козак Т. Глобалізація світових економічних зв'язків у контексті функціонування мови міжнародного спілкування. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2014. Випуск № 14. С. 4-8.

127. Козоріз І.С. Освітлення проблеми пуризму на прикладі української та німецької мов. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя . 2014. Випуск № 2 . С. 108-111.

128. Коломоець Т. О. Термінологія визначення адміністративного процесу : проблеми визначеності суміжного термінологічного ряду. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. 2011. Випуск № 4. С. 115–121.

129. Колпаков В.К. Адміністративно-правові відносини: поняття та види. Юридичний науковий електронний журнал. 2013. Випуск № 1. С. 101-104.

130. Комарова З. И. Ненормативная терминологическая лексика в отраслевой терминосистеме и терминологическом словаре. 4 Житниковские чтения : актуальные проблемы лексикографирования научных исследований : материалы межвузовской научной конференции. Челябинск, 2000. Ч. 1. С. 15–24.

131. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254. База даних Законодавство України. ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D>.

132. Корчевний Г.В. Адміністративна відповідальність за порушення авторських та суміжних прав: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2002. 20 с.

133. Костенко О. Мовою міжнародного спілкування в Україні має бути англійська . День. 2012. №134.

134. Крижко О.А. Особливості терміна як основної одиниці терміносистеми. Київський університет. 2008. С. 62-67.

135. Куделько З.Б. Англійська терміносистема ринкових взаємин: синтагматичні та парадигматичні особливості: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Л., 2003. 20 с.

136. Куйбіда Р., Адміністративний договір у практиці європейських країн. Слово національної школи суддів України. 2013. Випуск № 2 (3) . С. 176-183.

137. Курило В.І. Адміністративні правовідносини у сільському господарстві України: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т держ. податк. служби України. Київ, 2008. 39 с.

138. Курінний Є.В. Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування: дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2004. 36с.

139. Курс адміністративного права України: підручник. За заг. ред. Коваленка В.В. НАВС, 2012. 808 с

140. Курс лекцій з адміністративного права. URL: http://studme.com.ua/153412208093/pravo/administrativno-pravovye_akty_kak_forma_deyatelnosti_subektov_gosudarstvennoy_administratsii.htm.

141. Лейчик В.М. О языковом субстрате термина. Вопросы языкознания. 1986 .Выпуск № 5. С.87-97.

142. Леонідова О.О. Адміністративна відповідальність за проступки в сфері телекомунікацій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2010. 19 с.

143. Лисенков, С.Л. Загальна теорія держави і права : навчальний посібник. Київ: Юрисконсульт: КНТ. 2006. 355 с.

144. Литовченко О.В. Поняття та види адміністративно-правових відносин, які виникають у судовій системі. Право.ua. Випуск № 3. 2015. с. 73-78.

145. Літошенко О.С. Адміністративна відповідальність в системі юридичної відповідальності: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2005. 21 с.

146. Лопатін С. І. Адміністративно-правові відносини у сфері забезпечення права громадян на інформацію: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Держ. НДІ МВС України. Київ, 2010. 20 с.

147. Лук'янов Д.В. Поняття «правова сім'я» в порівняльно-правових дослідженнях: методологічне значення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2013. Випуск № 6. С. 238-241

148. Лук'янов Д.В. Сучасні погляди на проблему класифікації та типології правових систем Порівняльне правознавство. 2012. Випуск № 3-4. с. 56-62.

149. Ляшук А.М. Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.17. Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2007. 20 с.

150. Мазур М.В. Акти органів судової влади як джерело конституційного права України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2009. 20 с.

151. Малишев Б.В. Судовий прецедент у правовій системі Англії (теоретико-правовий аспект): Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2002. 19 с.

152. Мацак Ж.Г. Переклад термінів фінансової галузі українською мовою. Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. 2008. Випуск № 1(48). С. 168-171.

153. Меморандум взаєморозуміння між Урядом України і Організацією економічного співробітництва та розвитку щодо поглиблення співробітництва: Меморандум, Міжнародний документ від 07.10.2014. Офіційний вісник України. 2014 р. № 93.

154. Минзак О. В. Афіксальні антоніми в терміносистемі права (на матеріалі англійського юридичного дискурсу). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Nz/89_3/statti/99.pdf.

155. Миронюк С.С. Роль юридичної термінології у формуванні мовленнєвої культури студентів-правників. Дослідження з лексикології і граматики української мови. 2014. Випуск № 15. С. 125-132.

156. Міжнародна європейська інноваційна науково-технічна програма «EUREKA» URL: <http://mon.gov.ua/activity/innovacijna-diyalnist-ta-transfer-tehnologij/mizhnarodna-programa-eureka/zagalna-informacziya-stosovno-eureka> %C2%ABeureka%C2%BB.html.

157. Мінченко О.В. Особливості здійснення юридичної діяльності в умовах германської правової сім'ї: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ. нац. ун-т внутр. справ. Київ, 2009. 20 с.

158. Міняйло М. П. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на звернення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. Київ, 2011. 20 с.

159. Місія Goglobal URL: <http://goglobal.com.ua/#block2>.

160. Мосьондз С. О. Адміністративно-правова охорона сфери науки в Україні: концептуальне бачення. Науково-аналітичний журнал «Митна справа». 2012. Випуск № 5 (83), частина 2, книга 2. С. 102–107.

161. Назаренко О.А. Міжнародні договори України в системі джерел конституційного права України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. Київ, 2006. 20 с.

162. Неженець Е.В. Варіантність російських термінів юриспруденції в системному та комунікативно-прагматичному аспектах: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.02. Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2003. 23 с.

163. Новиков О.В. Конституційно-правовий статус Президента Республіки Польща : автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02. Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Харків, 2008. 18 с.

164. Новицкий И.Б. Римское право. Изд. 6-е, стереотипное. Москва, 1997. 245с.

165. Ольховська С. М. Адміністративний договір в діяльності органів внутрішніх справ України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2010. 17 с.

166. Парненко В.С. Сучасні тенденції розвитку інституту адміністративної відповідальності за кордоном. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2014. Випуск № 29. С. 75-79.

167. Пахомов І. Проблеми розвитку інститутів адміністративного права України та шляхи їх вирішення. Право України. 2007. Випуск № 10. С. 3-5.

168. Плахотнюк Н. Г. Адміністративні акти органів державного управління: проблемні питання правового регулювання. Актуальні проблеми державного управління. 2008. Випуск № 2. С. 394-400.

169. Полубиченко Л. В. Язык юридической документации как объекта учебного перевода в функционально-стилистическом аспекте. Вестник Московского государственного университета : лингвистика и межкультурная коммуникация. Москва: Изд-во МГУ, 1999. Сер. 19. № 3. С. 116–129.

170. Попов Л.Л., Овсянко Д.М, Административное право: Учебник. Москва: Юристъ, 2002. 697 с.

171. Попова Н.О. Запозичення з англійської мови в лексико-семантичну систему української мови кінця XX та початку XXI століття: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. Харків, 2002. 17 с.

172. Прадід Ю.Ф. Юридична лінгвістика в Україні: здобутки і перспективи. Мовознавство. 2011. № 2. С. 31-37.

173. Про вищу освіту: Закон за станом на 20.06.2016 № 1556-VII. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2014. № 37-38. ст.2004

174. Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2010 р. № 55-01. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF>.

175. Про державну службу: Закон станом на 10.12.2015 № 889-VIII. Урядовий кур'єр від 03.02.2015. № 21.

176. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон за станом на 05.05.2015. Урядовий кур'єр від 20.04.2004. № 74.

177. Про засади державної мовної політики: Закон за станом на 03.07.2015. Голос України від 10.08.2012. № 146.

178. Про затвердження Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію співпраці у сфері медичної реабілітації: Постанова від 03.02.2016 № 49. Урядовий кур'єр від 16.02.2016. № 30

179. Про затвердження плану заходів, спрямованих на активізацію вивчення громадянами англійської мови, на період до 2020 року: затв. Розпорядженням

Кабінету Міністрів України від 10.03.2016 № 199-р. Урядовий кур'єр від 20.08.2016. № 157.

180. Про затвердження порядку здійснення офіційного перекладу багатосторонніх міжнародних договорів України на українську мову: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2006 р. № 353. Офіційний вісник України від 05.04.2006. № 12. стор. 54.

181. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам: затв. Наказом Міністерства освіти і науки України від 14.01.2016 № 13. Офіційний вісник України від 09.03.2016 2016 р. № 17.

182. Про міжнародні договори: Закон за станом на 29.06.2004 № 1906-IV. Урядовий кур'єр від 18.08.2004. № 155

183. Про наукометричні бази URL: <http://library.udpu.org.ua/informatsiia-dlia-vykladachiv/naukometrichni-bazi>

184. Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні: затв. Указом Президента України від 16.11.2015 № 641/2015. Урядовий кур'єр від 18.11.2015. № 215.

185. Про ратифікацію Фінансової угоди (проект "Програма розвитку муніципальної інфраструктури України") між Україною та Європейським інвестиційним банком: Закон за станом на 03.02.2016 № 975-VIII. Голос України від 01.03.2016. № 38.

186. Резолюція (77) 31 Ради Європи про захист особи відносно актів адміністративних органів URL: <https://books.google.com.ua/books?>

187. Решота В.В. Англосаксонська модель адміністративної юстиції в державному управлінні: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.01. Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Львів, 2008. 20 с.

188. Резнік В. Г. Німецька термінологія права як особлива терміносистема (на матеріалі термінів адміністративного права Німеччини). Лінгвістика. 2013. - Випуск №1. С. 42-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ling_2013_1_8.

189. Рихтер И., Шупперт Г.Ф. Судебная практика по административному праву: Учебное пособие . Пер. с нем. Москва: Юристъ, 2000. С. 196–232.

190. Ричко О. В. Вітчизняні аспекти науково-методологічного дослідження феномену публічної політики. Державне управління: теорія та практика. 2012. Випуск № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2012_2_5.

191. Рівні володіння мовою : глобальна шкала. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. URL: <http://www.univ.kiev.ua/>.

192. Рогач Л.В. Семантична основа лінгвістичних термінів в українській та англійській мовах: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.15. Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ., 2000. 20 с.

193. Рудакова Т.М. Принципи засвоєння неозапозичень в українській літературній мові: орфографічна адаптація. Філологічні науки. 2013. Випуск № 1. С. 129-135.

194. Садовська О. М. Правова система Італії: загальнотеоретична характеристика основних елементів : Автореф. дис... канд. юрид. наук : 12.00.01. Нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2001. 20 с.

195. Севрюков Д.Г. Публічноправові та приватноправові методи регулювання трудових відносин у країнах Західної Європи і США з кінця XVIII - до початку XXI століть: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2009. 21 с.

196. Сергєєва Г.А. Англомовні запозичення в українській правничій термінології: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. Харків, 2002. 16 с.

197. Скворцов С.С. Адміністративний договір як засіб управлінської діяльності: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2005. 25 с.

198. Скороходько Е. Ф. Сучасна англійська термінологія: навчальний посібник. К.: УІЛМ, 2002. 76 с.

199. Слатвицька О.С. Актуальні питання мови міжнародного договору. Вісник Академії адвокатури України. 2010. Випуск 2 (18). С. 120-124.

200. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій : монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2012. 304 с.

201. Сорока Л.В. Адміністративна відповідальність за незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. акад. держ. податк. служби України. Ірпінь, 2005. 18 с.

202. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2008. 624 с.

203. Стороженко О.М. Адміністративно-правова кваліфікація зловживань монопольним (домінуючим) становищем на ринку: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. аграр. ун-т. К., 2007. 19 с.

204. Стрельников А.В. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про рекламу: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одес. нац. юрид. акад. Одеса, 2004. 18 с.

205. Сунегін С. О. Теоретико-правова характеристика статичних та динамічних елементів в романо-германській правовій сім'ї: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2011. 20 с.

206. Сушинська І. М., Давидов П. Г. Юридична термінологія як один із складників формування мовленнєвої культури студентів правознавців. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/Kultnar/knar/knp82t2>.

207. Теория государства и права: учебник для вузов. Отв. ред. В.Д.Перевалов. 3-е изд., перераб. и доп. Москва: Норма, 2007. 484с.

208. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії : Монографія. Київ: «Конус-Ю», 2010. 296 с

209. Тихомиров Ю. А. Курс сравнительного правоведения. Москва: Норма. 1996. 432с.

210. Ткаченко В.Д., Погребняк С.П., Лук'янов Д.В. Порівняльне правознавство: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. За ред. В. Д. Ткаченка. Харків: Право. 2003. 274 с.

211. Толкачова Н. Є. Семантична структура давньоруської юридичної звичаєвої термінології. Історія держави і права. Бюлетень м-ва юстиції України. 2008. № 2 (76). С. 19.

212. Трач Н.С. Термінологія сучасного законодавства України (лексичний аспект). Наукові записки. 2005. Випуск т. 22 ч.1. С. 27-31.

213. Угода між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про співробітництво у сфері науки та технологій: Угода, Міжнародний документ від 04.12.2006. Офіційний вісник України від 15.05.2009. № 33. стор. 14

214. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода, Список, Міжнародний документ від 27.06.2014. Офіційний вісник України. 2014 р. № 75.

215. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Угода від 14.06.1994. Офіційний вісник України від 29.06.2006 2006 р. № 24. стор. 203.

216. Угода про створення Українського науково-технологічного центру: Швеція, Канада, США; Угода, Міжнародний документ від 25.10.1993. Офіційний вісник України . 2007 р. № 6.

217. Угода про фінансування: Угода, Умови, Положення від 20.12.2013. Офіційний вісник України. 2014 р. № 39.

218. Угоди між Урядом України і Урядом Сполученого Королівства Великобританії та Північної Ірландії про співробітництво в галузях освіти, науки і культури: Угода, Міжнародний документ від 10.02.1993. Офіційний вісник України від 06.05.2005. № 16

219. Україна Speaking URL: <http://goglobal.com.ua/#block4>.

220. Харитонova О.І. Адміністративно-правові відносини: концептуальні засади та правова природа: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Одес. нац. юрид. акад. Одеса, 2004. 36 с.

221. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01 . Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Харків, 2005. 19 с.

222. Ходаковська О.О. Специфіка англomовного юридичного дискурсу та особливості його перекладу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2014. № 10. С. 164-167.

223. Циткіна Ф. О. Термінологія й переклад. Львів: ВЛІ, 1988. 35 с.

224. Чухвичев, Д. В. Законодательная техника: Учебное. Пособие. М. : ЮНИТИ-ДАНА. Закон и право, 2006. 239 с.

225. Шабуніна В.В. Еволюція західноєвропейського приватного права (історико-правовий аспект): автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.01.Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2009. 16 с.

226. Шаганенко В. П. Особливості системи права у романо-германській правовій сім'ї. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2013. Випуск 6-1(1). С. 88-91. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2013_6-1%281%29__24.

227. Шала Л. В. Концепція приватної власності у римському праві та її рецепція у праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 16 с.

228. Шевчук С.В. Загальнотеоретичні проблеми нормативності актів судової влади: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.01. Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Харків, 2008. 38 с.

229. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: Навчальний посібник. - Львів: ЗУКЦ, 2007. 308 с.

230. Шуба В.В. Адміністративно-правові відносини в діяльності органів прокуратури України: загальнотеоретичні аспекти: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. юрид. акад. України ім. Я.Мудрого. Харків, 2007. 20 с.

231. Юридична енциклопедія: в 6 т. відп. ред. Ю.С. Шемшученко та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 1998. Т. 1: А - Г. 672 с.

232. Юринець Ю. Л. Забезпечення культурних прав громадян засобами адміністративного права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Нац. акад. внутр. справ України. Київ, 2010. 16 с.

233. Юрченко Ю. В. Об'єкт адміністративно-правових відносин у сфері регулювання діяльності адміністративних судів. Форум права. 2012. Випуск № 2. С. 808-812.

234. Яременко В. Новий словник української мови у трьох томах 200000 слів 3-й том. – Київ: Видавництво «Аконіт». 2006. 862 с.

235. Яцишин Н.П. Юридична термінологія як спеціалізована система правових понять. Термінологічний вісник. 2013. Випуск № 2(2). С. 99-103.

ДОДАТКИ

Додаток А

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ
ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Колюшева О.С. Місце й роль англомовної адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Випуск 3. С. 173-177.
2. Колюшева О.С. Особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. Випуск 1. С. 205-209.
3. Koliusheva O.S. Comparative Characteristics of Main Administrative Legal Terms of Ukraine, Canada and Germany as European Country. *Форум права*. 2016. Випуск 3. С. 136–146.
4. Колюшева О.С. Роль англійської мови в діяльності вченого-адміністративіста. *Право і суспільство*. 2016. Випуск 4(2). С. 144-149.
5. Koliusheva O. English is a Way of National Administrative Law Integration into International Community. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2016. Випуск 5/2. С. 69-74.
6. Колюшева О.С. Сравнительная характеристика некоторых административно-правовых и криминально-правовых терминов. *Leges et Vita*. 2016. Випуск 8/2 (296). С.68-72.
7. Колюшева О.С. Основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. *Економіка. Фінанси. Право*. 2016. Випуск 11. С. 24-28.
8. Колюшева О.С. Місце та роль англомовної адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. 2016. Випуск 20. С. 56-59.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

9. Колюшева О.С. Значення англомовної адміністративної термінології в сучасному адміністративному праві України. *Актуальні питання розвитку правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства України*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 17-18 червня 2016 р.). Харків: Асоціація аспірантів-юристів. 2016. С. 29-32.

10. Колюшева О.С. Пріоритетні напрями удосконалення вітчизняного законодавства щодо паралельного існування української та англійської термінології в адміністративному праві України. *Людина і закон: публічно-правовий вимір*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 7-8 жовтня 2016 р.). Дніпро: Громадська організація «Правовий світ». 2016. С. 48-51.

11. Колюшева О.С. Адміністративно-правові акти країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. *Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у XXI столітті*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 21-22 жовтня 2016 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив». 2016. С. 52-54.

12. Колюшева О.С. Основні аспекти процесу англізації у військових формуваннях з правоохоронними функціями. *Актуальні проблеми морально-психологічного та правового забезпечення службово-бойової діяльності Національної гвардії України*: VIII Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України (Харків, 20 березня 2017 р.). Харків: Національна академія Національної гвардії України. 2017. С. 69-70.

СЛОВНИК

Word/Word expression		Запропонований переклад українською мовою	Запропонований аналог українській мові за допомогою транслітерації
1.	administrative committee	адміністративний комітет, управлінський комітет	адміністратів комміті
2.	administrative discretion	розсуд при виконанні адміністративної посади, адміністративний розсуд	адміністратів дискрешіон
3.	administrative act	адміністративний акт,	адміністратів акт
4.	administrative contract	адміністративний договір	адміністратів контракт
5.	administrative justice	адміністративна юстиція	адміністратів джастіс
6.	administrative cooperation	адміністративне співробітництво, співробітництво у сфері державного управління	адміністратів кооперешін
7.	administrative responsibility	адміністративна відповідальність	адміністратів рспонсібіліті
8.	administrative coordination	координація дій адміністративних органів (органів управління)	адміністратів координашін
9.	administrative reform	адміністративна реформа, адміністративна реорганізація	адміністратів реформ
10.	agency	орган державної влади, агентство	едженсі
11.	actual damages	фактичні збитки, фактична шкода, дійсна, реальна шкода	екчюал демеджез
12.	approval procedures	процедура затвердження, порядок узгодження	епруовал просіджерс
13.	administrative protection	адміністративний захист	адміністратів протекшин
14.	administrative procedure	адміністративний регламент, адміністративний порядок, адміністративна процедура	адміністратів просіджер
15.	administrative legal proceeding	адміністративне судочиво	адміністратів лігал проссідін

16.	acknowledge	підтверджувати, визнавати	екноулідж
17.	administrative hearing	розгляд судом адміністративної справи	адміністратів хеарін
18.	administrator	адміністратор, управлінець, керівник, посадова особа	адміністратор
19.	affirmative action	ствердження, підтвердження, підтверджуюча дія	ефьорматів екшин
20.	authorize	уповноважувати, надавати право, дозволяти	оусорайз
21.	burden of proof	тягар доведення, обов'язок доведення,	бьорден оф пруф
22.	bylaws	постанови, підзаконні акти	байлоус
23.	conclusiveness	безумовність, незаперечність, остаточний характер	конклюдівнес
24.	certificate of title	технічний паспорт, свідоцтво права власності	сьортіфікейт оф тайтл
25.	citation	посилання на статтю закону, виклик до суду	ціташюн
26.	color of law	видимість наявного законного права	калор оф ло
27.	commitment	зобов'язання, подача на розгляд,	коммітмент
28.	conflict of law	колізія права	конфлікт оф ло
29.	conscious behavior	свідома поведінка	коншиз біхеве
30.	contempt of court	зневага до суду, не явка в суд, невиконання розпорядження суду	контепт оф корт
31.	controversy	судовий спір, суперечність, правовий спір	контроверсі
32.	corroborating evidence	підтверджуючий доказ	корроборатін евіденс
33.	civil service	цивільна служба, служба в державному апараті, чиновницький апарат міністерств	сівіл сьорвайс
34.	documentary evidence	документальне підтвердження, документальні докази, письмові докази	док`юментарі межарс

35.	declarant	декларант, позивач, заявник	декларент
36.	deduction	списання, вирахування	дідакшин
37.	default	порушення обов'язків, невиконання зобов'язань	дефолт
38.	distribute	розприділяти, збувати, реалізовувати	дістріб`ют
39.	expiration of licenses	закінчення терміну дії ліцензії	експіраціон оф лайсенс
40.	execute	виконувати, реалізовувати, оформлювати	екзек`ют
41.	formal procedure	формальна процедура, встановлений порядок, офіційна процедура	формал просіджер
42.	hearing	слухання справи, розгляд справи у суді	хеарін
43.	immaterial	нематеріальний	імматіріал
44.	immediately	без зволікань, автоматично	іммідіатлі
45.	impeach	покладати відповідальність, звинувачувати в державному злочині	імпітч
46.	in perpetuity	навічно, на необмежений строк	шн. перпечюїті
47.	indefeasible	невід'ємний, не підлягає анулюванню; який не підлягає скасуванню; непорушний; недоторканий	індефайзибл
48.	indemnify	відшкодовувати шкоду; відшкодовувати збиток; гарантувати відшкодування шкоди; компенсувати шкоду	індемніфай
49.	insolvency	неплатоспроможність, неспроможність	інсолвенсі
50.	inspection of documents	перевірка документів, ознайомлення з документами	шнспекшин оф док`юменті
51.	interpleader	третя особа	інтерплідер
52.	judicial	судовий, юридичний, законний	джюдішиал
53.	judicial discretion	судовий розсуд, суддівський розсуд	джюдішиал діскрешин

54.	kangaroo court	незаконний судовий розгляд; інсценування суду	кенгероу корт
55.	lapse	втрата чинності, закінчення строку	лапс
56.	legal action	юридична дія, судова тяганина	лігал екшин
57.	legal services	юридичний супровід, законні послуги, юридична служба	лігал сьорвайс
58.	legalese	юридична мова, правова термінологія	легаліз
59.	legal administration	юридичне управління, правове управління	лігал адміністрашін
60.	limitation of actions	позовна давність	ліміташін оф екшинс
61.	liquidate	визначити суму	ліквідейт
62.	legal provision	судове рішення, постанова, норма права, положення закону	лігал провізіон
63.	legal relationship	юридичні відносини, правові відносини, визнання законом	лігал релашіоншіп
64.	legal order	правовий режим, законний порядок, законність	лігал одер
65.	mandate	повноваження, мандат	мендейт
66.	malpractice	протизаконна дія, недобросовісне ставлення	мелпректиз
67.	mandamus	наказ вищої судової інстанції, віддавати наказ	мендамуз
68.	master	судовий розпорядник, магістр	мастер
69.	maturity	строк виконання зобов'язань, дата платежу	метчюріті
70.	misfeasance	перевищення обов'язків, перевищення повноважень	місфісенс
71.	mistrial	судовий процес із порушенням закону, неправильний судовий процес	містрайл
72.	interview	інтерв'ю, допит, опитування свідків	інтерв'ю
73.	moot point	суперечливе питання, спірна позиція	мут поїнт

74.	motion for a new trial	клопотання про направлення справи на новий розгляд	моушин фор е нью трайл
75.	motion for dismissal	клопотання про відмову у задоволенні позову	моушин оф дісмісал
76.	necessary	необхідні засоби, матеріальні засоби	несесарі
77.	negotiable instrument	платіжний засіб, оборотний документ	негоушибл інструмент
78.	new matter	нові обставини, нові ознаки	нью метер
79.	non-profit corporation	некомерційна корпорація, некомерційна організація	нон профіт корпорашин
80.	object	вид економічної діяльності, предмет	обджект
81.	obstruction of justice	перешкоджання правосуддю, перешкоджання слідству	обстракшин оф джастіс
82.	offer of proof	представлення лінії доказів	оффер оф пруфф
83.	ordinance	указ, розпорядження, статут	ордінанс
84.	overcharge	пред'являти зайві вимоги,	оверчардж
85.	public apparatus	апарат державної влади	паблік апаратус
86.	public administration	публічне управління публічна адміністрація,	паблік адміністрейшен
87.	peremptory	безумовний, абсолютний, імперативний	перемпторі
88.	public body	публічний орган, суб'єкт владних повноважень	паблік боді
89.	public interest	суспільний інтерес, громадський інтерес	паблік інтерест
90.	public inspection	громадський контроль	паблік інспекшін
91.	public sector	державний сектор, бюджетний сектор	паблік сектор
92.	public announcement	публічне оголошення, публічна заява, офіційне оголошення	паблік енаунсмент
93.	public-law disputes	публічно-правові спори, спори з державними органами	паблік ло дісп`ютс

94.	public decision-making	публічне ухвалення рішення	паблік десізіон макін
95.	Public service	публічна служба	паблік сьорвайс
96.	personal interest	особиста зацікавленість, зацікавленість, особистий інтерес	пърсонал інтерест
97.	preparatory measures	підготовчі заходи	препарешіорі межарс
98.	routine use	використання відповідно до встановленого порядку	роутін юз
99.	Reimbursements	компенсація, оплата, відшкодування витрат	реімбърсмент
100.	Statutory authorities	законні органи влади	стетьюорі осоріті
101.	system of records	система документів, система реєстрації документів	сістем оф рекордс
102.	state administration	державне управління	стейте адміністрашін
103.	suspend execution	призупинення виконання	суспендід укзек`юшин
104.	tentative decision	пробне рішення, орієнтовне рішення, попереднє рішення	тентейтів десізіон

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Науково-дослідного
інституту публічного права
В. В. Галуцько
від 12.08 2017 р.

АКТ

впровадження результатів дисертаційного дослідження на тему:
«Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному
праві України» Колішевої Ольги Святославівни
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук у науково-
дослідну діяльність Науково-дослідного інституту публічного права

Комісією Інституту було розглянуто результати використання матеріалів дисертаційного дослідження з теми: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» Колішевої Ольги Святославівни. Під час обговорення наданих матеріалів щодо використання їх у практичній діяльності комісією було констатовано, що окремі положення вказаного вище дослідження буде використано в науково-дослідній діяльності Науково-дослідного інституту публічного права, а саме для подальшої теоретичної розробки питань англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України.

Отже, результати дисертаційного дослідження з теми: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» Колішевої Ольги Святославівни мають вагомий цінність для науково-дослідної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права.

ВИСНОВОК: результати дисертаційного дослідження з теми: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» Колішевої Ольги Святославівни вважати впровадженими в науково-дослідну діяльність Науково-дослідного інституту публічного права.

Члени комісії :

Старший науковий співробітник,
к.ю.н.

К. М. Куркова

Старший науковий співробітник,
к.ю.н.

О. В. Тронько

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ
ІНСТИТУТ
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА**

вул. Г.Кірпи, 2 А, м.Київ, 03035
Тел. 044 228-1031
E-mail: sipl@email.ua
sipl@i.ua
www.sipl.com.ua

**SCIENTIFIC INSTITUTE
OF PUBLIC LAW**

2 a, Kirpy str., Kyiv, 03035
Tel. +38 044 228-1031
E-mail: sipl@email.ua
sipl@i.ua
www.sipl.com.ua

18.07.2018

№ *114*

На № *114*

від *18.07.2018*

**Довідка
щодо використання результатів дисертації
«Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному
праві України» Колюшевої Ольги Святославівни**

Повідомляємо Спеціалізованій Вченій раді, що результати дисертації Колюшевої Ольги Святославівни на тему: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» стосуються проблем здійснення комунікації на міжнародному та загальнодержавному рівні між суб'єктами публічної адміністрації. Визначено пріоритетні напрямки розвитку та вдосконалення англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України. Результати дисертаційного дослідження використовуються Інститутом під час досліджень, в межах НДР «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації № 0115U005495).

**Директор Інституту,
доктор юридичних наук, професор**

В. В. Галуцько

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІЗНЕСУ І ПРАВА**

Адреса: 73039, Україна, м. Херсон,
вул. 49-ї Гвардійської дивізії 37 а
тел/факс: (0552) 33-52-79
e-mail: mubip@mubip.org.ua
www.mubip.org.ua

Р/р 2600001695274
МФО 352639
БАТ «Укресимбанк»
ОКПО 21307754

**INTERNATIONAL UNIVERSITY
OF BUSINESS AND LAW**

Address: 37a, 49 Gvardeyskaya Divisia
Street, Kherson, Ukraine, 73039
tel: (0552) 33-52-79
e-mail: mubip@mubip.org.ua
www.mubip.org.ua

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту права
ПВНЗ «МУБІП»
к.ю.н., доцент
С.С. Ненько
« 14 » _____ 2017 року

АКТ

**впровадження у навчальний процес результатів дисертаційного дослідження
за темою «Англійська адміністративно-правова термінологія в
адміністративному праві України»
здобувача відділу проблем публічного права
Науково-дослідного інституту публічного права
Колюшевої Ольги Святославівни**

Комісія у складі: голови – директора Інституту права Ненько С.С., к.ю.н., доцента; членів – доцента кафедри адміністративного, кримінального права і процесу Інституту права Рачинської І.М., к.ю.н., доцента; доцента кафедри адміністративного, кримінального права і процесу Єщук О.М., к.ю.н., доцента склали цей акт про те, що результати дисертаційного дослідження здобувача відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права Колюшевої О.С. з теми «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» використовуються в навчальному процесі при вивченні дисципліни «Адміністративне право країн ЄС», а також знайшли своє відображення в навчально-методичних матеріалах з дисципліни «Адміністративне право України» для студентів Інституту права ПВНЗ «МУБІП», де в якості джерел використані наступні наукові публікації:

1. Колюшева О. С. Основні аспекти адміністративно-правових актів країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Економіка. Фінанси. Право. 2016. Випуск 11. С. 24-28.
2. Колюшева О. С. Місце й роль англійської адміністративно-правової термінології в сучасному адміністративному праві України. Прикарпатський юридичний вісник. 2015. Випуск 3. С. 173-177.

3. Колюшева О.С. Особливості адміністративно-правової термінології країн романо-германської правової сім'ї. Порівняльно-аналітичне право. 2016. Випуск 1. С. 205-209.

4. Колюшева О.С. Сравнительная характеристика некоторых административно-правовых и криминально-правовых терминов. Legea si Viata. 2016. Випуск 8/2 (296). С.68-72.

5. Колюшева О.С. Значення англомовної адміністративної термінології в сучасному адміністративному праві України. Актуальні питання розвитку правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 17-18 червня 2016р.). Харків: Асоціація аспірантів-юристів. 2016. С. 29-32.

6. Колюшева О.С. Пріоритетні напрями удосконалення вітчизняного законодавства щодо паралельного існування української та англійської термінології в адміністративному праві України. Людина і закон: публічно-правовий вимір: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 7-8 жовтня 2016р.). Дніпро: Громадська організація «Правовий світ». 2016. С. 48-51.

7. Колюшева О.С. Адміністративно-правові акти країн-членів Європейського Союзу в англійській інтерпретації. Актуальні завдання та напрями розвитку юридичної науки у ХХІ столітті: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 21-22 жовтня 2016 р.). Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив». 2016. С. 52-54.

Голова комісії:

директор Інституту права, к.ю.н., доцент

Ненько С.С.

Члени комісії:

доцент кафедри АКПП, к.ю.н., доцент
доцент кафедри АКПП, к.ю.н., доцент

Рачинська І.М.
Єщук О.М.

*Григорій Ненько С.С.
та Рачинської І.М.
засвідчую*

*наказавши видати
кадрів ПВНЗ, літній
рефлексійний університет
бізнесу і права*

Г.Т. Григорієв

АКТ

про впровадження в практичну діяльність результатів дисертаційного дослідження Колюшевої Ольги Святославівни на тему: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України», представленого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Комісія у складі:

Голови – підполковника Морозова І.І.

Членів – майора Андруши П.Л.
лейтенанта Ковтуна О.О.

склали цей акт про те, що результати дисертаційного дослідження Колюшевої Ольги Святославівни на тему: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України» впроваджені та використовуються у практичній діяльності особовим складом підрозділів з КЕОП. Запропоновані варіанти англійської адміністративно-правової термінології використовуються при комунікації з представниками правоохоронних органів іноземних держав під час виконання завдань з екстрадиції.

Члени комісії:

підполковник

майор

лейтенант

І.І. Морозов

П.Л. Андруша

О.О. Ковтун

Акт вірний

Перший заступник командира частини – начальник штабу

полковник

К.В. Рихтік

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник факультету підготовки
фахівців для Національної гвардії
України,
кандидат юридичних наук
підполковник

М.О. Кіторов

14 . 08 . 2017 р.

АКТ

про впровадження у освітній процес факультету № 2 - підготовки фахівців для Національної гвардії України ННІ № 3 НАВС результатів дисертаційного дослідження Колюшевої Ольги Святославівни на тему: «Англійська адміністративно-правова термінологія в адміністративному праві України», представленого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Комісія у складі:

голови – заступника начальника факультету з навчально-методичної та наукової роботи, кандидата педагогічних наук, підполковника Плаксіна А.А.

членів – завідувачі кафедри загально-правових та психологічних дисциплін, кандидата психологічних наук, доцента Іванової О.В., доцента кафедри загально-правових та психологічних дисциплін, кандидата юридичних наук, доцента Галай В.О., доцента загально-правових та психологічних дисциплін, кандидата юридичних наук, доцента Дручек О.В., старшого викладача кафедри загально-правових та психологічних дисциплін, кандидата юридичних наук, старшого наукового співробітника Сарнавського О.М.

склали цей акт про те, що матеріали дисертаційного дослідження впроваджувалися в освітній процес на кафедрі загально-правових та психологічних дисциплін факультету № 2 - підготовки фахівців для Національної гвардії України ННІ № 3 НАВС впродовж 2016-2017 навчального року.

Зміст експериментальної роботи передбачав включення до змісту професійної підготовки майбутніх офіцерів військових формувань з правоохоронними функціями матеріалів щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України.

Результати зазначеного дослідження у вигляді методичних рекомендацій щодо англійської адміністративно-правової термінології в адміністративному праві України використовуються в освітньому процесі та навчально-методичній діяльності кафедри загально-правових та психологічних дисциплін

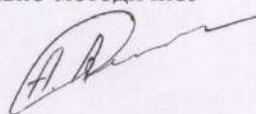
факультету № 2 - підготовки фахівців для Національної гвардії України НАВС, впроваджені при підготовці робочих навчальних програм, методичних рекомендацій з проведення семінарських, практичних занять з навчальних дисциплін: «Адміністративне право і процес» (теми № 1,2), «Міжнародне право» (теми № 3, 7), «Іноземна мова» (теми № 1,2).

У ході проведеної роботи спостерігалася позитивна динаміка стану сформованості професійних умінь курсантів факультету № 2 – підготовки фахівців для Національної гвардії України, що свідчить про значимість дисертаційного дослідження та доцільність його впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів та навчальних закладів в системі МВС.

Результати впровадження були розглянуті та обговорені на засіданні кафедри загально-правових та психологічних дисциплін, протокол № 13 від 10 березня 2017 року.

Голова комісії:

Заступник начальника факультету з навчально-методичної та наукової роботи,
кандидат педагогічних наук
підполковник

А.А. Плаксін

Члени комісії:

Завідувач кафедри загально-правових та психологічних дисциплін
кандидат психологічних наук, доцент

О.В. Іванова

Доцент кафедри загально-правових та психологічних дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

В.О. Галай

Доцент кафедри загально-правових та психологічних дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

О.В. Дручек

Старший викладач кафедри загально-правових та психологічних дисциплін,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

О.М. Сарнавський